

INSTYTUT TURYSTYKI

Kazimierz Pielešek

TURYSTYKA

w systemie organizacyjno-prawnym
terenowych organów władzy i administracji
państwowej stopnia wojewódzkiego
(wybrane zagadnienia)

Do użytku służbowego

WARSZAWA 1975

INSTYTUT TURYSTYKI

Kazimierz Pielešek

TURYSTYKA

w systemie organizacyjno-prawnym
terenowych organów władzy i administracji
państwowej stopnia wojewódzkiego
(wybrane zagadnienia)

Do użytku służbowego

WARSZAWA 1975

Redaktor
Wiesława Perzyńska

Redaktor techniczny
Marian Milejczak

2450

INSTYTUT TURYSTYKI
Pracownia wydawnicza
02-511 Warszawa, ul. Merliniego 9a
tel. 446-167 i 446-347

S P I S T R E Ś C I

	Str.
Od autora	5
I. FUNKCJA ORGANIZATORSKA PAŃSTWOWEGO APARATU ADMINISTRACYJNEGO W SFERZE TURYSTYKI	8
II. SPOŁECZNO-EKONOMICZNE ZNACZENIE TURYSTYKI	10
1. Wpływ turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy regionów	10
2. Zakres zainteresowania rad narodowych turystyką	13
OKRES 1955-1973	16
I. TERENOWE ORGANY ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ DO SPRAW TURYSTYKI W LATACH 1955-1973	16
1. Podstawowe akty prawne normujące uprawnienia rad narodowych i ich organów w zakresie turystyki	16
2. Organizacja, skład i zakres działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych	19
3. Podstawowe kierunki działalności rad narodowych w dziedzinie turystyki	25
II. KOMPETENCJE RAD NARODOWYCH W DZIEDZINIE TURYSTYKI	28
1. Kompetencje koordynacyjne rad narodowych i funk- cje terenowych przedsiębiorstw turystycznych	28
2. Funkcje koordynacyjne operatywnych planów przygo- towań i kontroli przebiegu sezonu turystycznego	37
III. FORMY DZIAŁANIA RAD NARODOWYCH W DZIEDZINIE TURYSTYKI	42
OKRES PO 1973 ROKU	45
I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA USTAWY O RADACH NARODOWYCH	45
II. PODSTAWY I FORMY DZIAŁANIA RAD NARODOWYCH W DZIE- DZINIE TURYSTYKI	50
1. Podstawowe akty prawne normujące uprawnienia rad i ich organów w zakresie turystyki	50
2. Formy działania rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej	52
3. Organizacja i kompetencje wydziałów urzędów wojewódzkich	58
III. ORGANIZACJA TERENOWEJ GOSPODARKI TURYSTYCZNEJ I TERENOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH	64

	Str.
IV. UPRAWNIENIA KOORDYNACYJNE GKKFiT I TERENOWYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ	68
V. TURYSTYKA W DWUSTOPNIOWYM PODZIALE ADMINISTRACYJNYM	71
<u>Z a ł a c z n i k i</u>	
Nr 1 - Uchwała Nr XX/110/73 WRN w Opolu z dnia 26.II. , 1973 r. w sprawie turystycznego i wypoczynkowego zagospodarowania regionu opoleckiego oraz poprawy jego wyglądu estetycznego w latach 1973-1975	89
Nr 2 - Uchwała Nr 109/1243/73 Prez. WRN w Krakowie z dn. 26.III.1973 r. w sprawie realizacji planu przy- gotowań do sezonu turystycznego 1973 r. w woj. krakowskim	105
Nr 3 - Wytyczne dla wydziałów Prez. R.N. m. Wrocławia oraz jednostek zabezpieczających usługi w zakre- sie ruchu turystycznego w roku 1973	116
Nr 3a- Uchwała Nr 92/629/73 Prez. R.N. m. Wrocławia z dn. 12.II.1973 r. w sprawie powołania Zespołu d/e koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego	122
Nr 4 - Zarządzenie wewnętrzne Nr 2/74 Dyrektora Wydz. KFiT Urzędu Woj. w Krakowie z dn.14.V.1974 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i podziału czynności w Wydziale KFiT	124
Nr 5 - Pismo Dyrektora Wydziału KFiT Urzędu m.st. Warszawy w sprawie Statutu Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy	134
Nr 6 - Zarządzenie Nr 23/74 Wojewody Koszalińskiego z dn. 1.IV.1974 r. w sprawie utworzenia przed- siębiorstwa państw. pod nazwą Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Koszalinie	151
Nr 7 - Zarządzenie Nr 32/74 Wojewody Olsztyńskiego z dn. 29.VI.74r. w spr.przekształcenia Przed- siębiorstwa Turystycznego Warszawa-Olsztyn na Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne Mazur Tourist w Olsztynie	155
WYKAZ POWOŁANYCH W PRACACH AKTÓW PRAWNYCH	159
WYKAZ LITERATURY	163

Od autora

Niniejsze opracowanie jest jedynie próbą zarysowania podstawowych mechanizmów oraz organizacyjnych i prawnych form działania terenowych, a ściślej wojewódzkich organów przedstawicielskich i organów administracji państwowej w rozwiązywaniu skomplikowanych problemów rozwoju turystyki w Polsce.

Autor starał się ująć temat kompleksowo zwracając uwagę na złożoność zjawiska społeczno-gospodarczego, jakim jest turystyka, w skład której wchodzi zarówno turystyka socjalna, jak i rynkowa, krajowa i zagraniczna, organizowana przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwa oraz zakłady pracy i FWP, organizacje społeczne i inne podmioty. Wielość gestorów, różnorodność usług turystycznych oraz ustawiczna troska wszystkich organizatorów o jakość ruchu turystycznego o wysoką jakość tych usług, jakkolwiek w podstawowej swej masie świadczonych przez jednostki podporządkowane lub koordynowane przez władze terenowe, zdeterminowało takie ujęcie tematu, w którym zakres i formy działania władz terenowych ukazano na tle ogólnych zadań aparatu administracyjnego. Pozwoli to lepiej zrozumieć organizacyjno-prawne zagadnienia w dziedzinie turystyki - dziedzinie, która spełnia obecnie i spełniać będzie w przyszłości ważne funkcje jako:

- 1/ integralny element polityki socjalnej państwa wyznaczanej potrzebami mas pracujących,
- 2/ istotny składnik w systemie socjalistycznego wychowania, a zwłaszcza wychowania młodzieży,
- 3/ instrument szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej,
- 4/ czynnik aktywizacji gospodarczej kraju, którego znaczenie coraz bardziej wzrasta.

W opracowaniu poświęcono nieco miejsca charakterystyce społeczno-gospodarczych przesłanek, które rozbudziły zainteresowania władz terenowych turystyką. Znajomość tych przesłanek

to, zdaniem autora, niezbędny punkt wyjścia do rozważań nad zadaniami organów władzy i administracji terenowej w sferze turystyki. Działalność całego aparatu państwowego, tak jak i we wszystkich innych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego kraju, oparta jest na zasadzie centralizmu demokratycznego, czyli jedności kierownictwa i koncepcji na stopniu centralnym oraz oddolnej inicjatywy i aktywności władz miejscowych.

Władze terenowe stopnia wojewódzkiego zajmują się w zakresie turystyki sprawami: inwestycyjnymi, eksploatacyjnymi, programowymi, propagandowo-informacyjnymi i realizują te zadania w dłuższych lub krótszych relacjach czasowych. Jak wykazała wieloletnia praktyka najbardziej spektakularną i rezonującą w krótkich odcinkach czasu, bo w cyklach rocznych, miarą zainteresowania i aktywności rad narodowych oraz ich organów zarządzającego - wykonawczych w dziedzinie turystyki są działania podejmowane na odcinku letnich sezonów turystycznych. Temu zagadnieniu, na tle problematyki zakresu i prawnych form działania administracji szczebla wojewódzkiego autor poświęca wiele uwagi.

W celu przyjęcia możliwie najtrafniejszej periodyzacji rozwoju administracji szczebla wojewódzkiego do spraw turystyki autor postawił sobie pytanie, jakie główne przyczyny - poza ogólną koniecznością - legły u podstaw dokonanych w poszczególnych okresach reform administracji. Różnorodność przyczyn powodujących reformy administracji w Polsce Ludowej nie pozwoliła znaleźć jednoznacznej odpowiedzi. Raz bowiem - jak wiadomo - przyczyną było dążenie do demokratyzacji działania aparatu państwowego, kiedy indziej szło o zwiększenie efektywności działania administracji lub o oszczędność środków. W innych przypadkach celem było lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych albo tylko zadośćuczynienie lokalnym aspiracjom. Niekiedy program głosił zbliżenie organów administracji do obywatela. Trudno wykluczyć z pola rozważań hipotezę, że w dokonywanych reformach administracji próbowano znaleźć sposób na trapiące ją słabości takie jak: ekonomizm, starający się wyjaśnić całokształt zjawisk i przemian społecznych przez bezpośrednie i jednostronne sprowa-

dzenie ich do podłoża ekonomicznego i traktowanie zjawisk i procesów ekonomicznych jako jedynego aktywnego czynnika rozwoju; technokratyzm, traktujący w sposób opaczny rewolucję naukowo-techniczną jako podstawową siłę napędową naszych czasów, autonomiczną wobec warunków ustrojowych; czy wreszcie strukturalizm, wyrażający przekonanie o możliwości rozwiązywania złożonych zjawisk administracyjno-gospodarczych za pomocą przekształceń organizacyjnych, zastępujących działanie organizatorskie.

Nie mając wyboru, autor zdecydował się na dość schematyczną konstrukcję opracowania i omawia podstawowe instytucje i prawne formy działania administracji państwowej stopnia wojewódzkiego w zakresie turystyki w dwóch głównych, jego zdaniem okresach:

I - od r. 1955 /rok powołania wojewódzkich komitetów turystyki/ do r. 1973, kiedy dokonano istotnej reformy rad narodowych;

II okres - po reformie, tj. po r. 1973.

Cenną wskazówkę w pracach nad końcowym ujęciem tematu stanowiły rzeczowe, konstruktywne uwagi i opinie recenzentów niniejszego opracowania dr Teofila Bieleckiego, dr Jerzego Żywieckiego i red. Zbigniewa Mikołajczaka. Wyrażam im za to serdeczne podziękowanie.

K. P.

I. FUNKCJA ORGANIZATORSKA PAŃSTWOWEGO APARATU ADMINISTRACYJNEGO W SFERZE TURYSTYKI

Człowiek żyjąc w społeczeństwie ma wiele takich potrzeb, które powstają i uzewnętrzniają się tylko w warunkach istniejących związków społecznych. Wzrastające potrzeby kulturalne, oświatowe, turystyczno-wypoczynkowe zmuszają do rozszerzenia możliwości ich zaspokajania. O dynamice i skali tych potrzeb w sferze turystyki świadczą liczby uczestników krajowego ruchu turystycznego. W roku 1960 była to liczba 23 mln osób, a w r. 1973 ponad 100 mln osób. Nietrudno sobie wyobrazić, jak olbrzymiego wysiłku ze strony państwa wymagało względne chociażby dostosowanie materialnych elementów obsługi ruchu turystycznego do wynikającego z aktywności turystycznej społeczeństwa popytu na te usługi.

Sfera działalności państwa socjalistycznego jest rozległa, zróżnicowana rzeczowo i obejmuje większość zjawisk życia zbiorowego. Powstaje pytanie, czy tak rozległa sfera działania państwa i stałe jej rozszerzanie ma równocześnie oznaczać rozszerzanie się zakresu reglamentowania sytuacji prawnej jednostki. Zapewne tak. Na przykład ruch na drogach publicznych, osiagający - jak wiadomo - swe szczytowe nasilenie w letnim sezonie turystycznym, stworzył konieczność rygorystycznej regulacji administracyjno-prawnej korzystania z tych dróg, zaś dynamiczny rozwój ekonomiczny kraju, jego szybka industrializacja i urbanizacja wyeksponowały zagadnienie prawnej ochrony wód i powietrza przed zanieczyszczeniem. W sferze turystyki dotyczy to np. masowego uczestnictwa społeczeństwa w wypoczynku organizowanym nad wodą lub w górach.

W państwie socjalistycznym nie ta jednak sfera działalności administracji stanowi o istocie określenia sytuacji prawnej jednostki. Decydujące znaczenie ma dostępność urządzeń społecznych, służących zaspokajaniu kulturalno-oświatowych i socjalno-bytowych potrzeb każdego obywatela. Korzystanie przez każdego obywatela z równych praw oznacza rozwój powszechnie dostępnych

urzędzeń publicznych i społecznych, a więc zakładów pracy - stwarzających możliwość zatrudnienia; szkół i uczelni - umożliwiających realizację prawa do oświaty; teatrów, kin, sal koncertowych - w celu zapewnienia powszechnego dostępu do dóbr kultur; obiektów turystyczno-wypoczynkowych - służących realizacji prawa do wypoczynku; zakładów leczniczych itp. Rozszerzenie tej sfery praw obywatelskich oznacza zaspokajanie coraz większych potrzeb oraz stwarzanie możliwości wyboru takiego sposobu ich zaspokajania, jaki najbardziej odpowiada indywidualnym zamiłowaniom i osobistym aspiracjom obywatela. Turystyka jest tą dziedziną, w której najłatwiej śledzić realizację prawa do wypoczynku.

Konsekwencją powyższych stwierdzeń jest działalność aparatu państwowego polegająca na regulowaniu tych wszystkich mechanizmów, które służą zaspokajaniu potrzeb jednostki i związane są z jej społecznym bytowaniem. W sferze turystyki będzie to na przykład wydawanie przez wojewódzki organ administracji licencji upoważniającej do wykonywania funkcji przewodnika turystycznego. Jednak ze społecznego punktu widzenia o wiele większe znaczenie ma prawidłowe określenie koncepcji zabudowy osiedla i jego terenów rekreacyjnych oraz sposobu i tempa realizacji tej koncepcji, co wymaga regulacji prawnej, a przede wszystkim opracowań teoretycznych. Umacniając właściwe funkcjonowanie aparatu państwowego i gwarancje praworządnego rozstrzygania spraw indywidualnych, o wiele więcej troski należy poświęcić kompleksowej regulacji uprawnień administracji państwowej w dziedzinie organizowania życia społecznego. Dotyczy to również sfery turystyki.

II. SPOŁECZNO-EKONOMICZNE ZNACZENIE TURYSTYKI

1. Wpływ turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy regionów

Zaspokajanie potrzeb turystycznych dokonywane jest przeważnie w miejscu czasowego pobytu turysty. Dotyczy to przede wszystkim zakupu artykułów spożywczych i usług gastronomicznych, noclegów, pamiątek itp., które są codziennymi potrzebami turysty. Przyjmując, że zakup odzieży i sprzętu turystycznego następuje w miejscu stałego zamieszkania turysty i pomijając sferę usług komunikacyjnych, ze względu na trudność ustalenia w jakim stopniu są one realizowane w miejscu czasowego pobytu, a także różnych usług za granicą, pozostałe potrzeby, zaspokajane poza stałym miejscem zamieszkania turysty, wynoszą ponad 60 procent obrotów turystycznych w kraju.

Do regionów turystycznych zostają zatem w wyniku ruchu turystycznego przeniesione i pozostawione przez turystów środki pieniężne, które w roku 1973 szacowano na około 24 mld zł. Fakt ten stanowi bardzo ważny czynnik aktywizacji słabiej rozwiniętych gospodarczo regionów turystycznych. Potwierdzają to różne badania i analizy. Wśród szeregu materiałów warto wymienić np. dokumenty opracowane na plenarne posiedzenie KW PZPR w Krakowie poświęcone problemom turystyki. Wynika z nich, że do regionu krakowskiego w 1965 r. wpłynęło z tytułu turystyki 1.542 mln zł^{1/}. Stanowiło to prawie 1/5 dochodów ludności z płac oraz 50 proc. dochodów ze skupu.

Wpływy z turystyki przejmowane są przez wszystkie podmioty świadczące na rzecz turystów, tj. przez miejscową ludność, jednostki gospodarki uspołecznionej i władze terenowe. W woj. krakowskim udział dochodów z turystyki stanowił w 1965 r. 53 proc. ogólnych dochodów ludności.

1/ Te i inne dane liczbowe zaczerpnięto z opracowania zbiorowego /St. Ostrowski, T. Zygmuntowicz, L. Niemczewski, K. Pieleszek, M. Łuczkiwicz/ pt. "Turystyka w 25-leciu PRL", GKKFiT, W-wa, 1969.

Tego rodzaju źródła dochodów ludności powstają w zasadzie bez nakładów inwestycyjnych państwa. Zaopatrzenie stołówek prywatnych i domów wczasowych oraz zakupy indywidualnych turystów dokonywane są bezpośrednio u wytwórcy. W ten sposób tworzy się sezonowy rynek zbytu artykułów rolnych. Powstają możliwości zwiększenia gospodarki towarowej w gospodarstwach chłopskich i rozwoju produkcji rolnej takiej jak warzywnictwo, sadownictwo, drobiarstwo itp. Należy przy tym dodać, że związane z tym nakłady inwestycyjne pokrywają chłopi najczęściej ze środków pieniężnych uzyskanych od turystów.

W Krakowskiem - by pozostać przy wspomnianym przykładzie - występowały lokalne nadwyżki siły roboczej, a rozdrobnienie gospodarstw rolnych powodowało, że dochód przypadający na 1 zatrudnionego w rolnictwie wynosił w tym regionie w 1963 r. zaledwie 5.095 zł, podczas gdy przeciętny krajowy dochód ze skupu na 1 pracującego w rolnictwie wynosił 10.470 zł.

Niezależnie od możliwości, jakie daje miejscowej ludności napływ pieniędzy od turystów w zamian za bezpośrednie usługi turystyczne, również przyrost nowych miejsc pracy, związany ze zwiększeniem podaży usług w sezonie letnim przez jednostki gospodarki uspołecznionej, w większości podległe radom narodowym, powoduje wzrost zatrudnienia, a tym samym dochodów miejscowej ludności z tytułu pracowniczego stosunku pracy.

Badania przeprowadzone na terenie powiatu jeleniogórskiego wykazały, że w 1965 r. ponad 16 proc. ogółu zatrudnionych w powiecie - z wyłączeniem zatrudnionych w mieście powiatowym i w gastronomii - pracowało w jednostkach uspołecznionej bazy turystycznej.

Turystyka ma istotne znaczenie dla efektów gospodarczych uspołecznionej bazy turystycznej. Porównanie obrotów i wyników osiąganych w okresie sezonu i poza nim w handlu i gastronomii w powiatach turystycznych woj. krakowskiego wykazuje wzrost obrotów w granicach 135-165 proc., a zysków w granicach 210-350 proc. W handlu i żywieniu zbiorowym 1 proc. przyrostu obrotów w III kwartale dał, w stosunku do I kwartału, 1,5 - 5 proc. przyrostu zysku.

Z materiałów oddziałów NBP typowo turystycznych regionów, jakim w woj. szczecińskim są powiaty woliński, kamieński i gryficki, wynika, że o ile utargi przedsiębiorstw handlowych tych trzech powiatów w kwietniu, październiku i listopadzie 1964 r. wynosiły ca. 70 mln zł, to w sezonie turystycznym wzrosły o ok. 85 proc., osiągając w lipcu i sierpniu ok. 130 mln zł.

Wymienione przykładowo efekty gospodarcze potwierdzają jak istotne znaczenie ma ruch turystyczny dla ożywiania gospodarki regionu i stworzenia możliwości finansowych dla właściwego zagospodarowania turystycznego. Inwestycje wodne takie jak np. Zalew Zegrzyński powodują wzrost rangi turystycznej danego terenu, a także różnego rodzaju turystyczne inwestycje komplementarne. O ile Zalew, jako inwestycja wodna, kosztował około 0,8 mld zł, to nakłady na skupione wokół niego urządzenia turystyczne wyniosły 1 mld zł. Równocześnie wzrosła cena ziemi: z 2 zł za 1 m², kiedy Zalewu nie było, do 100 - 120 zł w r. 1968. Jest to klasyczny przykład działania tzw. renty turystycznej.

W świetle powyższego należy przyjąć za udowodnioną tezę, iż dla terenów mających gorze warunki rozwoju przemysłu i rolnictwa największą szansę stwarza turystyka. Przyczyn efektów społeczno-gospodarczych uzyskiwanych z turystyki należy upatrywać nie tyle w zwiększonych wpływach budżetowych, jakkolwiek i one są nie bez znaczenia, ile w:

- różnych przedsięwzięciach inwestycyjnych - takich jak budowa obiektów i urządzeń turystyczno-wypoczynkowych - stymulujących rozwój zakładów gastronomicznych, punktów handlowych itp., które stwarzają możliwość wchłonięcia lokalnych nadwyżek siły roboczej;

- zwiększeniu bezpośrednich dochodów miejscowej ludności dzięki świadczeniu przez nią usług dla turystów, a tym samym poprawy warunków bytowych miejscowej ludności; zwalnia to w pewnym stopniu miejscowe i wyższe władze od obowiązku tworzenia innych, o wiele kosztowniejszych źródeł stałych dochodów ludności.

Turystyka, z punktu widzenia interesów społeczno-gospodarczych regionów posiadających walory turystyczne, stanowi zatem bardzo istotny instrument w podnoszeniu poziomu kulturalnego i rozwoju gospodarczego. Sprawia to, iż w wielu regionach kraju problematyka rozwoju turystyki stoi w centrum zainteresowania rad narodowych wszystkich stopni.

2. Zakres zainteresowania rad narodowych dziedziną turystyki

Zakres zainteresowania rad narodowych i ich organów turystyką jest szeroki. Wpływa na to:

1/ rosnące społeczne zapotrzebowanie na usługi i towary turystyczne,

2/ wielość podmiotów o różnej strukturze organizacyjno-prawnej świadczących usługi turystyce w regionach turystycznych.

Jak już mówiliśmy wachlarz towarów i usług, na jakie zgłasza zapotrzebowanie ruch turystyczny w rejonach recepcyjnych, jest bardzo szeroki. Nie siląc się na pełne wyliczenie, za najważniejsze należy uznać:

- bazę noclegową /hotele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska, stacje wodne, campingi, domy wczasowe, pokoje gościnne itp./,
- bazę żywieniową /zakłady gastronomiczne, sklepy z artykułami żywnościowymi, punkty tzw. "małej gastronomii"/,
- sieć sklepów z artykułami przemysłowymi,
- wypożyczalnie sprzętu turystycznego i sportowego,
- bazę transportową - kolejową i autobusową,
- urządzenia sanitarne,
- bazę kulturalno-rozrywkową /biblioteki, kina, teatry itp./,
- bazę wypoczynkową /plaże, kąpieliska, boiska do gier itp./,

- obsługę podróźniczą, realizowaną przez terenowe oddziały biur podróży i organizacji turystycznych,
- informację turystyczną.

Obsługę ruchu turystycznego w rejonach recepcyjnych realizuje wiele jednostek organizacyjnych, funkcjonujących w większości w systemie organizacyjnym rad narodowych. Są to zarówno jednostki należące do resortu turystyki jak i inne, co sprawia, że koordynacja ich działalności przez rady narodowe przebiega w różny sposób.

Spośród najważniejszych, podległych radom narodowym, podmiotów obsługujących ruch turystyczny wymienić należy:

- terenowe organy administracji państwowej do spraw turystyki, działające /w swoim czasie/ na zasadzie podwójnego podporządkowania,
- przedsiębiorstwa handlowo-gastronomiczne i usługowe /w tym przedsiębiorstwa i zakłady turystyczne/,
- przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej /w tym miejscowy transport publiczny/,
- przedsiębiorstwa, zakłady i jednostki budżetowe prowadzące działalność rozrywkową,
- zakłady i jednostki budżetowe świadczące usługi w zakresie informacji turystycznej.

Wśród jednostek obsługi ruchu turystycznego pozostających poza systemem rad narodowych najważniejsze są:

- terenowe agendy państwowych biur turystycznych, rozliczających się z budżetem centralnym /np. oddziały PBP "Orbis"/,
- terenowe agendy spółdzielczych biur turystycznych /"Turysta" i "Gromada"/,
- terenowe jednostki turystycznych organizacji społecznych /np. okręgi i oddziały PTTK/,
- obiekty turystyczno-wypoczynkowe zakładów pracy oraz obiekty wczasowe FWP.

Tak szeroki zakres potrzeb ruchu turystycznego rzutuje na zakres zainteresowań rad narodowych i stawia przed aparatem rad niezwykle ważne zadania koordynacyjne, zwielokrotnione w letnim sezonie turystycznym, kiedy to miliony obywateli naszego kraju przenoszą się z miejsca zamieszkania do regionów turystyczno-wypoczynkowych.

O K R E S 1955 - 1973

I. TERENOWE ORGANY ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ DO SPRAW TURYSTYKI
W LATACH 1955-1973

1. Podstawowe akty prawne normujące uprawnienia rad narodowych
i ich organów w zakresie turystyki

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi w dziedzinie turystyki uprawnienia rad narodowych, ich prezydiów oraz komitetów kultury fizycznej i turystyki były w latach 1955-1973:

- 1/ Ustawa z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych /jednolity tekst ogłoszony w Dz.U. Nr 49 z 1972 r., poz. 314/,
- 2/ Ustawa z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki /Dz.U. Nr 10, poz. 65/,
- 3/ Zarządzenie Nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 1960 r. w sprawie szczegółowej organizacji, składu i zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych /M.P. Nr 82, poz. 372/ wraz ze zmianami wynikającymi z Zarządzenia Nr 33 /M.P. Nr 36 z 1967 r., poz. 167/,
- 4/ Wytyczne Szefa Urzędu Rady Ministrów i Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 23 maja 1963 r. w sprawie usprawnienia działalności koordynacyjnej rad narodowych w turystyce /nieogłoszone/,
- 5/ Zarządzenie Nr 8 Przewodniczącego GKKEiT z dnia 17 lutego 1973 r. w sprawie wytycznych dotyczących zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych /Dz.Urz. GKKEiT Nr 3, poz. 14/.

Do grupy w/wym. aktów prawnych zaliczyć należy także Uchwałę Nr 187 Rady Ministrów z dnia 5.III.1955 r. w sprawie

utworzenia komitetów turystyki przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych /w m.st. Warszawie i m. Łodzi/^{x/}. Uchwała ta obowiązywała tylko do r. 1960. Był to jednak bardzo ważny akt, ponieważ wprowadził problematykę ruchu turystycznego w orbitę zainteresowań terenowych organów administracji państwowej.

Warto przypomnieć, jak zostały określone w uchwale kompetencje komitetów. Oto najważniejsze postanowienia:

"§ 2.1. Komitety są organami prezydiów rad narodowych w dziedzinie kierowania, planowania i kontroli całokształtu spraw turystyki na obszarze województwa.

2. Zakres działania komitetów obejmuje w szczególności:

a/ planowanie rozwoju turystyki w skali wojewódzkiej i projektowanie środków służących realizacji tego zadania,

b/ udzielanie wytycznych organizatorom turystyki oraz kontrola w zakresie całokształtu ruchu turystycznego na obszarze województwa,

c/ koordynacja prac instytucji rozwijających działalność na polu turystyki,

d/ inicjowanie, popieranie i prowadzenie działalności w zakresie propagandy i kursowego szkolenia turystycznego,

e/ przedstawianie wniosków właściwemu prezydium rady narodowej w dziedzinie turystycznego zagospodarowania terenu i - w zakresie wskazanym przez Komitet dla Spraw Turystyki^{1/} -współpracę przy przygotowywaniu i realizacji inwestycji turystycznych i remontów obiektów turystycznych".

W skład komitetu wchodził przewodniczący, mianowany i odwoływany przez prezydium rady narodowej za zgodą przewodniczą-

x/ MP Nr 25, poz. 52

1/ powołany w marcu 1952 r. jako wyspecjalizowany organ Prezesa Rady Ministrów.

cego Komitetu dla Spraw Turystyki - oraz 6-12 członków, powoływanych i odwoływanych przez prezydium rady narodowej na wniosek przewodniczącego Komitetu spośród znawców zagadnień turystyki i działaczy turystycznych.

Dla realizacji zadań rad narodowych i ich organów w zakresie rozwoju turystyki, a zwłaszcza organizowania obsługi ruchu turystycznego w letnim sezonie turystycznym, największe znaczenie praktyczne miała ustawa z 1958 r., a szczególnie te jej postanowienia, które przyznawały radom szerokie uprawnienia koordynacyjne. Uprawnienia te bowiem zadecydowały o rozwoju zjawiska społeczno-gospodarczego, jakim jest turystyka, obejmująca szeroki wachlarz różnego rodzaju usług dla turystów. Na uwagę zasługuje art. 3 ustawy, głoszący, że: "Rady narodowe kierują na swoim terenie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną; należą do nich wszystkie sprawy w zakresie władzy i administracji państwowej, nie zastrzeżone na rzecz innych organów", i dalej, że: "Radom narodowym przysługuje w zakresie przewidzianym ustawą lub przepisami szczególnymi prawo kontroli i koordynacji działalności nie podporządkowanych im organów państwowych, instytucji i jednostek gospodarczych".

Z treści tego artykułu wynika, że zakres prawem ustalonych kompetencji rad narodowych w zakresie zarządzania i koordynacji obejmował wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego danego terenu. Jedynie lista środków prawnych, w zakresie zarządzania i form koordynacji, dostosowywana była do konkretnych okoliczności, wynikających bądź z charakteru podmiotu realizującego określone zadanie, bądź z przedmiotowego zakresu podjętego działania. Zagadnienia te zostaną omówione w rozdziale poświęconym środkom i formom działania rad narodowych na odcinku przygotowania i zapewnienia sprawnego przebiegu letniego sezonu turystycznego.

2. Organizacja, skład i zakres działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych

Art. 9 Ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki /Dz.U.Nr 10, poz. 65/ stwierdza :
"Terenowymi organami administracji państwowej w sprawach kultury fizycznej i turystyki są komitety kultury fizycznej i turystyki prezydiów wojewódzkich rad narodowych /rad narodowych miast wyłączonych z województw/ oraz prezydiów powiatowych /miejskich/ rad narodowych".

Szczegółową organizację, skład i zakres działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych normowało Zarządzenie Nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31.X. 1960 r. /M.P. Nr 82, poz. 372/ oraz Zarządzenie Nr 33 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16.VI.1967 r. /M.P. Nr 36, poz. 167/, wprowadzające niektóre zmiany do Zarządzenia Nr 213.

W latach 1960-1973 komitety kierowały całokształtem spraw kultury fizycznej i turystyki na terenie działania swych rad narodowych. W zakresie turystyki, która jest przedmiotem naszych rozważań, spełniały one w szczególności następujące funkcje:

- ustalały wytyczne i plany rozwoju turystyki na terenie swego działania /województwa, powiatu lub miasta/ oraz kontrolowały realizację tych planów,
- dysponowały funduszami przeznaczonymi z budżetów rad narodowych na rozwój turystyki,
- prowadziły działalność w zakresie zagospodarowania turystycznego poszczególnych regionów i miejscowości,
- sprawowały nadzór nad działalnością instytucji oraz organizacji turystycznych,
- wykonywały funkcje koordynacyjne w zakresie obsługi ruchu turystycznego, w tym przygotowania sezonu turystycznego i jego przebiegu,
- nadzorowały działalność komitetów kultury fizycznej i turystyki niższych stopni.

Zadaniami WKKFiT w zakresie turystyki objęte były wszystkie formy ruchu turystyczno-krajoznawczego i wypoczynkowego - indywidualne, grupowe oraz masowe.

Komitety kultury fizycznej i turystyki prezydium wojewódzkich rad narodowych współdziałały w zakresie swoich zadań z organizacjami społecznymi, w szczególności ze związkami zawodowymi, organizacjami młodzieżowymi i spółdzielczymi. Działywały zgodnie z uchwałami i wytycznymi swojej rady narodowej i jej prezydium oraz Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki.

WKKFiT składał się z przewodniczącego, 2-ch zastępców przewodniczącego oraz członków, w liczbie od 20 do 35 osób.

Przewodniczący wojewódzkiego komitetu kultury fizycznej i turystyki był powoływany, awansowany i odwoływany przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej, za uprzednią zgodą przewodniczącego GKKFiT, zaś zastępcy przewodniczącego - przez prezydium WRN na wniosek przewodniczącego WKKFiT. Członków wojewódzkiego komitetu powoływało i odwoływało prezydium WRN na wniosek przewodniczącego WKKFiT spośród przedstawicieli zainteresowanych wydziałów prezydium WRN, wojewódzkiej rady związków zawodowych, wojewódzkiego związku spółdzielczości pracy, instytucji państwowych, działaczy ruchu młodzieżowego i organizacji zajmujących się kulturą fizyczną i turystyką.

Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki mógł wyłonić ze swego grona podkomitet do spraw turystyki. W skład podkomitetu wchodził: przewodniczący komitetu, jego zastępcy oraz członkowie komitetu zainteresowani sprawami turystyki, wyznaczeni przez prezydium WRN na wniosek przewodniczącego WKKFiT.

W zakresie swej właściwości WKKFiT podejmował uchwały w następujących sprawach:

- 1/ ustalenia wytycznych w sprawie podstawowych kierunków oraz planów rozwoju kultury fizycznej i turystyki,
- 2/ zatwierdzenia planu gospodarczego i budżetu WKKFiT,
- 3/ ustalanie wytycznych w zakresie koordynacji działalności

ci terenowych organów państwowych, instytucji oraz organizacji w dziedzinie kultury fizycznej i turystyki,

4/ ustalania regulaminu obrad WKKFiT oraz jego prezydium.

Uchwały WKKFiT zapadały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. W razie równej ilości głosów za i przeciw rozstrzygał głos przewodniczącego.

Posiedzenia WKKFiT zwoływał przewodniczący w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku.

W okresie między posiedzeniami komitetu, jego uprawnienia wykonywało prezydium WKKFiT, które podejmowało uchwały w sprawach nie zastrzeżonych do decyzji WKKFiT. W skład prezydium WKKFiT wchodził: przewodniczący, z-cy przewodniczącego oraz 5-ciu członków WKKFiT, wyznaczonych przez prezydium WRN na wniosek przewodniczącego WKKFiT.

Przewodniczący WKKFiT:

- 1/ kierował pracami komitetu i jego prezydium,
- 2/ reprezentował komitet na zewnątrz,
- 3/ kierował działalnością aparatu wykonawczego komitetu,
- 4/ nadzorował oraz kontrolował działalność podległych jednostek,
- 5/ wydawał zarządzenia, wytyczne i instrukcje oraz podejmował decyzje administracyjne w sprawach należących do właściwości wojewódzkiego komitetu.

W przedmiocie form nadzoru komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydium rad narodowych nad instytucjami i organizacjami działającymi w zakresie kultury fizycznej i turystyki na ich terenie miały zastosowanie /odpowiednio/ przepisy § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami /Dz.U.

Nr 38, poz. 224/. Z powołanych przepisów wynika, że nadzór nad instytucjami i organizacjami działającymi w zakresie kultury fizycznej i turystyki polegał na:

1/ wypowiedaniu się co do celowości powstawania i istnienia poszczególnych instytucji i organizacji,

2/ badaniu zgodności działania instytucji i organizacji z kierunkami oraz planami rozwoju kultury fizycznej i turystyki,

3/ kontroli przestrzegania przez organizacje obowiązujących przepisów prawa.

Jeżeli działalność organizacji społecznych powołanych do prowadzenia spraw kultury fizycznej i turystyki, czy związanej z tym działalności finansowej, niezgodna była z obowiązującymi przepisami, ustalonymi zwyczajami, zakresami działania lub kierunkami rozwoju - komitety miały prawo, stosownie do okoliczności:

a/ zwrócić uwagę na dostrzeżone uchybienia i żądać ich usunięcia w określonym terminie,

b/ odmówić pomocy finansowej, organizacyjnej lub innego poparcia,

c/ żądać uchylenia nieprawidłowych uchwał lub decyzji pod rygorem ich zawieszenia,

d/ zdyskwalifikować działacza w zakresie pełnienia funkcji społecznych w organizacjach,

e/ żądać zwołania nadzwyczajnego walnego zebrania.

Niezależnie od w/wym. środków nadzoru komitety mogły występować z wiążącymi wnioskami do organów spraw wewnętrznych prezydów właściwych rad narodowych o zastosowanie środków nadzoru przewidzianych w obowiązujących przepisach o stowarzyszeniach.

W stosunku do organizacji społecznych, w których turystyka nie stanowi głównego przedmiotu działania, środki nadzoru nie

obejmowały p-któw d i e. Analogiczne uprawnienia przysługiwały komitetom w stosunku do instytucji zajmujących się sprawami turystyki /np. przedsiębiorstw obsługi ruchu turystycznego/. Jednak w przypadku, gdy instytucja nie działała w ramach resortu kultury fizycznej i turystyki, komitetom przysługiwało tylko prawo wystąpienia do właściwej dla niej jednostki nadrzędnej z wiążącym wnioskiem o zastosowanie odpowiedniego środka nadzoru.

Państwowy nadzór obejmował również statutową działalność związków zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej i turystyki. W przypadku stwierdzenia uchybień komitety przekazywały właściwym organom związków zawodowychh swoje uwagi i wnioski obejmujące środki zmierzające do usunięcia uchybień.

Konkretyzacja przepisów Zarządzenia Nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 1960 r. w sprawie szczegółowej organizacji, składu i zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydów rad narodowych znalazła wyraz w "Wytycznych Przewodniczącego GKKFiT w sprawie zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydów rad narodowych". Wytyczne te były kilkakrotnie nowelizowane - ostatnio w postaci zarządzenia Nr 8 przewodniczącego GKKFiT z dnia 17 lutego 1973 r. w sprawie wytycznych dotyczących zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydów rad narodowych.

Charakteryzując terenowe organy administracji państwowej do spraw kultury fizycznej i turystyki w okresie do 1973 r. należy podkreślić, iż działały one w systemie rad narodowych. Komitety te miały jednak obowiązek działania zgodnie z uchwałami i wytycznymi nie tylko swojej rady narodowej i jej prezydium, lecz także komitetów kultury fizycznej i turystyki wyższego szczebla.

Organy administracji państwowej działające do 1973 r. w dziedzinie turystyki można scharakteryzować następująco:

Po pierwsze - były to organy decydujące. Mogły rozstrzygać

określone sprawy w drodze wydawania aktów normatywnych i administracyjnych.

Po drugie - były to organy kolegialne.

W skład komitetów wchodził bowiem przedstawiciele innych, zainteresowanych problematyką turystyki, organów administracji państwowej, których udział ułatwiał ustalanie wspólnego planu rozwoju turystyki, uwarunkowanego skoordynowanym współdziałaniem szeregu resortów: komunikacji, handlu wewnętrznego i usług, gospodarki terenowej i ochrony środowiska itd. Ponadto w skład komitetów wchodził przedstawiciele związków zawodowych, organizacji młodzieżowych oraz innych organizacji społecznych, zainteresowanych rozwojem kultury fizycznej i turystyki.

Jak słusznie pisze W. Reczek^{1/}, kolegialność GKKFiT oraz komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydów rad narodowych miała doniosłe znaczenie praktyczne. Stwarzała możliwości współpracy czynnika fachowego /zawodowego/ i społecznego, sprzyjała harmonijnemu połączeniu kierowniczej i organizatorskiej roli państwa z aktywnością społecznego ruchu sportowego i turystycznego.

Po trzecie - łączyły w swej gestii sprawy turystyki ze sprawami kultury fizycznej co w praktyce było bardzo pozytywne zwłaszcza w zakresie organizacji masowych imprez kultury fizycznej i turystyki, których znaczenie wychowawcze i zdrowotne ma ogromny walor społeczny.

Wojewódzkie komitety kultury fizycznej i turystyki miały niewielki aparat wykonawczy, którym kierowali przewodniczący komitetów.

Pod koniec 1973 r. działało w Polsce 17 wojewódzkich komitetów kultury fizycznej i turystyki, 1 komitet w mieście wyłączonym z województwa /m.st. Warszawa/ oraz ponad 300 powiatowych i ok. 80 miejskich /dzielnicowych/ komitetów kultury fi-

1/ W. Reczek: "Model organizacyjny turystyki w Polsce", „Sport i Turystyka”, W-wa 1969 r.

zycznej i turystyki w miastach stanowiących powiaty i w miastach wyłączonych z województw, podzielonych na dzielnice.

3. Podstawowe kierunki działalności rad narodowych w dziedzinie turystyki

Na oddzielną charakterystykę zasługują wymienione na początku niniejszego rozdziału "Wytyczne Szefa Urzędu Rady Ministrów i Przewodniczącego GKKFiT" z dnia 23 maja 1963 r. w sprawie usprawnienia działalności koordynacyjnej rad narodowych w turystyce. Wprawdzie "Wytyczne" nie mają takiej rangi jak ustawy czy zarządzenia, jednak we wczesnym rozwoju turystyki w PRL odegrały a i obecnie odgrywają niepoślednią rolę.

W "Wytycznych" czytamy m.in., że charakterystyczną cechą turystyki jest jej dynamiczny rozwój, nadający turystyce charakter powszechnego ruchu społecznego oraz wielobranżowość, wyrażająca się w licznych powiązaniach z różnymi dziedzinami działalności społecznej i gospodarczej. Ruch turystyczny wpływa na takie dziedziny jak: obrót towarowy, komunikacja, budownictwo, gospodarka terenowa, przemysł, rolnictwo, zdrowie itp. Działalność turystyczną prowadzi wiele instytucji: biura podróży, gestorzy bazy noclegowo-żywnościowej, przedsiębiorstwa przewozowe i inne. Dalej "Wytyczne" wskazują, że wzrost zainteresowania rad narodowych turystyką znajduje swój wyraz w opracowywaniu planów zagospodarowania turystycznego powiatów i województw, opracowywaniu operatywnych planów przygotowań do sezonu przez wszystkie województwa i powiaty turystyczne, tworzeniu własnych przedsiębiorstw i zakładów budżetowych, zwiększeniu nakładów na budownictwo bazy noclegowej i żywnościowej, dróg i urządzeń komunikacyjnych, ustalaniu programów działania rad narodowych w turystyce.

W "Wytycznych" wskazano także na zasadnicze trudności i nieprawidłowości w działalności turystycznej rad narodowych oraz przyczyny ich powstawania. Zdaniem autorów "Wytycznych" na czoło wysuwają się trudności w koordynowaniu działalności tereno-

wych agend centralnych instytucji turystycznych, takich jak "Orbis", PTTK, FWP, biura spółdzielcze. Trudności te wpływają głównie z niedostatecznej decentralizacji wewnętrznej tych instytucji co w efekcie zmniejsza możliwości wykorzystania bazy noclegowej i opóźnia przygotowanie tej bazy do sezonu /remonty/ itp. Obiekty związkowe i zakładowe mają charakter zamknięty i w zasadzie nie obsługują ruchu turystycznego otwartego, nawet jeśli dysponują wolnymi miejscami. Koncentracja ośrodków kolonijnych powoduje często trudności aprowizacyjne w niektórych regionach turystycznych. Istotną trudność stanowi wyważenie właściwych proporcji pomiędzy własną działalnością rady narodowej a jej funkcją koordynacyjną.

Za podstawowe kierunki rozwoju działalności rad narodowych w zakresie turystyki "Wytyczne" uznały rozwój obsługi ruchu turystycznego poprzez tworzenie zakładów budżetowych, prowadzenie akcji szkoleniowych, wydawniczych itp. Podkreślono, że uruchomienie i rozszerzenie własnej działalności rad będzie spełniać rolę głównego czynnika aktywizacji turystycznej danej miejscowości czy regionu. Działalność bezpośrednia rad narodowych powinna koncentrować się głównie na rozbudowie i eksploatacji własnej bazy noclegowej, parkingów, stacji obsługi samochodów i innych punktów usługowych, plaż i przystani wodnych, organizacji biur zakwaterowania, organizacji grup remontowych dla bazy własnej i użytkowanej przez innych gestorów itp. Były to słuszne oceny i trafne wnioski.

W świetle obecnej polityki rad narodowych polegającej na rozwijaniu własnej inicjatywy w obsłudze ruchu turystycznego straciło na aktualności sformułowanie zawarte w "Wytycznych": "Wstępne doświadczenia większości przedsiębiorstw turystycznych powoływanych przez prezydium rad narodowych wskazują, iż przedsiębiorstwa te są często deficytowe, nastawiają się głównie na działalność w formie biur podróży i przewoźnika, a zatem nie spełniają swych głównych zadań, do których należy powiększanie recepcyjności bazy turystycznej. Dlatego najbardziej

racjonalną formę organizacji działalności w ramach gestii własnej rad narodowych są zakłady budżetowe"^{1/}.

W r. 1973, jeszcze przed reformą terenowych organów rad, prezydium rad narodowych zaczęły coraz częściej powoływać przedsiębiorstwa turystyczne, działające na zasadach rozrachunku gospodarczego. Wynikało to z charakteru rynku usług turystycznych, na którym obowiązuje pełna odpłatność za nabywane przez turystów towary i usługi.

1/ Ich intensywny rozwój w formie powiatowych, miejskich i wojewódzkich ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku przypadł na lata sześćdziesiąte. Wg stanu na 1.X.1973 r. istniało 237 takich jednostek.

II. KOMPETENCJE RAD NARODOWYCH W DZIEDZINIE TURYSTYKI

1. Kompetencje koordynacyjne rad narodowych i funkcje terenowych przedsiębiorstw turystycznych

Koordynacja sprawowana przez prezydium rad narodowych w zakresie turystyki miała na celu zapewnienie wykonania zadań wynikających z uchwał rad, synchronizowanie poczynań rad zmierzających do harmonijnego rozwoju i organizacji aparatu obsługi ruchu turystycznego, racjonalnego gospodarowania bazą turystyczną oraz okazywanie pomocy jednostkom organizacyjnym prowadzącym działalność turystyczną na terenie podległym radom.

Według cytowanych "Wytycznych Szefa Urzędu Rady Ministrów i Przewodniczącego GKKFiT" z dnia 23 maja 1963 r. w sprawie usprawnienia działalności prezydiów rad narodowych w zakresie turystyki koordynacja powinna przebiegać - i tak było w praktyce - w dwu płaszczyznach:

a/ w stosunku do turystycznych jednostek organizacyjnych - jako koordynacja zewnętrzna, sprawowana w imieniu prezydium rady przez komitety kultury fizycznej i turystyki,

b/ w stosunku do zainteresowanych wydziałów prezydium rady narodowej - jako koordynacja wewnętrzna, sprawowana przez prezydium rady; komitety kultury fizycznej i turystyki spełniały tu rolę sztabu operacyjnego prezydium rady, przygotowującego projekty odpowiednich planów, wniosków, opinie do decyzji prezydium itp.

Przedmiotem koordynacji były głównie sprawy:

- a/ bazy noclegowo-żywieniowej, jej budowy i eksploatacji, elastycznej polityki cen, dbałości o należyte wykorzystanie bazy poprzez usprawnienie recepcji,
- b/ zaopatrzenia, rozwoju sieci gastronomicznej i handlu detalicznego w miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych właściwego wyposażenia technicznego tej sieci oraz zaopatrywania jej stosownie do rozmiarów zapotrzebowania,

- c/ komunikacji, transportu kolejowego i autobusowego - w zakresie sieci połączeń, ilości taboru budowy dróg, znakowania i konserwacji szlaków turystycznych, stacji obsługi technicznej i paliwowej,
- d/ budowy i eksploatacji urządzeń sanitarnych, rekreacyjnych, sportowych itp. w miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych oraz estetyki tych miejscowości.

Podstawowymi instrumentami działań koordynacyjnych rad narodowych w turystyce były:

1/ perspektywiczne i wieloletnie plany zagospodarowania danego terenu, uwzględniające zamierzenia w zakresie rozbudowy bazy noclegowej, żywieniowej i zaopatrzenia, komunikacji, urządzeń sanitarnych i rekreacyjnych, sieci informacji turystycznej i innych dziedzin związanych pośrednio z turystyką; plany te były opracowywane przez wojewódzkie i powiatowe komisje planowania gospodarczego przy współpracy komitetów kultury fizycznej i turystyki i zatwierdzane na sesjach rad narodowych; zasadnicze znaczenie dla koordynacji w zakresie zagospodarowania turystycznego kraju miały następujące zasady ustalone w przepisach Uchwały Nr 61 Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1963r.^{1/};

a/ obowiązek opiniowania przez wojewódzkie komitety kultury fizycznej i turystyki zadań w zakresie urządzeń turystyczno-wypoczynkowych, zawartych w projektach wieloletnich planów gospodarczych jednostek objętych planowaniem centralnym;

b/ obowiązek uzgadniania z komitetami zadań w zakresie urządzeń turystyczno-wypoczynkowych, zawartych w projektach wieloletnich terenowych planów gospodarczych;

c/ obowiązek uzgadniania z komitetami danych wyjściowych do projektowania inwestycji turystyczno-wypoczynkowych, świadczących usługi noclegowe;

1/ Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1963 r. w sprawie koordynacji działalności w zakresie zagospodarowania turystycznego kraju /M.P. Nr 15, poz. 85/.

d/ obowiązek uzgadniania z komitetami decyzji wyjąciowych do projektowania wszystkich inwestycji turystyczno-wypoczynkowych zlokalizowanych w powiatach o szczególnych walorach turystycznych^{2/};

2/ polityka inwestycyjna, która poprzez przydział limitów, udzielane lokalizacje, rozdział środków finansowych, ustalanie zasad uczestnictwa inwestorów turystycznych w kosztach uzbrojenia i uporządkowania terenu itp. miała na celu zapewnienie harmonijnego rozwoju usług turystycznych, preferowanie organizacji turystycznych wykazujących się sprawnością działania, ustalanie odpowiednich proporcji między zakresem działań własnej rady narodowej a innych jednostek w obsłudze ruchu turystycznego;

3/ operatywne plany przygotowań do sezonów turystycznych oraz kontrola ich realizacji obejmująca, w rocznych cyklach, zamierzenia i zadania poszczególnych organizatorów turystyki a także zainteresowanych i współdziałających w obsłudze ruchu turystycznego wydziałów prezydium rady narodowej.

Zasadę koordynacji, szeroko stosowaną w działalności rad narodowych w odniesieniu do turystyki, można rozpatrywać w różnych płaszczyznach i na różnych szczeblach. Występuje ona zarówno w ramach organów administracji państwowej, jak i w poszczególnych organizacjach gospodarczych /zjednoczeniach, przedsiębiorstwach, organizacjach społecznych itp./.

Jednak zarówno w okresie przed, jak i po reformie z 1973 r. główna rola koordynacyjna w zakresie turystyki przypada organom administracji państwowej. Ma to na celu powiązanie działalności wszystkich instytucji zainteresowanych rozwojem turystyki, zapewnienie prawidłowego i harmonijnego ich współdziałania w ramach wspólnego, skoordynowanego planu, zarówno centralnego, jak i terenowych planów rozwoju turystyki. Jest to zatem koordynacja kompleksowa, obejmująca całokształt zagadnień turystyki.

2/ Do dn. 1.VI.1975 r. było w Polsce 69 takich powiatów
• /miast stanowiących powiaty/.

Działalność terenowych komitetów kultury fizycznej i turystyki wymaga też koordynacji centralnej ze strony GKKFiT. Normuje to ustawa o radach narodowych oraz przepisy szczególne z dziedziny turystyki.

W ustawie z 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki oraz w aktach wykonawczych do ustawy, uprawnienia koordynacyjne GKKFiT i terenowych komitetów kultury fizycznej i turystyki zostały określone bardzo szeroko.

Szeroki zakres uprawnień utrudnia w praktyce realizację funkcji koordynacyjnej z uwagi choćby na różnorodny charakter podmiotów. Największe kłopoty mają terenowe organy administracji państwowej do spraw turystyki.

Istnieje bowiem wiele organizacji społecznych, działających w ramach samorządu, w stosunku do których GKKFiT oraz terenowe komitety kultury fizycznej i turystyki wykonywały jedynie funkcje państwowego nadzoru i kontroli, z wyłączeniem bezpośredniego kierowania i zarządzania, stosowanego wobec instytucji podporządkowanych hierarchicznie.

Do przedsiębiorstw turystycznych i zakładów budżetowych, bezpośrednio podporządkowanych terenowym komitetom kultury fizycznej i turystyki zaliczamy:

- a/ terenowe przedsiębiorstwa obsługi ruchu turystycznego,
- b/ wojewódzkie, powiatowe i miejskie ośrodki sportu, turystyki i wypoczynku,
- c/ wojewódzkie i regionalne ośrodki informacji turystycznej.

Przedmiot działania przedsiębiorstw i ośrodków jest podobny. Różnią się one formą organizacyjno-prawną oraz systemem finansowym. Przedsiębiorstwa mają osobowość prawną i działają na zasadzie pełnego rozrachunku gospodarczego, rozliczając się swymi wynikami /zyskiem/ z budżetami rad, podczas gdy ośrodki nie mają osobowości prawnej i są zakładami budżetowymi.

Podstawowy zakres działania przedsiębiorstw i ośrodków w dziedzinie turystyki, to:

- świadczenie usług noclegowych we własnych obiektach lub prywatnych pokojach gościnnych,
- prowadzenie zakładów gastronomicznych we własnych obiektach noclegowych,
- prowadzenie kiosków spożywczych oraz punktów sprzedaży pamiątek regionalnych,
- utrzymywanie plaż oraz wynajem sprzętu plażowego,
- prowadzenie punktów informacji turystycznej.

Niektóre przedsiębiorstwa i ośrodki świadczyły inne usługi np. transportowe, organizując wycieczki własnymi lub wynajętymi autokarami. Nadto ośrodki wykonywały określone zadania w zakresie kultury fizycznej /m.in. utrzymywały obiekty sportowe/.

W obowiązującym systemie finansowym rady narodowe nie miały długo znaczniejszych bezpośrednich korzyści ekonomicznych wynikających z rozwoju turystyki na ich terenie. Toteż powołując do życia turystyczne przedsiębiorstwa i zakłady budżetowe łączono i nadal się łączy nadzieje uzyskiwania znaczniejszych wpływów z ich działalności. Przedsiębiorstwa turystyczne rad narodowych weszły na rynek najpóźniej. Działalność swą rozpoczynały często bez dostatecznych środków obrotowych i bez odpowiedniej bazy materialnej. Stąd też wspomniane nadzieje nie zostały - jak dotąd - w pełni spełnione.

Lokalizacja regionów turystycznych na terenach słabiej uprzemysłowionych i mniej wartościowych rolniczo, posiadających nadwyżki siły roboczej, daje tym regionom poważną szansę rozwoju gospodarczego. Słuszność tej tezy potwierdzają dwa przykłady: Kołobrzeskie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Kołobrzegu oraz Tatrzańskie Przedsiębiorstwo "Tatry" w Zakopanem. Najdalej idące uprawnienia koordynacyjne ma przedsiębiorstwo w Kołobrzegu. Uchwała Nr 267/71 Rady Ministrów z dnia 26 lis-

topada 1971 r.^{1/} stanowi m.in.: "Upoważnia się Prezydium Powiatowej i Miejskiej Rady Narodowej w Kołobrzegu do koordynowania na terenie powiatu i miasta działalności wszystkich instytucji i jednostek gospodarczych, zarówno planu centralnego jak i terenowego, w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego, wypoczynku i turystyki z wyłączeniem spraw o charakterze ściśle leczniczym lub związanych z organizacją lecznictwa uzdrowiskowego, zastrzeżonych dla Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej /.../".

W celu zapewnienia lepszej organizacji i podniesienia na wyższy poziom obsługi turystyczno-wypoczynkowej na terenie miasta i powiatu kołobrzesckiego - Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kołobrzegu utworzy przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą "Kołobrzesckie Przedsiębiorstwo Turystyczne z siedzibą w Kołobrzegu, zwane dalej "Przedsiębiorstwem" - i dalej: "przedsiębiorstwo, w zakresie określonym przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kołobrzegu, koordynować będzie działalność wszystkich jednostek organizacyjnych na terenie powiatu kołobrzesckiego, bez względu na ich formę organizacyjno-prawną i podporządkowanie, w zakresie turystyki, wypoczynku, noclegów, gastronomii, handlu i transportu". Zadania przedsiębiorstwa zostały w Uchwale wymienione enumeratywnie:

1/ świadczenie usług turystyczno-wypoczynkowych w oparciu o lokalną ogólnie dostępną bazę hotelarsko-żywieniową w zakresie organizacji obsługi turystyki krajowej i zagranicznej;

2/ koordynacja i pośredniczenie w wykorzystaniu miejsc w domach wczasowych oraz w domach sanatoryjno-wczasowych na cele turystyki krajowej i zagranicznej oraz lecznictwa uzdrowiskowego;

3/ pośrednictwo w zakresie pełnego wykorzystania bazy noclegowej;

1/ Uchwała nr 267/71 Rady Ministrów z dnia 26.XI.1971 r. w sprawie dalszego rozwoju m. Kołobrzegu i powiatu Kołobrzesckiego /nie ogłoszona/.

4/ świadczenie usług w zakresie reklamy i informacji turystycznej;

5/ pośredniczenie w zakresie świadczonych usług turystycznych przez krajowe biura podróży działające na terenie powiatu;

6/ transport turystyczny.

Cytowana uchwała Rady Ministrów upoważniła Kołobrzesckie Przedsiębiorstwo Turystyczne do przejęcia działającego w Kołobrzegu PP Hotel "Skanpol" /podległego wówczas gospodarce komunalnej/ oraz wszystkich innych obiektów noclegowych i noclegowo-żywieniowych podległych Prezydium Powiatowej i Miejskiej Rady Narodowej w Kołobrzegu. Koncentracja tych przedsiębiorstw ma, jak się wydaje, podwójny aspekt: skupia określone uprawnienia w rękach jednego przedsiębiorstwa, a jednocześnie podmiotu należącego do resortu kultury fizycznej i turystyki.

Uchwała Rady Ministrów w sprawie rozwoju Zakopanego w latach 1972-1980^{1/} również w zakresie turystyki skonkretyzowała uprawnienia koordynacyjne rady narodowej. W Uchwale m.in. czytamy: "Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Zakopanem rozwinię działalność koordynacyjną i usługową w stosunku do innych organizacji zajmujących się obsługą ruchu turystycznego, działających przez swoje przedstawicielstwa, a mianowicie:

- 1/ Spółdzielni Turystyczno-Wypoczynkowej "Gromada",
- 2/ Biura Turystycznego "Turysta",
- 3/ Biura Turystycznego "Sporte-Tourist",
- 4/ Biura Obsługi Ruchu Turystycznego PTTK,
- 5/ Działu Turystyki Krajowej PBP "Orbis".

Uchwała zobowiązała ponadto Prezydium Miejskiej Rady Narodowej do utworzenia z dniem 1 stycznia 1973 r. "Tatrzańskie-

1/ Uchwała Nr 306/72 R.M. z dnia 7.XII.1972 r. w sprawie rozwoju Zakopanego w latach 1972-1980.

go Przedsiębiorstwa Turystycznego - Tatry", które przejęło agendy dotychczas istniejącego przedsiębiorstwa oraz niektóre hotele komunalne, a ponadto na prawach wyłączności, recepcję wszystkich miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych.

Każda z wymienionych wyżej uchwał Rady Ministrów powołała do życia, jako jeden z ważnych instrumentów koordynacji, fundusz rozwoju turystyki i oddała go do dyspozycji prezydium kołobrzeskiej i zakopiańskiej rady narodowej. Fundusze te tworzą następujące dochody:

1/ wpływy z opłaty uzdrowskiej pobieranej w m. Zakopanem i miejscowościach położonych na terenie powiatu kołobrzeskiego,

2/ wpłaty z zysku przedsiębiorstw, przekazywane dotąd do budżetu,

3/ wpływy z tytułu podatków obrotowego i dochodowego od prywatnych zakładów gastronomicznych, prywatnych pensjonatów, wpływy z wynajmu pokoi gościnnych, opłaty skarbowej pobieranej zamiast podatku obrotowego i dochodowego od rzemieślników,

4/ wpływy z tytułu podatku obrotowego i dochodowego oraz opłaty skarbowej od sezonowo prowadzonych zakładów gospodarki nieuspołecznionej oraz wpływy z tytułu podatków od nowo założonych drobnych zakładów rzemieślniczych /po zakończeniu okresu zwolnienia od płacenia podatków/,

5/ wpłaty należne Państwu /wpłacane na rzecz budżetu/ od państwowych zakładów usługowych, państwowych i spółdzielczych drobnych zakładów produkcyjnych, utworzonych ze środków funduszu i wykorzystujących głównie miejscowe surowce,

6/ wpływy z tytułu podatku dochodowego od spółdzielni turystycznych,

7/ wpływy z tytułu podatku od nieruchomości i podatki od lokali, zaliczane dotychczas na dochody budżetowe,

8/ wpłaty pobierane na podstawie przepisów ustawy o funduszu gminnym na niektóre cele miejscowe,

9/ wpływy z opłat pobieranych za korzystanie z urządzeń wypoczynkowo-turystycznych,

10/ 10 proc. dochodów budżetowych z tytułu dopłat do cen napojów alkoholowych i wpływy z tytułu sezonowych 10 procentowych dopłat do rachunków pobieranych za spożyte napoje w lokalach gastronomicznych.

11/ dotacje z budżetu na popieranie czynów społecznych,

12/ wpłaty z tytułu nadwyżek budżetowych rad narodowych,

13/ inne wpłaty i świadczenia, w tym:

- dobrowolne wpłaty ludności,
- wpłaty z funduszów społecznych,
- wpłaty z funduszów przedsiębiorstw państwowych,
- dotacje Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku.

Zgodnie z cytowanymi uchwałami Rady Ministrów środki funduszów rozwoju przeznaczone są na:

1/ finansowanie pozalimitowych inwestycji i remontów obiektów i urządzeń turystyczno-wypoczynkowych, rekreacyjnych, uzdrowiskowych, komunalnych, handlowo-usługowych, gastronomicznych, kulturalnych i oświatowo-wychowawczych;

2/ wydatki związane z zapewnieniem porządku, higieny i estetyki oraz zaspokojeniem potrzeb kulturalnych wczasowiczów, turystów i kuracjuszy;

3/ pomoc w realizacji czynów społecznych podejmowanych przez miejscową ludność.

Wachlarz wykorzystania funduszów rozwoju jest - jak wiadomo - szeroki i obejmuje dziedziny najistotniejsze dla turystów i wczasowiczów.

Na obszarze poszczególnych województw działają wojewódzkie, a w niektórych regionach turystycznych także regionalne ośrodki informacji turystycznej. WOIT-y i ROIT-y są jednostkami finansowanymi z budżetów wojewódzkich rad narodowych. Oprócz funkcji koordynatora działalności biur podróży i organizacji turystycznych w zakresie informacji na terenie danego wojewódz-

twą, ośrodki te inicjują i koordynują działalność wydawniczą w dziedzinie turystyki, organizują szkolenie kadry informatorów, inspirować tematykę turystyczną w lokalnej prasie, radiu i telewizji. Różnorodne funkcje wojewódzkich ośrodków informacji turystycznej służą realizacji polityki upowszechnienia turystyki w środowiskach pracowniczych, wiejskich i młodzieżowych, popularyzacji nowych regionów i atrakcyjnych tras turystycznych. Wiele ośrodków podejmuje także działalność propagandową na rzecz aglomeracji przeludnionych miejscowości turystycznych i przedłużania sezonów turystycznych. Ośrodki organizują również regionalne wystawy turystyczne, pokazy filmów turystycznych oraz obsługę informacyjną masowych imprez turystycznych i kulturalnych.

2. Funkcje koordynacyjne operatywnych planów przygotowań i kontroli przebiegu sezonu turystycznego

Spośród wielu działań, podejmowanych przez rady narodowe w celu zapewnienia jak najlepszej obsługi zwiększającego się z roku na rok ruchu turystycznego, do najważniejszych zaliczyć należy te działania koordynacyjne rad, które zespalać wysiłki organów administracji państwowej i szeroko pojętej aktywności społecznej, stwarzają warunki dla możliwie bezkolizyjnego przebiegu kolejnych letnich sezonów turystycznych. Na przestrzeni lat wypracowano w tej dziedzinie określony system działania, który dobrze zdaje egzamin w praktyce.

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że podstawowymi elementami tego systemu są:

- a/ ocena przebiegu sezonu minionego,
- b/ prognoza wielkości i rozkładu przestrzennego ruchu turystycznego w sezonie,
- c/ ocena możliwości materialnych i finansowych,

d/ dyrektywy centralnego organu administracji państwowej do spraw turystyki^{1/}.

W oparciu o te przesłanki oraz w wyniku konfrontacji potrzeb z możliwościami ich zaspokojenia, powstawały wytyczne prezydiów rad narodowych stopnia wojewódzkiego do opracowania planu przygotowań do sezonu. Obejmowały one zadania dla poszczególnych wydziałów prezydium rady narodowej /handel, przemysł, komunikacja, służba zdrowia i in./, organizacji i przedsiębiorstw turystycznych, a także zadania dla prezydiów rad niższego stopnia. Zadania stawiane przed gestorami usług turystycznych dotyczyły przygotowania do sezonu bazy noclegowej i żywieniowej, sieci placówek handlowych, problematyki stanu sanitarnego i estetyki miejscowości, tras i obiektów turystycznych,^{2/} obsługi przewodnickiej w zakresie pilotów i informacyjnej ruchu turystycznego, obsługi turystów zmotoryzowanych, bezpieczeństwa ruchu i porządku publicznego, uatrakcyjnienia pobytu w miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych /imprezy kulturalno-rozrywkowe/ i innych spraw.

Forum organizacyjnym dla dokonania oceny przebiegu sezonu minionego i ustalenia wytycznych do działania na nadchodzący sezon było posiedzenie plenarne wojewódzkiego komitetu kultury fizycznej i turystyki lub posiedzenie prezydium rady, aktem - podjęta uchwała. Należy dodać, że w całokształcie zadań podejmowanych przez rady narodowe w celu jak najlepszego przygotowania terenu do sezonu turystycznego bardzo aktywny udział brały komisje - organy pomocnicze rad. Uwagi i opinie członków komisji stanowiły cenny wkład do prawidłowego ukierunkowania

1/ Były to głównie wytyczne przewodniczącego GKKFiT, uchwalane corocznie, pod koniec roku, przez Podkomitet Turystyki GKKFiT, obejmujące kompleksową ocenę przebiegu letniego sezonu turystycznego w danym roku i określające podstawowe kierunki działania na rok następny.

2/ Zagadnieniu temu poświęciłem artykuł p.t. "Porządek i gospodarność - nakazem chwili", zamieszczony w tygodniku "Rada Narodowa" Nr 17/1192/ z 1972 r.

działań realizowanych przez poszczególne wydziały prezydów rad narodowych. Szczególną aktywność wykazywały komisje turystyki, współpracujące z innymi komisjami, zwłaszcza z tymi, których zakres zainteresowania i działania miał istotny związek z obsługą ruchu turystycznego.

Działania, podejmowane przez rady na rzecz stwarzania właściwych warunków recepcji ruchu turystycznego w sezonie letnim, obejmowały cztery główne etapy:

etap I - planowanie przygotowań do sezonu,

etap II - prace nad przygotowaniem terenu do recepcji turystów,

etap III - kontrolę stanu gotowości do sezonu,

etap IV - kontrolę przebiegu sezonu.

Kilkuletnie doświadczenia wykazały, że o ile cykl prac przygotowawczych do sezonu, łącznie z kontrolą stanu gotowości, został już przez rady narodowe w zasadzie opanowany, o tyle bieżący, operatywny nadzór nad przebiegiem sezonu ujawnił pewne braki i nieprawidłowości, których usunięcie stało się w ostatnich latach główną troską rad i państwowej administracji turystycznej. W związku z tym istotne znaczenie miały zespoły do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu sezonu turystycznego powołane w r. 1966 z inicjatywy GKKFiT w uzgodnieniu z Urzędem Rady Ministrów. Zespoły te, działające w województwach i powiatach o szczególnych walorach turystycznych, miały charakter sztabu międzyresortowego, czuwały nad przygotowaniem i tworzeniem odpowiednich warunków recepcji turystów na obszarze im podległym.

Na czele zespołów stali zazwyczaj z-cy przewodniczących prezydów WRN i PRN, a w ich skład wchodził przedstawiciel wszystkich organizatorów i gestorów usług turystycznych, którzy wpływają decydująco na poziom tych usług^{x/}.

x/ Załącznik Nr 3a informuje o trybie powoływania, składzie i zakresie działania omawianych zespołów.

Kierunki zagospodarowania turystycznego kraju, kształcenia i doskonalenia kadr turystycznych, działalność różnych organów naczelnych i centralnych na rzecz rozwoju turystyki - są to sprawy, które wymagają decyzji i koordynacji na stopniu centralnym. Zadania te należą ustawowo do zakresu działania GKKFiT. Zabiega on o to, aby zaspokajanie potrzeb ruchu turystycznego przez poszczególne działy, gałęzie i branże znalazło wyraz w planach rozwoju gospodarki narodowej oraz w corocznie uchwalanych przez Sejm i rady narodowe narodowych planach gospodarczych. Chodzi m.in. o to, aby takie sprawy jak sezonowy wzrost obrotów w handlu i gastronomii, wzrost przewozów pasażerskich w sezonie itp. były awizowane w planach, a nie wynikały jedynie z korekt i uzgodnień dokonywanych doraźnie w ciągu roku.

Wśród wielu działań podejmowanych przez GKKFiT, w okresie przed reformą administracji, w ramach współpracy z radami narodowymi na odcinku zapewnienia i skoordynowania należytej obsługi turystów w sezonie turystycznym, przykładowo można wymienić:

1/ wydawanie rokrocznie przez przewodniczącego GKKFiT wspomnianych już wytycznych, będących zwięzłą wykładnią polityki państwa na odcinku rozwoju turystyki i wypoczynku w danym roku,

2/ organizowanie przez GKKFiT dorocznych narad z udziałem z-ców przewodniczących prezydiów WRN, w których gestii leżą sprawy turystyki oraz konsultacji z udziałem wiceprzewodniczących WKKFiT d/s turystyki,

3/ organizowanie okresowych kursokonferencji dla pracowników prezydiów rad narodowych powiatów o szczególnych walorach turystyczno-wypoczynkowych - z programem obejmującym wybrane zagadnienia z zakresu organizacji i obsługi ruchu turystycznego,

4/ prowadzenie i inicjowanie różnych konkursów turystycznych, stanowiących bodziec do usprawniania obsługi ruchu turystycznego; priorytetową pozycję zajmuje tutaj konkurs organi-

zowany przez GKKFiT na najlepszą miejscowość sezonu turystycznego, przyczyniający się do zwiększenia zainteresowania rad narodowych i gestorów usług turystycznych sprawą właściwego przygotowania ośrodków turystyczno-wypoczynkowych do przyjęcia turystów; ponadto GKKFiT partycypuje finansowo w konkursie p.t. "Mistrz Gospodarności", prowadzonym pod auspicjami Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu.

5/ udzielanie przez GKKFiT poparcia w tworzeniu przez rady narodowe własnej bazy turystycznej i własnych jednostek obsługi ruchu turystycznego /przedsiębiorstwa, zakłady budżetowe i in./,

6/ działanie na szczeblu centralnym szeregu międzyresortowych komisji, powołanych z inicjatywy GKKFiT; ułatwiało to koordynację zadań podejmowanych przez poszczególne wydziały prezydiów WRN.

III. FORMY DZIAŁANIA RAD NARODOWYCH W DZIEDZINIE TURYSTYKI

Rady Narodowe, jako organa przedstawicielskie, wytyczają kierunki działania podległych im organów, uwzględniając potrzeby miejscowe w ramach zadań ogólnonarodowych. Wytyczanie kierunków działania wiąże się z uprawnieniami rad narodowych do sprawowania kontroli społecznej. Do roku 1973 rady narodowe realizowały władzę państwową przy pomocy prezydium, wydziałów i komisji rady. Charakter prawny prezydiów był bardzo złożony. Usytuowane w systemie organów administracyjnych, były organem wykonawczym, a jednocześnie realizowały w pełnym zakresie uprawnienia władcze właściwe radzie narodowej. Innego rodzaju funkcje pełniły komisje rady narodowej, które realizowały przede wszystkim szeroko rozumianą kontrolę społeczną wykonania uchwał rady i działalności organów administracji w sferze ogólnoreglamentacyjnej oraz stosunków gospodarczych. Najbardziej wyraźny charakter prawny miał wydział prezydium rady narodowej, ściśle jego kierownik jako jednoosobowy, terenowy organ administracji państwowej. Komitety kultury fizycznej i turystyki były organami kolegialnymi.

W działaniu rad narodowych podstawowe znaczenie mają akty normatywne. Uchwała sesji Rady Narodowej w Opolu w sprawie rozwoju turystyki w woj. opolskim charakteryzuje kompetencje i prawne formy działania rad narodowych w tym zakresie. /Załącz. Nr 1/. Innym przykładem aktów prawnych wydawanych przez rady narodowe i ich organa są np. akty generalne takie, jak:

"Wytyczne dla wydziałów Prezydium Rady Narodowej m. Wrocławia oraz jednostek zabezpieczających usługi w zakresie ruchu turystycznego w r. 1973", wydane przez Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki Prezydium Rady Narodowej m. Wrocławia, w których ustalono sposób stosowania norm prawnych zawartych w uchwale tegoż Prezydium./Załącz. Nr 3". "Uchwała Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie w sprawie realizacji planu przygotowań do sezonu turystycznego 1973r. w woj. krakowskim"./Załącz. Nr 2/ W dziedzinie turystyki często stosowaną prawną formą działania rad naro-

dowych były zalecenia i opinie udzielane i ustalane przez komisje kultury fizycznej i turystyki a wiążące komitety kultury fizycznej i turystyki. Należą one do kategorii aktów indywidualnych, kierowanych do określonego adresata. W tej kategorii mieszczą się również akty administracyjne /np. nadawanie przez przewodniczących komitetów uprawnień do wykonywania funkcji przewodnika turystycznego/, a także opinie wojewódzkich komitetów kultury fizycznej i turystyki w sprawie lokalizacji i podstawowych danych techniczno-ekonomicznych inwestycji turystyczno-wypoczynkowych lub w sprawie nadawania kategorii tym obiektom.

Ponadto w dziedzinie turystyki rady narodowe szeroko stosowały w praktyce porozumienia administracyjne, zwłaszcza porozumienia ogólnoadministracyjne. Porozumienia gospodarcze, stanowiące podstawę koordynacji i współpracy gospodarczej, torowały sobie dopiero drogę /lokalne ośrodki koordynacji branżowej powstały w niektórych miejscowościach uzdrowiskowych z inicjatywy Zjednoczenia "Uzdrowiska Polskie"/. W efekcie porozumienia ogólnoadministracyjnego zawartego między Prezydiami warszawskiej WRN i Stołecznej Rady Narodowej powstał wspólny zespół do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu sezonu turystycznego na Mazowszu. Porozumienie administracyjne o zasięgu międzynarodowym zawarto w 1972 r. między prezydium WRN w Zielonej Górze i jego odpowiednikiem w Cottbus /NRD/ w sprawie wspólnej organizacji obsługi przygranicznego bezpaszportowego ruchu turystycznego polsko-NRD-owskiego.

Niewładcze formy działania^{1/} rad narodowych i ich organów przejawiają się m.in. w sposobach angażowania społeczności lokalnych w trakcie przygotowań regionów i miejscowości turystycznych do sezonu letniego. Na specjalne apele rad i ich organów, lokalne organizacje społeczne i mieszkańcy podejmują szero-

1/ J.Starościak nazywa tego rodzaju formy działalności społeczno-organizacyjną /J.Starościak: "Prawo administracyjne", PIW, W-wa, 1969, str. 252/.

kim frontem prace nad porządkowaniem i estetyką swych miast i wsi, pragnąc jak najlepiej przygotować się do przyjęcia turystów. W opublikowanym w "Radzie Narodowej" artykule pisałem m.in. "... potęguje się naturalne dążenie gospodarzy, aby wypaść wobec gości jak najlepiej, aby nie trzeba było się niczego wstydzić. Na takim psychologicznym gruncie o wiele łatwiej o społeczne akcje porządkowe, o wytwarzanie zdrowych ambicji, z myślą o swoim mieście, osiedlu czy wiosce, łatwiej o pogłębione poczucie wspólnoty i wspólnej gospodarskiej odpowiedzialności"^{2/}.

2/ K. Pieleszek "Porządek i gospodarność - nakazem chwili", Rada Narodowa Nr 17 /1192/ z 1972 r.

OKRES PO 1973 ROKU

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA USTAWY O RADACH NARODOWYCH

W dniu 22 listopada 1973 r. Sejm PRL uchwalił dwa akty ustawodawcze o niezwyklej doniosłości dla życia społeczno-gospodarczego kraju. Ustawę o zmianie Konstytucji PRL^{1/} oraz ustawę o zmianie ustawy o radach narodowych^{2/}.

Prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz, podczas sejmowej debaty nad projektami tych ustaw, tak m.in. charakteryzował ich znaczenie:

"Projekty ustaw: o zmianie Konstytucji PRL oraz o zmianie ustawy o radach narodowych stanowią kolejny, o doniosłym znaczeniu, krok na drodze doskonalenia funkcjonowania gospodarki i państwa. Drogę tę wskazał nam VI Zjazd PZPR. Idziemy nią konsekwentnie, doskonaląc metody planowania i zarządzania. Projekty zmierzają do doskonalenia działalności terenowych organów przedstawicielskich władzy ludowej i terenowych organów administracji państwowej. U podstaw reformy legła leninowska koncepcja funkcjonowania państwa, skutecznego kojarzenia demokracji socjalistycznej ze sprawnością funkcjonowania aparatu państwowego, łączenia kolegialności omawiania i rozstrzygania podstawowych zagadnień z jednoosobową odpowiedzialnością za realizację powierzonych zadań. Reforma oparta jest na zasadzie centralizmu demokratycznego, na zasadzie nadrzędności interesu ogólnospołecznego nad interesem poszczególnych regionów, przy zapewnianiu warunków rozwoju dla wszystkich regionów kraju. Wytwarzając nową rolę i nowe zadania rad narodowych i dostosowując do nich organizację i zasady funkcjonowania - opieramy się na:

1/ Dz. U. Nr 47, poz. 275.

2/ Dz. U. Nr 47, poz. 276/.

- pryncypialnych zasadach ustroju socjalistycznego;
- uchwałach VI Zjazdu i I Krajowej Konferencji PZPR;
- wieloletnich doświadczeniach w działalności rad narodowych;
- nowych potrzebach i zadaniach, wynikających z programu dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski;
- pierwszych pozytywnych doświadczeniach funkcjonowania rad gminnych i naczelników gmin ...".

Zgodnie z duchem i literą prawa uchwalonych przez Sejm w dniu 22 listopada 1973 r. ustaw, rady narodowe działają obecnie w unowocześnionym, zreformowanym systemie kierowania państwem i zarządzania gospodarką. System ten stwarza nowe, szersze niż dotychczas, możliwości skutecznego wpływu organów przedstawicielskich na całokształt życia społecznego i gospodarczego danego terenu, a przez to i kraju. Zasadnicze znaczenie ma wyodrębnienie w województwach, powiatach i miastach, a także na szczeblu gminnym - organów administracji państwowej, oznaczające faktyczne i całkowite uwolnienie organów władzy - rad narodowych - od wykonywanych dotychczas zadań i czynności wchodzących w zakres obowiązków administracji państwowej. Podstawowym czynnikiem umocnienia pozycji rad narodowych jako organów władzy jest przekazanie funkcji przewodniczących rad narodowych w ręce I-szych sekretarzy komitetów partyjnych. W ten sposób działalność organu przedstawicielskiego poparta została autorytetem instancji partyjnej - wojewódzkiej, powiatowej, gminnej. Jednocześnie uległa wzmocnieniu kierownicza rola partii w przedstawicielskim organie władzy i zapewniony został skuteczny wpływ instancji partyjnej - poprzez działalność stanowiącą i kontrolną rady - na kierunki i jakość pracy organu administracji państwowej.

W nowej sytuacji prawnej rady narodowe mogą pełniej realizować zadania organu władzy państwowej i podstawowego organu samorządu społecznego polegające na programowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie swego działania, podejmowaniu decyzji w sprawie okresowych planów i budżetów, koordynacji

działalności gospodarczej i społecznej oraz współdziałaniu ze związkami zawodowymi, samorządem robotniczym, chłopskim, spółdzielczym i samorządem mieszkańców przy rozwiązywaniu różnorodnych, ważnych dla obywateli problemów.

Rada narodowa, uwolniona od pełnienia funkcji organu administracyjnego, może rozwinąć bardziej skuteczną kontrolę działalności administracji państwowej. Dotychczas, wobec splatania się w gestii prezydium rady funkcji stanowiącej i wykonawczej, egzekwowanie wykonania wniosków wpływających z kontroli komisji, było utrudnione; z tej samej przyczyny ograniczony był zakres kontroli.

Obecnie nic nie stoi na przeszkodzie, aby rada narodowa objęła kontrolą wszystkie sfery działalności administracji i wszystkie problemy na terenie swego działania oraz z całą stanowczością i konsekwencją egzekwowała wynikające z tej kontroli wnioski. Nic też nie stoi na przeszkodzie inspirowania przez radę szerokiej kontroli społecznej i wiązania jej z działalnością kontrolną komisji rady.

Uwolnienie rady od czynności administracyjnych i utworzenie sprawnie działających organów administracji państwowej sprzyja zwiększeniu skuteczności działania organów przedstawicielskich. Słabą stroną w działalności rad narodowych była dotychczas nie funkcja stanowiąca lecz wykonawcza, która godziła w uprawnienia rad jako organów władzy i obniżała efektywność wykorzystania tych uprawnień. Powołanie silnych ogniw administracji państwowej, zapewniające skuteczną realizację decyzji i postulatów ciała przedstawicielskiego tzn. rady - stworzyło warunki, w których organ władzy uzyskał znacznie szersze możliwości zwiększenia swego wpływu na bieg spraw publicznych.

Z tych względów reforma rad narodowych stanowi istotny krok naprzód w rozwijaniu demokracji socjalistycznej, której główny sens polega na uczestnictwie ludzi pracy w kształtowaniu polityki państwa oraz na świadomej i efektywnej realizacji zadań wynikających z tej polityki.

W Deklaracji I Krajowej Konferencji Partyjnej między innymi czytamy, że potrzebne nam są i silne, mocno związane z ludnością organy władzy, i sprawna, efektywna w działaniu administracja, zdolna do skutecznej realizacji zadań ogólnopaństwowych i rozwiązywania problemów regionalnych, zdolna do wypełnienia rosnących organizatorskich funkcji państwa socjalistycznego.

Pomiędzy obu postulatami: zwiększenia roli i znaczenia przedstawicielskich organów władzy oraz umocnienia organów administracji państwowej nie ma sprzeczności, lecz istnieje ścisła w s p ó ł z a l e ż n o ś ć. Sprawne działanie administracji sprzyja realizacji decyzji i postulatów rady narodowej. Z kolei mocna pozycja rady i skuteczne sprawowanie przez nią kontroli nad działalnością administracji państwowej zapewnia prawidłowe wykonywanie stojących przed nią zadań.

Równoczesne działanie na rzecz rozwijania demokracji socjalistycznej, przez umacnianie i zwiększanie roli przedstawicielskich organów władzy, oraz na rzecz podnoszenia poziomu zarządzania i kierowania, przez umacnianie i doskonalenie organów administracji państwowej, powinno być w naszym ustroju zasadą, której przestrzeganie zapewnia należyte funkcjonowanie aparatu państwowego i realizację interesów ogółu ludzi pracy.

Czego spodziewamy się w wyniku wprowadzenia w życie reformy organów administracji państwowej na szczeblu województwa, powiatu, miasta i gminy ?

Po pierwsze - sprawniejszej, szybszej i skuteczniejszej realizacji decyzji centralnych władz państwowych w skali całego kraju, od gminy po województwo.

Po drugie - skuteczniejszego i bardziej efektywnego rozwiązywania różnorodnych problemów terenowych.

Po trzecie - zapewnienia operatywnego i kompetentnego załatwiania spraw obywateli oraz umocnienia ładu i porządku publicznego.

Dokonana reforma rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej odnosi się w całej rozciągłości również

do turystyki, której ranga w życiu społeczno-gospodarczym kraju ulegnie dalszemu podniesieniu i umocnieniu. W poważnym stopniu przyczyni się do tego także nowa, szczegółowa regulacja prawna organizacji i zasad funkcjonowania terenowej administracji d/s turystyki.

II. PODSTAWY I FORMY DZIAŁANIA RAD NARODOWYCH W DZIEDZINIE TURYSTYKI

1. Podstawowe akty prawne normujące uprawnienia rad i ich organów w zakresie turystyki

Od daty wejścia w życie zmian w ustroju rad narodowych /9 grudnia 1973 r./ upłynął zbyt krótki okres czasu, aby można stwierdzić, że lista aktów normatywnych regulujących działalność terenowych organów władzy i administracji państwowej w sferze turystyki została zamknięta. Równie trudno jest przewidzieć dzisiaj kierunki dalszych uregulowań prawnych. Życie podpowiada maksymalnie zracjonalizowaną formułę postępowania: fundamentalnym kryterium nowoczesności modelu organizacyjnego administrowania sprawami turystyki i przepisów prawnych powinna być ich zgodność z potrzebami życia i zdolność do szybkiego osiągnięcia zamierzonych celów.

W ocenie autora - wg stanu na koniec 1974 r. - podstawowymi aktami prawnymi regulującymi bezpośrednio lub pośrednio działalność rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej w sferze turystyki są:

1/ Ustawa z dnia 22 listopada 1973 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz.U. Nr 47, poz. 275/,

2/ Ustawa z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych zmieniona Ustawą z dnia 22 listopada 1973 r. o zmianie ustawy o radach narodowych /Dz.U. Nr 47, poz. 276/ /jednolity tekst ogłoszony w Dz.U. Nr 47 z 1973 r., poz. 277/.

3/ Ustawa z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki /Dz.U. Nr 10, poz. 65/,

4/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami /Dz. U. Nr 38, poz. 224/ oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 li-

stopada 1973 r., zmieniające rozporządzenia w sprawie zakresu działania Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki /Dz.U.Nr 51, poz. 287/.

5/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 r. w sprawie szczegółowych zasad wykonywania koordynacji przez terenowe organy administracji państwowej /Dz.U. Nr 47, poz. 278/.

6/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973r. w sprawie praw i obowiązków terenowych organów administracji państwowej oraz zasad obsadzania stanowisk pracowniczych /Dz.U. Nr 47, poz. 279/.

7/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973r. w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej /Dz.U. Nr 47, poz. 280/.

8/ Uchwała Nr 116 Rady Ministrów z dnia 14 maja 1965 r. o współpracy i koordynacji gospodarczej /M.P. Nr 33, poz. 178/.

9/ Uchwała Nr 266/73 Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Zjednoczenia Gospodarki Turystycznej,

10/ Zarządzenie Nr 35 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 1974 r. w sprawie zakresu czynności wydziałów wchodzących w skład urzędów wojewódzkich,

11/ Zarządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług oraz Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 kwietnia 1974 r. w sprawie zasad, trybu i terminów przekazania hoteli komunalnych jednostkom podporządkowanym Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki lub podlegającym jego nadzorowi oraz zasad tworzenia przedsiębiorstw turystycznych.

Ponadto dość ważną grupę aktów prawnych stanowią w terenie uchwały wojewódzkich rad narodowych oraz zarządzenia wojewodów /prezydentów miast wyłączonych z województw/.

Działalność organizatorska administracji państwowej, w tym terenowej, obejmuje także zarządzanie gospodarką narodową. Jak stwierdza J. Gieźgała - "... Gospodarka turystyczna to kwantyfikowany agregat różnorodnych sektorów gospodarczych, tworzony lub pobudzany w związku z podróżami i pobytami turystów. Składa się on z zespołu dopełniających się wzajemnie przemysłów i handlu, które dopiero łącznie zaspokajają popyt turysty..."^{x/}. W związku z tym na listę aktów prawnych, stanowiących podstawę działania władz terenowych w sferze turystyki, należy wciągnąć plany perspektywiczne i okresowe społeczno-gospodarczego rozwoju kraju lub jego poszczególnych regionów. Nie wnikając głębiej w istotę samych planów społeczno-gospodarczych /w tym stanowiących ich integralną część planów zagospodarowania przestrzennego/, nie można mieć wątpliwości, że mają one charakter normy administracyjno-prawnej, są bowiem uchwalane przez organy przedstawicielskie.

2. Formy działania rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej

Reforma organów przedstawicielskich i ich organów wykonawczych podyktowana była troską o doskonalenie współdziałania w łonie rad czynnika społecznego i zawodowego.

Po pierwsze - chodziło o to, aby czynnik społeczny mógł lepiej i skuteczniej uczestniczyć w procesie współrzędzenia na swoim terenie; aby biorąc na siebie zwiększone obowiązki mógł je zgodnie z wolą wyborców i potrzebami rozwijającego się kraju efektywniej wykonywać. Wynikają stąd zwiększone uprawnienia rad - budżetowe, koordynacyjne i władcze. Wszystko to zmierza do tego, aby rada narodowa stała się wśród innych instytucji i organizacji podstawowym ogniwem samorządu społecznego.

Zwiększone uprawnienia wymagają właściwej organizacji pracy samej rady, efektywnego działania jej komisji, przejawiającego się w społecznej kontroli administracji, bliskiej więzi

^{x/} J. Gieźgała: Turystyka w gospodarce narodowej, PWE, W-wa 1969r.

radnych z załogami zakładów pracy i miejscowym społeczeństwem. Jest to o tyle łatwiejsze, że przewodniczącymi rad są I sekretarze komitetów partyjnych, poprzez których autorytetem instancji partyjnej podnosi się rangę organu przedstawicielskiego.

Po drugie - celem reformy jest zapewnienie sprawniejszego działania administracji państwowej w terenie, aby lepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców i sprawniej załatwiać ich indywidualne sprawy w urzędach. Dla zapewnienia realizacji tego celu ustawodawca oparł strukturę organizacyjną administracji państwowej w terenie o zasadę jednoosobowego kierownictwa i jednoosobowej odpowiedzialności. Powołał jednoosobowe organy w postaci: wojewody, prezydenta, naczelnika, którzy pracują przy pomocy podległych im urzędów, działających z ich upoważnienia i na ich odpowiedzialność. Jest to podwójna odpowiedzialność: przed władzą zwierzchnią, jak i przed własną radą narodową, której wojewoda /prezydent, naczelnik/ jest organem wykonawczym i zarządzającym.

W konsekwencji reformy nastąpiła zmiana funkcji wydziałów, które nie będąc już organami administracji państwowej, a jedynie aparatem pracy tych organów, przestały być podporządkowane pionowo w hierarchii resortowej. Podlegają tylko wojewodzie /prezydentowi, naczelnikowi/ i przed nim są za swoje czynności odpowiedzialne. Dotychczasowa zasada podwójnego podporządkowania ustąpiła miejsca zasadzie wyraźnego umiejscowienia odpowiedzialności.

Zakres działania wojewodów /prezydentów, naczelników/ obejmuje wszystkie zagadnienia związane z rozwojem społeczno-gospodarczym terenu i zaspokajaniem potrzeb ludności. W tym celu zostali oni wyposażeni w rozległe uprawnienia o charakterze zarządzającym, kontrolnym i koordynującym.

Do podstawowych obowiązków terenowych organów administracji państwowej należą działania mające na celu wykonanie zadań wynikających z planów społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, uchwalanych przez Sejm i uściślanych uchwałami i decyzjami Rady Ministrów. Biorąc za punkt wyjścia plan rozwoju kraju - co pozwala

zapewnić zgodność interesów ogólnopństwowych z interesem regionalnym - wojewodowie /prezydenci, naczelnicy/ opracowują projekty terenowych planów społecznego rozwoju i projekty budżetów, uwzględniające również zadania w zakresie rozwoju turystyki. Wynika stąd jedność obowiązków i praw terenowych organów administracji państwowej: sporządzanie projektów planów i budżetów jest obowiązkiem, a jednocześnie podstawowym uprawnieniem, bowiem nikt poza wojewodami /prezydentami, naczelnikami/ projektów tych sporządzać nie ma prawa.

Po uchwaleniu przez rady narodowe planów społeczno-gospodarczego rozwoju i budżetów - organy administracji państwowej wykonują wynikające z tych planów zadania, zapewniając właściwe wykorzystanie środków przeznaczonych na rozwój danego terenu i poprawę warunków bytowych, oświatowo-wychowawczych, społecznych i kulturalnych jego mieszkańców. W zakresie turystyki, a dotyczy to przede wszystkim sezonu letniego, organy administracji uwzględnić muszą dodatkowo różnorodne potrzeby turystów. Terenowe organy administracji państwowej sprawują kontrolę nad jednostkami państwowymi, spółdzielczymi i organizacjami społecznymi dbając, aby we właściwy sposób wykonywały zadania, jakie wynikają dla nich z terenowego planu społeczno-gospodarczego. Kontrolując i koordynując działalność tych jednostek, wojewodowie /prezydenci, naczelnicy/ mają prawo wydawania odpowiednich założeń.

Realizując swoje uprawnienia koordynacyjne, terenowe organy administracji państwowej zapewniają zgodność działalności jednostek organizacyjnych nie podporządkowanych radzie narodowej z planem społeczno-gospodarczego rozwoju kraju i potrzebami terenu.

Innym istotnym uprawnieniem - jakiego nie mieli dotychczasowi przewodniczący prezydiów rad narodowych - jest prawo występowania do kierowników wszystkich jednostek państwowych i spółdzielczych oraz organizacji społecznych z wnioskami o ukaranie, zawieszenie w czynnościach, a nawet zwolnienie z pracy pracownika, który zaniedbuje swoje obowiązki służbowe, wykazuje

niewłaściwy stosunek do ludzi lub narusza dyscyplinę pracy. Uprawnienie to podnosi rangę organu administracji państwowej i głęboko sięga w stosunki wewnątrzzakładowe, zastrzeżone dotychczas dla czynników zakładowych.

Wojewodowie i prezydenci miast wyłączonych z województw mają ponadto prawo - w wypadku stwierdzenia szczególnie rażącego naruszenia obowiązków służbowych przez dyrektora jednostki organizacyjnej nie podporządkowanej radzie narodowej, powodującego poważne szkody społeczne i gospodarcze - zawiesić takiego dyrektora w czynnościach, wyznaczając inną osobę do tymczasowego pełnienia jego obowiązków. Ta prawna forma działania dopuszczająca możliwość ingerencji stosowana będzie zapewne ostrożnie i w wypadkach wyjątkowych. Samo jednak usankcjonowanie takiej możliwości świadczy o konsekwentnym dążeniu ustawodawcy do zapewnienia wojewodzie nadrzędnej pozycji wśród państwowych i gospodarczych ogniw na terenie województwa.

Te same intencje przyświecały, przyznanym wojewodom uprawnieniom w stosunku do gospodarki zarządzanej centralnie: każde utworzenie lub likwidacja jednostki organizacyjnej wymaga uzgodnienia z wojewodą. Uzgodnienia wymagają także zmiany w produkcji przedsiębiorstw zarządzanych centralnie, jeśli zmiany te w istotny sposób wpływają na wykorzystanie miejscowych surowców i źródeł energii lub innych zasobów, bądź też wpływają na stan zatrudnienia lub warunki zdrowotne terenu albo zagrażają środowisku naturalnemu.

Wojewoda może zarządzić sprawdzenie wykorzystania zdolności produkcyjnych w jednostkach zarządzanych centralnie i w miarę potrzeby wystąpić o przekazanie jednym przedsiębiorstwom przez drugie zbędnych surowców, materiałów, maszyn i obiektów. Dotyczy to także wspólnego użytkowania lub przekazania innemu użytkownikowi nieracjonalnie wykorzystanej powierzchni produkcyjnej i składowej.

W gestii wojewodów leży także zatwierdzanie projektów bilansów pieniężnych przychodów i wydatków ludności oraz planów

kasowych oddziałów wojewódzkich NBP i analiza sprawozdań z wykonania tych planów. Wykonując te uprawnienia, wojewodowie podejmują środki mające na celu zapewnienie równowagi pieniężno-rynkowej, współdziałają z oddziałami banków finansujących inwestycje na odcinku kontroli przebiegu realizacji inwestycji oraz ustalają wytyczne podziału kredytów bankowych przyznanych dla województwa a przeznaczonych dla spółdzielczych oraz uspołecznionych jednostek gospodarczych.

Na zasadach określonych szczegółowymi przepisami - wojewodowie, prezydenci i naczelnicy mogą wydawać przepisy ogólne obowiązujące na danym terenie. Dotyczy to m.in. wydawania zarządzeń porządkowych w przypadku klęsk żywiołowych lub trudności gospodarczych, wymagających natychmiastowego działania.

Jako terenowe organy administracji państwowej - wojewodowie, prezydenci i naczelnicy działają w oparciu o obowiązujące powszechnie normy prawne oraz zgodnie z kierunkami ustalonymi przez organy nadrzędne i załatwiają na swoim terenie wszystkie sprawy z zakresu administracji państwowej, z wyjątkiem zastrzeżonych do decyzji innych organów.

Dokonana reforma pogłębiła zapoczątkowany reformą gminną proces przekazywania uprawnień do urzędów najniższego szczebla /w dół/. Urzędy te są obecnie pierwszą instancją administracji państwowej, która wydaje decyzje w indywidualnych sprawach /naczelnik gminy, prezydent lub naczelnik miasta nie podzielonego na dzielnice, naczelnik dzielnicy, naczelnik miasta i powiatu na terenie miasta stanowiącego powiat, w którym działa wspólna rada narodowa miasta i powiatu/.

W zależności od tego, kto wydaje decyzje w pierwszej instancji, obywatelowi przysługuje prawo odwołania do naczelnika lub prezydenta usytuowanego w hierarchii służbowej o stopień wyżej. Decyzje wydawane przez wojewodę lub prezydenta miasta wyłączonego z województwa, są ostateczne.

Obecnie droga załatwiania indywidualnych spraw obywateli /w tym odwołań od decyzji/ zamyka się w granicach gmina - woje-

wództwo, nie sięgając już ministerstw. Wymaga to od terenowych organów administracji szczególnej troski o wnikliwe rozpatrywanie spraw obywateli. Zmiana wadliwych decyzji nie leży teraz w gestii organów centralnych ale przede wszystkim wojewódzkiego. Dotyczy to także takich decyzji, jak np. wydawanie różnego rodzaju zezwoleń, ustalanie norm techniczno-eksploatacyjnych itp. Aktualnie trwa proces przekazywania coraz to nowych uprawnień wojewodom, prezydentom i naczelnikom, w tym również z zakresu turystyki.

Wojewodowie, prezydenci i naczelnicy mogą upoważnić kierowników lub pracowników wydziałów w podległych im urzędach do załatwiania określonych spraw w ich imieniu, w tym również do wydawania decyzji administracyjnych, co nie zwalnia ich od osobistej odpowiedzialności za te decyzje.

W pionie terenowych organów administracji obowiązuje ustawowy nadzór i koordynacja działalności organów niższego stopnia przez organ stopnia wyższego. Realizując te uprawnienia, wojewodowie mogą zawiesić w czynnościach naczelnika powiatu, miasta wydzielonego z powiatu oraz ich zastępców, jeżeli swoją działalnością naruszają prawo lub zasadniczą linię polityki państwa, albo w innych, uzasadnionych przypadkach.

W stosunku do uchwały rady narodowej, która byłaby sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadniczą linią polityki państwa, wojewodowie, prezydenci i naczelnicy mają możliwość odwołania się, lecz tylko wtedy, gdy dotyczy to uchwały rady narodowej stopnia niższego. Wnoskują wówczas do prezydium rady narodowej o wstrzymanie wykonania kwestionowanej uchwały.

Pod rządami znowelizowanej ustawy o radach narodowych wojewodowie i prezydenci miast wyłączonych z województw sprawują funkcję przedstawicieli Rządu na terenie ich działania. Funkcji tej nie posiadał dotychczasowy przewodniczący prezydium WRN. Występując w tej roli, wojewodowie i prezydenci miast wykonują zadania zlecone im przez Rząd lub Prezesa Rady Ministrów. Dyrektorów lub kierowników wydziałów i ich zastępców w swoich

urzędach powołują sami wojewodowie, prezydenci i naczelnicy. Na terenie swojego działania powołują również dyrektorów, ich zastępców i głównych księgowych zjednoczeń, zarządów, zrzeszeń, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podporządkowanych radom narodowym. Jednocześnie został zniesiony obowiązek uzgadniania kandydatów na te stanowiska z właściwymi organami nadrzędnymi, co podkreśla samodzielność wojewodów, prezydentów i naczelników w prowadzeniu polityki kadrowej.

Powyższy przegląd podstawowych obowiązków i kompetencji oraz uprawnień, jakie wojewodom, prezydentom i naczelnikom nadała znowelizowana ustawa o radach narodowych, wskazuje, iż ich wpływ na zarządzanie gospodarką narodową, na właściwy stosunek jednostek zarządzanych centralnie do potrzeb miejscowych, na załatwianie spraw obywateli - jest decydujący. Założeniem reformy było bowiem wyposażenie organów wykonawczo-zarządzających rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej w pełnię uprawnień, tak aby administracja była energiczna, efektywna i władna rozwiązywać wszystkie problemy związane ze swym terenem.

Należy raz jeszcze podkreślić, że uprawnienia organów administracji wiążą się integralnie z ich obowiązkami, służą pełnemu wykonaniu zadań przewidzianych w planie społeczno-gospodarczego rozwoju kraju i poszczególnych regionów oraz zaspokajaniu potrzeb ludności. Charakter tych praw i obowiązków determinuje konieczność unowocześnienia państwa i wymogi złożonego procesu kierowania gospodarką terenową. Dotyczy to również gospodarki turystycznej.

3. Organizacja i kompetencje wydziałów urzędów wojewódzkich

Ustawa stanowi, że wojewodowie wykonują swe zadania przy pomocy podległych im urzędów wojewódzkich.

Urzędy wojewódzkie nie są samodzielnym i samodzielnym organizmem, lecz aparatem pracy wojewodów - jednoosobowego organu

administracji państwowej. Organizację i sposób funkcjonowania tych urzędów określa ustawa o radach narodowych oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 r. w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej. Zgodnie z tym rozporządzeniem organizacja wewnętrzna wydziałów wynikać powinna z racjonalnej organizacji pracy. Wojewodowie ustalają wewnętrzną organizację pracy wydziałów wchodzących w skład podległych im urzędów. Szczegółowego podziału czynności poszczególnych pracowników dokonują kierownicy wydziałów, kierując się zasadą sprawności działania.

Organizację wewnętrzną i zakres czynności wydziałów urzędu oraz zakres upoważnień udzielonych kierownikom i innym pracownikom wydziałów do załatwiania określonych spraw w imieniu wojewody określa statut organizacyjny urzędu.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23.XI. 1973 r. wydziałami urzędów wojewódzkich kierują dyrektorzy lub na zasadzie wyjątku kierownicy. Dyrektorzy i kierownicy wydziałów są w pełni odpowiedzialni przed wojewodą za należytą organizację pracy oraz prawidłowe i sprawne wykonywanie zadań.

Praktyka byłych prezydów rad narodowych wykazała, że służy jest utrzymanie możliwości tworzenia w pewnych sytuacjach wspólnych wydziałów dla dwóch różnych organów administracji. Na drodze wzajemnego porozumienia wojewodowie i prezydenci miast wyłączonych z województw, a mianowicie Łodzi i Poznania, utworzyli takie wspólne /dla miasta i województwa/ wydziały kultury fizycznej i turystyki.

Zgodnie z cytowanym wyżej rozporządzeniem Rady Ministrów, w skład urzędów wojewódzkich wchodzi następujące wydziały:

- 1/ biuro organizacyjno-prawne i kadr,
- 2/ wojewódzka komisja planowania,
- 3/ wydział finansowy,
- 4/ kuratorium okręgu szkolnego,
- 5/ wydział spraw wewnętrznych,
- 6/ wydział rolnictwa, leśnictwa i skupu,

- 7/ wydział gospodarki komunalnej i mieszkaniowej,
 - 8/ wydział gospodarki przestrzennej, geologii i ochrony środowiska,
 - 9/ wydział zdrowia i opieki społecznej,
 - 10/ wydział handlu, przemysłu i usług,
 - 11/ wydział komunikacji,
 - 12/ wydział kultury i sztuki,
 - 13/ wydział zatrudnienia i spraw socjalnych,
 - 14/ wydział do spraw wyznań,
 - 15/ wydział budżetowo-gospodarczy,
 - 16/ wydział kultury fizycznej i turystyki,
 - 17/ komisja cen,
 - 18/ wojewódzka komenda straży pożarnych,
- a ponadto w urzędach miejskich wyłączonych z województw:
- 19/ wydział spraw lokalowych.

W myśl Zarządzenia Nr 35 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 1974r. w sprawie zakresu czynności wydziałów wchodzących w skład urzędów wojewódzkich - wydziały podejmują następujące czynności i działania:

1/ opracowują projekty planów społeczno-gospodarczego rozwoju województwa i budżetu wojewódzkiej rady narodowej w części dotyczącej wydziału oraz wykonują zadania wynikające dla nich z tych dokumentów, a także udzielają pomocy wydziałom urzędów powiatowych /miejskich/ w opracowywaniu projektów takich planów oraz budżetu powiatowej /miejskiej/ rady narodowej,

2/ opracowują dla wojewody okresowe oceny, analizy, bilanse, prognozy i programy rozwoju w sprawach prowadzonych przez wydział,

3/ wnioskuje i podejmuje przedsięwzięcia organizacyjno-techniczne i ekonomiczne dla zapewnienia prawidłowego rozwoju tych dziedzin, które należą do zakresu czynności wydziału, oraz upowszechniają osiągnięcia w tym zakresie,

4/ współdziałają w wykonaniu zadań z innymi wydziałami urzędu oraz innymi jednostkami państwowymi i spółdzielczymi oraz organizacjami społecznymi,

5/ wykonują w zakresie zleconym przez wojewodę czynności kontrolne:

- a/ działalności wydziałów zajmujących się analogicznymi sprawami w urzędach terenowych organów administracji państwowej stopnia powiatowego, udzielają im pomocy oraz upowszechniają ich osiągnięcia,
- b/ działalności merytorycznej i gospodarki finansowej stowarzyszeń,

6/ współdziałają z wyższymi uczelniami, instytucjami naukowymi i naukowo-badawczymi oraz innymi placówkami naukowymi w zakresie stosowania osiągnięć nauki i techniki,

7/ prowadzą sprawy:

- a/ z dziedziny obronności kraju w zakresie ustalonym odrębnymi przepisami,
- b/ podlegające załatwieniu w trybie decyzji administracyjnych,

8/ opracowują projekty aktów normatywnych wydawanych przez wojewodę oraz projekty uchwał wnoszonych przez wojewodę pod obrady wojewódzkiej rady narodowej,

9/ rozpatrują i załatwiają interpelacje i wnioski radnych, komisji WRN, oraz skargi, wnioski i postulaty ludności,

10/ organizują realizację uchwał rady narodowej oraz zadań wynikających z aktów prawnych organów nadrzędnych oraz przygotowują na żądanie wojewody sprawozdania dla rady narodowej z wykonania uchwał, jak również sprawozdania z wykonania planu społeczno-gospodarczego rozwoju oraz budżetu,

11/ inicjują i organizują szkolenie zawodowe pracowników wydziału oraz pracowników odpowiednich wydziałów w urzędach organów niższych stopni,

12/ usprawniają organizację, metody i formy pracy wydziału,

13/ wykonują na zlecenie wojewody inne czynności w sprawach objętych jego kompetencją.

Szczegółowe czynności poszczególnych wydziałów określa załącznik do cytowanego zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, z którego wynika, że do kompetencji Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki - wyspecjalizowanego aparatu d/s masowej kultury fizycznej, sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku - należy w szczególności:

1/ prognozowanie oraz planowanie rozwoju wszystkich form kultury fizycznej i turystyki, jak również współdziałanie ze szkolnictwem w rozwoju wychowania fizycznego dzieci i młodzieży,

2/ opracowywanie planów budownictwa, modernizacji, remontów oraz rozmieszczenia obiektów i urządzeń turystycznych, hotelarskich, sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych, jak również planów zagospodarowania turystycznego,

3/ finansowanie kultury fizycznej i turystyki, a w szczególności planowanie i rozdział środków budżetowych i poza budżetowych,

4/ koordynowanie całokształtu działalności związanej z kulturą fizyczną i turystyką, a w szczególności planów rzeczowych i finansowych oraz ich realizacji, budownictwa, eksploatacji oraz kultury fizycznej i turystyki,

5/ opiniowanie wniosków w sprawie tworzenia lub likwidacji instytucji i organizacji społecznych w zakresie kultury fizycznej i turystyki oraz badanie ich działalności,

6/ klasyfikacja i ustalanie kategorii zakładów hotelarskich oraz obozowisk turystycznych,

7/ wydawanie zezwoleń na publiczną działalność sportową, na świadczenie hotelarskich i innych usług turystycznych przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej,

8/ ustalanie planów przygotowań do sezonu turystycznego oraz kontrola i ocena jego przebiegu,

9/ ustalanie zasad eksploatacji oraz wykorzystania obiektów i urządzeń turystycznych, hotelarskich, sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych,

10/ ustalanie potrzeb w zakresie wykwalifikowanej kadry oraz współdziałanie z właściwymi jednostkami w dziedzinie szkolenia i doskonalenia kadr kultury fizycznej i turystyki,

11/ zapewnienie porządku i bezpieczeństwa na imprezach sportowych oraz turystycznych,

12/ rozwój propagandy, informacji oraz reklamy turystycznej.

Statuty organizacyjne urzędów wojewódzkich wprowadzane zarządzeniem wojewody ogłaszane są w dziennikach urzędowych WRN. Struktura wewnętrzna wydziałów oraz ilość etatów nie są jednolite: determinują je konkretne, lokalne warunki i potrzeby. I tak przykładowo Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie liczy 10 etatów /w tym 5 do spraw turystyki/, w Poznaniu /wspólny wydział dla miasta i województwa/ - 17 etatów /w tym 7 do spraw turystyki/, w Olsztynie - 10 etatów /w tym 6 do spraw turystyki/, w Szczecinie - 13 etatów /w tym 8 do spraw turystyki/, w Warszawie - 24 etaty /w tym połowa do spraw turystyki/. Szczegółową strukturę organizacyjną i podział czynności w wydziałach kultury fizycznej i turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie oraz Urzędu Miasta St. Warszawy podano w załączniku Nr 4 i 5.

III. ORGANIZACJA TERENOWEJ GOSPODARKI TURYSTYCZNEJ I TERENOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH

Zapoczątkowany w latach sześćdziesiątych proces kształtowania się terenowej gospodarki turystycznej uległ znacznej intensyfikacji od chwili przeprowadzonej reformy władz terenowych. Wystarczy powiedzieć, że podczas gdy w roku 1973 działało w 7 województwach 13 terenowych, tzn. podległych radom narodowym, przedsiębiorstw turystycznych, to do końca października 1974 r. ich liczba wzrosła do blisko 40, pokrywając swą siecią obszar całego kraju, z wyjątkiem woj. warszawskiego.

Ten dynamiczny proces rozwoju terenowej gospodarki turystycznej jest przede wszystkim następstwem stale rosnącego społecznego zapotrzebowania na usługi turystyczne. Odpowiada on też coraz częściej wysuwanemu przez opinię publiczną postulatuwi funkcjonalnej koncentracji usług, co znajduje wyraz w tworzeniu coraz to nowych, terenowych przedsiębiorstw turystycznych.

Katalizatorem formalno-prawnym intensywnego powoływania przez terenowe organy administracji państwowej przedsiębiorstw turystycznych było ustalenie Rządu z dnia 30 listopada 1973 r.^{1/} Zgodnie z rozporządzeniem R.M. z dnia 30.XI.1973 r. całokształt spraw związanych z hotelarstwem został skupiony w resorcie turystyki. Resort ten przejął hotele komunalne oraz przyhotelowe zakłady gastronomiczne. Przyjęto przy tym zasadę, iż będą stanowić one bazę materialną dla terenowej gospodarki turystycznej, co w połączeniu z działalnością gospodarczą ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku - umożliwi szybkie zbudowanie zrębów nowego modelu terenowej gospodarki turystycznej.

1/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. zmieniające rozporządzenia w sprawie zakresu działania Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki /Dz.U. Nr 51, poz. 287/.

Zarządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług oraz Przewodniczącego GKKFiT z dnia 8 kwietnia 1974 r. w sprawie zasad, trybu i terminów przekazania hoteli komunalnych jednostkom podporządkowanym Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki lub podlegającym jego nadzorowi oraz zasad tworzenia przedsiębiorstw turystycznych ustala następujące zasady działania przedsiębiorstw turystycznych:

1/ przedsiębiorstwo turystyczne powinno obejmować swoim zasięgiem działania obzear określony stosownie do lokalnych potrzeb i warunków, nie mniejszy jednak niż powiat,

2/ w wyjątkowym przypadku, uzasadnionym walorami turystyczno-wypoczynkowymi oraz względami ekonomicznymi, może być tworzone przedsiębiorstwo turystyczne obejmujące swoim zasięgiem działania obzear miasta nie stanowiącego powiatu,

3/ na obzearze powiatu i miasta stanowiącego powiat powinno w zasadzie działać jedno przedsiębiorstwo turystyczne,

4/ przedsiębiorstwa turystyczne przejmują wszystkie ogólnie dostępne państwowe obiekty turystyczno-wypoczynkowe, z wyjątkiem hoteli "Orbis".

Do zadań przedsiębiorstwa - zgodnie z cytowanym wyżej zarządzeniem - należy :

- 1/ świadczenie usług hotelarskich oraz innych usług turystycznych,
- 2/ świadczenie usług gastronomicznych,
- 3/ świadczenie usług z zakresu reklamy i informacji turystycznej,
- 4/ pośredniczenie przy zawieraniu umów przez inne jednostki świadczące usługi turystyczne,
- 5/ świadczenie turystom innych usług, lub pośredniczenie przy ich świadczeniu, określonych w akcie prawnym o utworzeniu przedsiębiorstwa.

Utworzenie terenowego przedsiębiorstwa turystycznego wymaga uzgodnienia z Głównym Komitetem Kultury Fizycznej i Turystyki, w myśl ustaleń § 5 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami^{x/}.

Terenowe przedsiębiorstwa turystyczne tworzone są na podstawie zarządzeń wojewodów. W załączniku Nr 6 i 7 do niniejszego opracowania, jako przykład przytoczono zarządzenie wojewody koszalińskiego i olsztyńskiego.

Formy organizacyjne oraz obszar działania terenowych przedsiębiorstw turystycznych są zróżnicowane. Można wśród nich wyróżnić: grupę pierwszą, obejmującą przedsiębiorstwa działające na terenie całego województwa. Przedsiębiorstwa takie mają oddziały terenowe będące na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym. Grupa druga to przedsiębiorstwa działające w powiecie lub w kilku powiatach. Najbardziej rozwiniętą sieć w tej grupie reprezentują przedsiębiorstwa turystyczne w Krakowskim. Już obecnie obejmują one swym działaniem całe województwo, a ich działalność jest koordynowana i uzupełniana przez wojewódzkie przedsiębiorstwo turystyczne w Krakowie, pełniące funkcję przedsiębiorstwa głównego.

Terenowa gospodarka turystyczna reprezentuje zatem, przynajmniej obecnie, dość bogatą mozaikę modelową. W zależności od lokalnych warunków oraz od potencjału gospodarczego utworzono różnorodne przedsiębiorstwa. Ich wspólną cechą jest koncentracja usług hotelarskich, gastronomicznych, przewozowych i innych.

Wydaje się celowe, aby w omawianym przedmiocie przyjąć pewne jednolite kierunki działania i zasady polityki. I tak -

x/ Dz.U. Nr 38, poz. 224 i z 1973 r. Nr 51, poz. 287.

po pierwsze - pożądane jest ukształtowanie sieci terenowych przedsiębiorstw turystycznych, obejmującej cały kraj. Po drugie - pełnienie przez wyznaczone przedsiębiorstwa funkcji zjednoczeń wiodących w poszczególnych województwach. Dobrym przykładem jest tutaj statut nadany Wojewódzkiemu Przedsiębiorstwu Turystycznemu w Krakowie. Po trzecie - służne byłoby zapewnienie przez terenowe przedsiębiorstwa turystyczne skutecznej współpracy i koordynacji branżowej na terenie ich działania. Służyć temu może instytucja porozumienia terenowo-branżowego, chociaż nie jest to jedyne rozwiązanie.

Ponadto całość gospodarczej sfery turystyki powinna być oparta o skuteczne współdziałanie i współpracę wszystkich przedsiębiorstw turystycznych działających na terenie kraju. Postulat ten został już częściowo zrealizowany w ramach porozumienia ogólnobranżowego, zawartego pod auspicjami Zjednoczenia Gospodarki Turystycznej. Podstawę prawną stworzyła Uchwała Nr 266/73 Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Zjednoczenia Gospodarki Turystycznej, która ustaliła m.in., że Zjednoczenie to, jako wiodące, sprawuje funkcje koordynacji branżowej w dziedzinie turystyki krajowej i zagranicznej na zasadach określonych w Uchwale Nr 116 Rady Ministrów z dnia 14 maja 1965r. o współpracy i koordynacji gospodarczej /M.P. Nr 33, poz. 178/.

IV. UPRAWNIENIA KOORDYNACYJNE GKKFiT I TERENOWYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ

Uprawnienia, jakie w zakresie administrowania sprawami turystyki uzyskały w wyniku reformy z 1973 r. terenowe organy administracji państwowej i działające z ich upoważnienia wydziały kultury fizycznej i turystyki, nie przekreśliły - ani faktycznie, ani formalnie - uprawnień, w jakie, z mocy ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki wyposażony został centralny organ administracji państwowej do spraw kultury fizycznej i turystyki - Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki.

W dziedzinie turystyki ustawowe uprawnienia Komitetu dotyczą ustalania, w ramach ogólnej polityki państwa, kierunków oraz planów rozwoju krajoznawstwa i innych form turystyki, koordynowania działalności wszelkich organów państwowych, instytucji i organizacji w zakresie turystyki, kontroli i nadzoru nad instytucjami i organizacjami w zakresie turystyki oraz związanej z tym działalności finansowej i rozwijania działalności w zakresie turystyki we wszelkich jej formach. Po reformie z 1973 r. uprawnienia te zostały poszerzone. Wynika to z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. zmieniającego rozporządzenia w sprawie zakresu działania Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki /Dz.U.Nr 51, poz. 287/. Akt ten wprowadza kilka istotnych zmian do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. I tak:

1/ zniesione zostało ograniczenie wyłączające właściwość Komitetu do ustalania zasad wynagradzania pracowników w instytucjach i organizacjach kultury fizycznej i turystyki podległych naczelnym organom administracji państwowej; obecnie uprawnienie to odnosi się do wszystkich instytucji i organizacji kultury fizycznej i turystyki bez względu na ich podporządkowanie prawno-organizacyjne;

2/ Komitet uzyskał uprawnienie do ustalania maksymalnych cen usług w zakresie kultury fizycznej i turystyki, jak również zasad świadczenia tych usług;

3/ Komitet określa rodzaje, kategorie oraz zasady eksploatacji zakładów hotelarskich i innych obiektów turystyczno-wypoczynkowych - niezależnie od formy ich własności i podporządkowania organizacyjnego;

4/ zadania Komitetu w zakresie turystyki obejmują działalność wszystkich zakładów hotelarskich i obiektów turystyczno-wypoczynkowych; wynika to z włączenia do zakresu działania GKKFiT całokształtu usług hotelowych i wynajmowania pokoi gościnnych, co położyło kres dotychczasowemu dualizmowi /Komitet dzielił kompetencje w tym względzie z Ministrem Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska/;

5/ naczelne i centralne organy administracji państwowej oraz inne centralne instytucje i organizacje są obowiązane uzgadniać z Komitetem sprawy dotyczące działalności związanej z kulturą fizyczną i turystyką, objęte zakresem działania Komitetu, przy czym - w zakresie turystyki - przedmiotem koordynacji Komitetu są w szczególności:

- plany działalności programowej i finansowej,
- zamierzenia w zakresie wykorzystania bazy turystycznej,
- plany inwestycyjne oraz plany rozwoju usług na rzecz turystyki, z wyjątkiem usług handlowych i gastronomicznych,
- plany międzynarodowej wymiany w dziedzinie turystyki,
- plany zagospodarowania przestrzennego w zakresie turystyki, obejmujące regiony i miejscowości turystyczno-wypoczynkowe, oraz plany inwestycyjne;

6/ uprawnienia koordynacyjne Komitetu odnoszą się do działalności objętej koordynacją, niezależnie od podległości organizacyjnej.

Bardziej dokładny przegląd uprawnień GKKFiT, zawartych w cytowanym wyżej rozporządzeniu Rady Ministrów wskazuje, że

uprawnienia te są szerokie, zwłaszcza w zakresie uprawnień koordynacyjnych. W okresie po reformie uległy one rozszerzeniu i umocnieniu, a także - co ma doniosłe znaczenie praktyczne - skonkretyzowaniu.

Dla ukształtowanych w ramach obowiązującego prawa stosunków wzajemnych między centralnymi a terenowymi organami administracji państwowej w zakresie turystyki również istotne znaczenie, jak zakres uprawnień, mają prawne formy ich działania.

Zasadniczą zmianę wniosła reforma prawno-ustrojowa na szczeblu terenowym. Polega to na tym, że GKKFiT nie sprawuje obecnie nadzoru ani nad wydziałami kultury fizycznej i turystyki, które przestały być terenowymi organami administracji państwowej, a stały się wyspecjalizowanym ogniwem urzędów wojewódzkich, ani-tym bardziej - nad wojewodami; ustawodawca uprawnił jedynie Komitet do merytorycznej kontroli działalności wydziałów kultury fizycznej i turystyki w urzędach terenowych organów administracji państwowej /§ 2 ust. 1 pkt b Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r.^{x/}/.

x/ Dz.U. Nr 51, poz. 287.

V. TURYSTYKA W DWUSTOPNIOWYM PODZIALE ADMINISTRACYJNYM

Zapoczątkowana uchwałą VI Zjazdu Partii reforma terenowych organów władzy i administracji państwowej w pierwszym etapie objęła podstawowe jednostki podziału administracyjnego, tworząc z małych gromad duże gminy.

Nowe gminy wyposażono w bogaty zestaw uprawnień i środków, dzięki którym mogły one stać się zwartymi mikroregionami społeczno-gospodarczymi, zdolnymi do samodzielnego rozwiązywania najżywniejszych spraw ludności i problemów rozwoju gospodarczego gminy. Kompetencje nowych władz wykonawczych - naczelników gmin - umożliwiły załatwienie na miejscu, w gminie, większości spraw mieszkańców. Dwa i pół roku doświadczeń nowych gmin i ich zreformowanych władz wskazało dobitnie na umocnienie się podstawowego ogniwa, którym, zamiast dotychczasowego powiatu, zaczęła stawać się gmina.

Drugim etapem reformy było rozgraniczenie funkcji stanowiących i wykonawczych organów przedstawicielskich administracji państwowej na szczeblu powiatów i województw. Ponad roczne doświadczenia nowych rad narodowych, na których czele stanęli I sekretarze instancji partyjnych, oraz nowo powołanych naczelników powiatów i miast, prezydentów miast i wojewodów wraz z ich urzędami dowodzą, że było to rozwiązanie słuszne. W efekcie umocniono organa przedstawicielskie i ich działalność władczą-kontrolną oraz zapewniono sprawniejsze zarządzanie gospodarką terenową oraz usprawniono funkcjonowanie urzędów.

Pomyślne wyniki tych dwóch etapów reformy władz terenowych, umożliwiły przejście do trzeciego etapu eliminującego w całej strukturze organizacyjnej państwa jedno z ogniw administracji - tzn. powiat. Zgodnie z uchwaloną w maju 1975 r. przez Sejm ustawą wprowadzono dwustopniowy podział terytorialny kraju - na jednostki stopnia podstawowego /gminy, miasta, dzielnice/ i jednostki wojewódzkie w postaci 49 nowych województw. Jest to istotne novum w tradycyjnie ukształtowanej strukturze administra-

cyjnej państwa, wynikające z ogólnych tendencji rozwojowych i współczesnych potrzeb kraju wchodzącego w fazę budownictwa rozwiniętego socjalizmu.

w rezultacie reformy znaczna część uprawnień leżących w gestii dotychczasowych władz powiatowych przeszła w gestię władz gminnych i wojewódzkich. Tym samym poszerzono zakres działania gmin i województw, powiększono sferę ich samodzielności i zbliżono do obywatela miejsce podejmowania decyzji. W praktyce oznacza to wzrost odpowiedzialności instancji i organów gminnych za rozwój gminy, za samorządną gospodarkę, za lepszą obsługę mieszkańców i zaspokajanie ich potrzeb socjalno-bytowych. Są to zmiany powodujące w konsekwencji konieczność przekształceń w metodach działania organów szczebla wojewódzkiego, które w nowym układzie koordynują, nadzorują i kontrolują działalność podstawowych ogniw administracji państwowej. Formami ich działania jest bieżący kontakt z gminami i miastami oraz stałe udzielanie pomocy w rozwiązywaniu planowych zadań.

Tak zwany trzeci etap reformy terenowych organów władzy i administracji państwowej spowodował konieczność dostosowania administracji sprawami kultury fizycznej i turystyki do dwustopniowego podziału terytorialnego kraju.

Zgodnie z wytycznymi Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, wydanymi na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1975 r. w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej, państwowa terenowa administracja sprawami kultury fizycznej i turystyki została zorganizowana następująco:

- a/ we wszystkich urzędach wojewódzkich, urzędzie województwa i m. Wrocławia, urzędzie m.st. Warszawy, urzędzie m. Krakowa i urzędzie m. Łodzi - utworzono wydziały kultury fizycznej i turystyki; ich zakres czynności /nie zmieniony w porównaniu z zarządzeniem nr 35 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 1974 r./ określony został w Zarządzeniu Nr 2 Mi-

nieta Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 12 czerwca 1975 r. w sprawie zakresu czynności wydziałów wchodzących w skład urzędów wojewódzkich:

- b/ w urzędach miast liczących powyżej 150 tys. mieszkańców - utworzono wydziały kultury fizycznej i turystyki;
- c/ w urzędach miast liczących od 20 do 150 tys. mieszkańców oraz w urzędach dzielnic utworzono wspólne wydziały kultury fizycznej i turystyki, bądź na wniosek naczelnika i za zgodą wojewody /prezydenta/ - odrębne wydziały kultury fizycznej i turystyki;
- d/ w odniesieniu do pozostałych urzędów miast i gmin ustalono zasadę, w myśl której wskazane jest tworzenie odrębnych stanowisk pracy do spraw kultury fizycznej i turystyki w urzędach tych miast i gmin, gdzie została już rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna oraz prowadzona jest aktywna działalność w zakresie kultury fizycznej i turystyki, zaś we wszystkich pozostałych urzędach sprawy kultury fizycznej i turystyki powinny być powierzone jednemu z pracowników pionu oświaty, podporządkowanemu w zakresie tych spraw naczelnikowi.

W wytycznych wskazano na potrzebę utrzymania, a tam gdzie nie działają - powołania komitetów kultury fizycznej i turystyki. W ramowym statucie terenowych komitetów kultury fizycznej i turystyki określono je jako "zespoły konsultacyjno-doradcze terenowych organów administracji państwowej". Działają one zgodnie z zarządzeniami i wytycznymi terenowych organów administracji państwowej i zapewniają ścisłe współdziałanie tych organów ze związkami zawodowymi, organizacjami młodzieżowymi oraz instytucjami i organizacjami kultury fizycznej i turystyki.

Do podstawowego zakresu działania wojewódzkiego komitetu kultury fizycznej i turystyki należy:

- 1/ przedkładanie opinii i wniosków w sprawie rozwoju turystyki na terenie województwa,

- 2/ zapewnienie współudziału sił społecznych w rozwoju turystyki,
- 3/ przedkładanie wniosków i opinii w sprawie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem czynów społecznych,
- 4/ udzielanie pomocy w gromadzeniu środków na rachunku funduszy rozwoju turystyki,
- 5/ opiniowanie planów rozdziału środków państwowych i społecznych przeznaczonych na cele turystyki,
- 6/ opiniowanie celowości działalności gospodarczej organizacji społecznych oraz instytucji turystycznych,
- 7/ wnioskowanie w sprawach szkolenia i wykorzystania społecznych kadr turystyki,
- 8/ udzielanie pomocy w realizacji ustalonych na terenie województwa programów i planów rozwoju turystyki oraz popieranie jej rozwoju we wszystkich formach.

Komitet lub poszczególni jego członkowie mogą z upoważnienia wojewody wykonywać zadania zlecone, w szczególności w zakresie koordynacji przygotowań i przebiegu sezonu turystycznego oraz kontroli działalności instytucji i organizacji turystycznych.

Wnioski i opinie komitetu przedkładane są wojewodzie za pośrednictwem dyrektora wydziału kultury fizycznej i turystyki urzędu wojewódzkiego.

Komitet wojewódzki składa się z przewodniczącego, 1-2 zastępców przewodniczącego i 9-15 członków.

Przewodniczącego komitetu, jego zastępców oraz członków powołuje i odwołuje wojewoda na wniosek dyrektora wydziału kultury fizycznej i turystyki urzędu wojewódzkiego. Przewodniczącym komitetu może być dyrektor wydziału kultury fizycznej i turystyki.

W skład komitetu powoływani są w szczególności przedstawiciele: wojewódzkiej rady związków zawodowych, wojewódzkiej rady SZMP, wojewódzkiej federacji sportu, masowych organizacji kultury fizycznej i turystyki, a zwłaszcza PTTK, Zrzeszenia LZS, TKKF, SZS oraz wydziałów urzędów wojewódzkich współdziałających w rozwoju kultury fizycznej i turystyki, a zwłaszcza kuratorium okręgu szkolnego, wydziału kultury i sztuki, wydziału zdrowia i opieki społecznej, wydziału handlu i usług oraz wydziału komunikacji.

Posiedzenia komitetu zwołuje jego przewodniczący w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku.

Tryb działania wojewódzkiego komitetu kultury fizycznej i turystyki określa regulamin zatwierdzony przez wojewodę.

Należy zaznaczyć, że w przeciwieństwie do komitetów kultury fizycznej i turystyki działających dotychczas, obecne komitety nie są kolegiальnymi organami terenowej administracji państwowej do spraw kultury fizycznej i turystyki, a jedynie społeczno-zawodowymi zespołami doradczo-konsultacyjnymi wojewodów, prezydentów i naczelników.

Na uwagę zasługuje także nowe uregulowanie działania terenowych funduszy turystyki i wypoczynku. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 41 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 24 czerwca 1975 r., zmieniającym zarządzenie w sprawie gromadzenia, wydatkowania, ewidencji środków i sprawozdawczości Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku oraz powstawania, przeznaczania i dysponowania terenowymi funduszami turystyki i wypoczynku - terenowe fundusze turystyki i wypoczynku są tworzone w województwach, a w wyjątkowych wypadkach mają być tworzone w miastach, jeżeli dochody funduszu terenowego umożliwiają finansową samodzielność. Fundusz powiązany jest z budżetem wojewódzkiej rady narodowej na zasadach określonych prawem budżetowym oraz korzysta z dotacji Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku. Dysponentem środków funduszu jest wydział kultury fizycznej i turystyki, który też z upoważnienia wojewody sprawuje nad nim nadzór bezpośredni. Nadzór zwierzchni nad działalnością finan-

sową sprawuje przewodniczący GKKFiT. Przedmiot działania funduszy, źródła ich dochodów i kierunki wydatków określa generalnie Zarządzenie Nr 126 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 28 czerwca 1962 r.

W rezultacie reformy wprowadzającej dwustopniowy podział terytorialny kraju uległy również reorganizacji ośrodki sportu, turystyki i wypoczynku - eksploatacyjno-usługowe zakłady budżetowe podporządkowane terenowym organom administracji państwowej. Przyjęto dla nich, zgodnie z zakresem działania, jednolitą nazwę: "ośrodki sportu i rekreacji". Utrzymano wojewódzkie ośrodki w miastach podzielonych na dzielnice, ze względu na ogólnomiejski charakter urządzeń eksploatacyjnych tych ośrodków, a także w miastach stopnia wojewódzkiego, w których istnieją obiekty i urządzenia o charakterze reprezentacyjnym lub służące potrzebom szkoleniowym całego województwa; wszystkie ośrodki powiatowe oraz miejskie przekształcono w ośrodki stopnia podstawowego - miejskie i gminne ośrodki sportu i rekreacji, podległe naczelnikom.

Ustalone zarządzeniem Nr 40 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 12 czerwca 1975 r. wytyczne w sprawie organizacji oraz zakresu działania ośrodków sportu i rekreacji tak formułują zadania w dziedzinie turystyki /nie jest ona przedmiotem ich zasadniczej działalności/:

- prowadzenie, w wyjątkowym wypadku, działalności hotelarskiej i gastronomicznej, o ile zakłady takie są zlokalizowane w zespołach obiektów sportowych, w ośrodkach wypoczynku świątecznego lub na innych terenach służących rekreacji,

- udostępnianie własnych obiektów sportowych i rekreacyjnych dla potrzeb turystyki na zlecenie zainteresowanych organizacji i instytucji,

- prowadzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego,

- eksploataowanie kąpielisk, basenów, plaż oraz innych urządzeń wypoczynkowych położonych nad wodami,

- prowadzenie kiosków i punktów żywieniowych we własnych obiektach,

- organizowanie i prowadzenie parkingów przy obiektach sportowych i rekreacyjnych,

- prowadzenie punktów sprzedaży pamiątek regionalnych, zlokalizowanych we własnych obiektach,

- prowadzenie campingów i pól biwakowych, o ile są one zlokalizowane na terenie ośrodków rekreacyjnych.

Rozstrzygnięto również kwestię wojewódzkich ośrodków informacji turystycznej, postanawiając je utrzymać jako samodzielne zakłady budżetowe, względnie włączyć do terenowych przedsiębiorstw turystycznych jako oddziały informacji i reklamy turystycznej. Decyzje w tej sprawie należą do wojewodów.

Do nowego podziału terytorialnego kraju dostosowana została także gospodarka turystyczna. W świetle dyspozycji zawartych w cytowanych już wytycznych Przewodniczącego GKKFiT jej organizacja przedstawia się następująco:

1. W Zjednoczeniu Gospodarki Turystycznej

a/ w Polskim Biurze Podróży "Orbis" utrzymano 7 istniejących oddziałów okręgowych, dostosowując zasięg ich działania do nowego podziału administracyjnego kraju:

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
1	Gdańsk	szczecińskie, koszalińskie, słupskie, gdańskie, elbląskie, bydgoskie, toruńskie, włocławskie
2	Katowice	częstochowskie, bielskie, katowickie
3	Kraków	przemyskie, rzeszowskie, krośnieńskie, tarnowskie, nowosądeckie, miejskie krakowskie

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
4	Łódź	miejskie łódzkie, skierniewickie, piotrkowskie, radomskie, kieleckie, tarnobrzeskie, sieradzkie
5	Poznań	leszczyńskie, zielonogórskie, gorzowskie, pilskie, konińskie, kaliskie, poznańskie
6	Wrocław	opolskie, wałbrzyskie, jeleniogórskie, legnickie, wrocławskie
7	Warszawa	stołeczne warszawskie, olesztyńskie, płockie, ciechanowskie, siedleckie, ostrołęckie, łomżyńskie, suwalskie, białostockie, białsko-podlaskie, lubelskie, chełmskie, zamojskie

b/ w Państwowym Przedsiębiorstwie Imprez Sportowych i Turystycznych "Sporte-Tourist" utrzymano 9 istniejących oddziałów wojewódzkich, ustalając dla nich nowy, następujący, międzywojewódzki zasięg działania:

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
1	Warszawa	stołeczne warszawskie, ciechanowskie, siedleckie, płockie, ostrołęckie, lubelskie, zamojskie, białsko-podlaskie, białostockie, łomżyńskie, suwalskie, chełmskie
2	Katowice	katowickie, bielskie, częstochowskie, opolskie
3	Kraków	miejskie krakowskie, tarnowskie, rzeszowskie, kieleckie, radomskie, przemyskie, tarnobrzeskie

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
4	Łódź	miejskie łódzkie, skierniewickie, piotrkowskie, sieradzkie, wło- cławskie
5	Wrocław	wrocławskie, wałbrzyskie, jeleniogórskie, legnickie
6	Gdańsk	gdańskie, elbląskie, słupskie, oleśtyńskie
7	Poznań	poznańskie, zielonogórskie, byd- goskie, toruńskie, leszczyńskie, konińskie, kaliskie
8	Szczecin	szczecińskie, koszalińskie, gorzowskie, pilskie
9	Zakopane	krośnieńskie, nowosądeckie

2. W Ogólnopolskiej Spółdzielni Turystycznej "Gromada"

nie przewidziano żadnych zmian strukturalno-organizacyjnych w roku 1975. Istniejące obecnie oddziały wojewódzkie /w liczbie 17/ będą działać w dotychczasowych układach terytorialnych. Z dniem 1 stycznia 1976 r. działające w każdym mieście, będącym siedzibą nowego województwa, ekspozytury, zostaną przekształcone w oddziały wojewódzkie o charakterze czysto eksploatacyjnym. Oddziały te zostaną podporządkowane dotychczasowemu 17 oddziałom głównym, działającym na pełnym, wewnętrznym rozrachunku gospodarczym. Oddziały główne, obok funkcji koordynujących i rozliczających finansowo pracę oddziałów wojewódzkich, prowadzić będą bezpośrednią działalność handlowo-eksploatacyjną.

Zasięg terytorialny oddziałów "Gromady" :

Lp	Siedziba oddziału głównego	Zasięg terytorialny
1	Białystok	suwalskie, łomżyńskie, białostockie
2	Bydgoszcz	włocławskie, toruńskie, bydgoskie
3	Gdańsk	elbląskie, gdańskie
4	Katowice	częstochowskie, bielskie, katowickie
5	Kielce	radomskie, kieleckie
6	Koszalin	słupskie, koszalińskie
7	Kraków	tarnowskie, nowosądeckie, miejskie krakowskie
8	Lublin	białsko-podlaskie, chełmskie, lubelskie, zamojskie
9	Łódź	skierniewickie, sieradzkie, piotr- kowskie, miejskie łódzkie
10	Olsztyn	olsztyńskie
11	Opole	opolskie
12	Poznań	kaliskie, konińskie, leszczyńskie, pilskie, poznańskie
13	Rzeszów	krośnieńskie, tarnobrzesckie, przemyskie
14	Szczecin	szczecińskie
15	Warszawa	ciechanowskie, ostrołęckie, płockie, siedleckie, stołeczne warszawskie

Lp	Siedziba oddziału głównego	Zasięg terytorialny
16	Wrocław	jeleniogórskie, legnickie, wałbrzyskie, wrocławskie
17	Zielona Góra	zielonogórskie i gorzowskie

3. W Spółdzielczym Biurze Turystycznym "Turysta" ustalono następujący, międzywojewódzki zasięg działania dla istniejących obecnie 18 oddziałów wojewódzkich:

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
1	Białystok	białostockie, suwalskie, łomżyńskie
2	Bydgoszcz	bydgoskie, toruńskie, włocławskie
3	Gdańsk	gdańskie, elbląskie
4	Katowice	katowickie, częstochowskie, bielskie
5	Kielce	radomskie, kieleckie, tarnobrzeskie
6	Koszalin	koszalińskie, słupskie
7	Kraków	miejskie krakowskie, tarnowskie
8	Lublin	lubelskie, bialsko-podlaskie, chełmskie, zamojskie
9	Łódź	miejskie łódzkie, skierniewickie, piotrkowskie, sieradzkie
10	Oleśtyn	oleztyńskie
11	Opole	opolskie
12	Poznań	poznańskie, pilskie, konińskie, kaliskie, leszczyńskie

Lp	Siedziba oddziału	Zasięg terytorialny
13	Rzeszów	rzeszowskie, krośnieńskie, przemyskie
14	Szczecin	szczecińskie
15	Warszawa	stołeczne warszawskie, siedleckie ostrołęckie, ciechanowskie, płockie
16	Wrocław	wrocławskie, legnickie, jelenio- górskie, wałbrzyskie
17	Zielona Góra	zielonogórskie
18	Zakopane	nowosądeckie

4. W ramach działalności gospodarczej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zmniejszono liczbę /z 17 do 8/ okręgowych zespołów gospodarki turystycznej PTTK i wyznaczono im następujący zasięg terytorialny:

Lp	Siedziba zespołu	Zasięg terytorialny
1	Koszalin	szczecińskie, gdańskie, koszalińskie pilskie, bydgoskie, słupek
2	Olsztyn	elbląskie, ciechanowskie, olsztyńskie ostrołęckie, suwalskie, łomżyńskie, toruńskie, białostockie
3	Zielona Góra	gorzowskie, legnickie, zielonogórskie, kaliskie, poznańskie, wrocławskie, leszczyńskie
4	Warszawa	konińskie, skierniewickie, włocławskie, stołeczne warszawskie, sieradzkie, radomskie, miejskie łódzkie, siedleckie, piotrkowskie, płockie

Lp	Siedziba zespołu	Zasięg terytorialny
5	Lublin	kieleckie, chełmskie, tarnobrzeskie, zamojskie, lubelskie, bialsko-podlaskie
6	Jelenia Góra	jeleniogórskie, wałbrzyskie
7	Pszczyna	opolekie, katowickie, bielskie, częstochowskie
8	Limanowa	miejskie krakowskie, nowosądeckie, tarnowskie, rzeszowskie, krośnieńskie przemyskie

5. Działalność Gospodarcza Polskiego Związku Motorowego, prowadzona w ramach wojewódzkich zarządów działalności gospodarczej PZM, została dostosowana do nowej struktury organizacyjnej zarządów okręgowych Związku:

Lp	Siedziba zarządu okręgu	Zasięg terytorialny
1	Białystok	białostockie, łomżyńskie, suwalskie
2	Bydgoszcz	bydgoskie, toruńskie, włocławskie
3	Gdańsk	gdańskie, elbląskie
4	Katowice	katowickie, częstochowskie, bielskie
5	Koszalin	koszalińskie, słupskie
6	Kielce	kieleckie, radomskie, tarnobrzeskie
7	Kraków	miejskie krakowskie, tarnowskie, nowosądeckie
8	Lublin	lubelskie, bialsko-podlaskie, chełmskie, siedleckie, zamojskie

Lp	Siedziba zarządu okręgu	Zasięg terytorialny
9	Łódź	miejskie, łódzkie, sieradzkie, skiernewickie, piotrkowskie
10	Oleztyn	olsztyńskie
11	Opole	opolskie
12	Poznań	poznańskie, pilskie, konińskie, kaliskie, leszczyńskie
13	Rzeszów	rzeszowskie, krośnieńskie, przemyskie
14	Szczecin	szczecińskie
15	Warszawa	stołeczne warszawskie, ciechanowskie, ostrołęckie, płockie
16	Wrocław	wrocławskie, jeleniogórskie, legnickie, wałbrzyskie
17	Zielona Góra	zielonogórskie, gorzowskie

6. Państwowe terenowe przedsiębiorstwa turystyczne dostosowano do nowego podziału terytorialnego wedle następujących zasad:

- powiatowe przedsiębiorstwa działające na terenie nowych województw przekształcono w wojewódzkie przedsiębiorstwa, a jeśli działało więcej niż jedno przedsiębiorstwo - zalecono ich połączenie;

- w województwach, w których nie ma siedzib terenowych przedsiębiorstw, a baza turystyczna jest niewielka działać będą pobliskie przedsiębiorstwa w ramach międzywojewódzkiego zasięgu;

- w województwach o dużych walorach turystyczno-wypoczynkowych i niezbędnej gospodarczej bazie turystycznej, w których nie działają przedsiębiorstwa, zalecono ich utworzenie pod warunkiem, że będą posiadać co najmniej 600 miejsc noclegowych, gastronomię hotelową i organizację obsługi ruchu turystycznego;

- terenowe przedsiębiorstwa powinny koncentrować gospodarczą działalność turystyczną, przejmując ją w całości ze zreorganizowanych, dotychczasowych ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku.

Proponowaną organizację i zasięg terytorialny terenowych przedsiębiorstw turystycznych, które mogą być tworzone w formie zakładów i ekspozytur wojewódzkich bądź oddziałów /z zakładami i ekspozyturami/ terenowych, przedstawia poniższy wykaz:

Lp	Siedziba /w województwie/	Zasięg terytorialny
1	białostockie	białostockie, łomżyńskie
2	bielskie	bielskie
3	bydgoskie	bydgoskie, włocławskie
4	elbląskie	elbląskie
5	gdańskie	gdańskie
6	jeleniogórskie	jeleniogórskie
7	katowickie	katowickie, częstochowskie
8	kieleckie	kieleckie, radomekie
9	koszalińskie	koszalińskie
10	Kraków /miejskie	miejskie krakowskie, tarnowskie
11	krośnieńskie	krośnieńskie

Lp	Siedziba /w województwie/	Zasięg terytorialny
12	legnickie	legnickie
13	lubelskie	lubelskie, białsko-podlaskie, zamojskie, siedleckie, chełmskie
14	łódź miejskie	miejskie łódzkie, piotrkowskie, skierniewickie, sieradzkie
15	nowosądeckie	nowosądeckie
16	olsztyńskie	olsztyńskie
17	opolskie	opolskie
18	poznańskie	poznańskie, leszczyńskie, kaliskie, konińskie, pilskie
19	rzeszowskie	rzeszowskie, przemyskie, tarnobrzesk
20	słupskie	słupskie
21	suwalskie	suwalskie
22	szczecińskie	szczecińskie
23	toruńskie	toruńskie
24	wałbrzyskie	wałbrzyskie
25	Warszawa stołeczne	stołeczne warszawskie, ciechanowskie, płockie, ostrołęckie
26	wrocławskie	wrocławskie
27	zielonogórskie	zielonogórskie, gorzowskie

Reforma z czerwca 1975 r. spowodowała określone reperkucje organizacyjno-prawne w sferze społecznego ruchu turystycznego, w tej jego części, która pozostaje w ścisłym związku z działalnością koordynacyjną, nadzorczą i kontrolną terenowych organów administracji państwowej.

I tak:

1. W Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym utworzone zostaną we wszystkich województwach instancje wojewódzkie Towarzystwa w postaci zarządów wojewódzkich, działających na prawach oddziałów Zarządu Głównego PTTK. Ich bazą etatową będą dotychczasowe zarządy okręgów. Zatrudnienie w jednym zarządzie wojewódzkim wyniesie 3-8 osób z wyjątkiem Katowic i Warszawy, które dysponować będą 10 etatami.

Zniesione zostają dotychczasowe instancje powiatowe PTTK-zarządy oddziałów. Zamiast nich powołano jednostki działalności podstawowej Towarzystwa w postaci oddziałów wojewódzkich, gminnych, zakładowych, akademickich i szkolnych.

2. W Polskim Towarzystwie Schronisk Młodzieżowych utrzymano istniejące oddziały wojewódzkie, zaś w nowych województwach będą one tworzone w oparciu o obecną, ogólną liczbę etatów Towarzystwa - stosownie do potrzeb i obiektywnych warunków.

3. W Polskim Związku Motorowym utrzymano dotychczasowe zarządy okręgowe, ustalając dla nich międzywojewódzki zasięg działania.

x x x

Obecny model organizacyjno-prawny turystyki nie został jeszcze ostatecznie ukształtowany.

Przyszłość okaże, w jakim kierunku rozwijać się będą, zgodnie z potrzebami życia, podstawowe instytucje prawne tego modelu. Autor nie wyklucza możliwości usamodzielnienia się turystyki nie tylko w planach społeczno-gospodarczego rozwoju kraju /turystyka jako gałąź gospodarki narodowej/, ale także w sensie zagwarantowania jej autonomicznego bytu organizacyjno-prawnego, tzn. poza wielce dyskusyjnym i kontrowersyjnym związkiem /w aspekcie strukturalnym, a nie funkcjonalnym/ z szeroko rozumianą kulturą fizyczną. Zdaniem autora taka prognoza wynika głównie z rosnącej na znaczeniu funkcji gospodarczej turystyki.

Uchwała Nr XX/110/73

Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 lutego 1973 r. w sprawie turystycznego i wypoczynkowego zagospodarowania regionu opoleckiego oraz poprawy jego wyglądu estetycznego w latach 1973 - 1975.

Działając na zasadzie art. 3 ust. 2 pkt. 12 oraz art. 25 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych /tekst jednolity Dz.U. Nr 49 poz. 314 z 1972 r./ - Wojewódzka Rada Narodowa w Opolu po zapoznaniu się ze stanem turystycznego i wypoczynkowego zagospodarowania oraz wyglądu estetycznego, programem działania rozwoju ruchu turystycznego i wypoczynku ludności i po przedyskutowaniu tych zagadnień w zespołach, mając na uwadze zabezpieczenie warunków regeneracji sił fizycznych i zdrowia psychicznego ludzi pracy, realizację uchwały VI Zjazdu PZPR oraz programu przyspieszonego rozwoju województwa opoleckiego -

uchwała co następuje :

I. W zakresie turystyki i wypoczynku po pracy

1. Akceptuje program działania dalszego rozwoju turystyki i masowego wypoczynku ludności oraz zagospodarowania turystycznego regionu opoleckiego w latach 1973-75 zatwierdzony uchwałą Nr 112/1574/73 Prezydium WRN z dnia 12 lutego 1973 r.
2. Powołanie Wojewódzkiego Funduszu Turystyki i Wypoczynku w Opolu dla gromadzenia i wydatkowania środków pieniężnych pochodzących z dotacji budżetowych i pozabudżetowych, opłat klimatycznych, różnych dopłat oraz dobrowolnych świadczeń - na zgodne z programem, kompleksowe zagospodarowanie turystyczne województwa.

3. Zorganizowanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na projekt kompleksowego zagospodarowania turystycznego ośrodków ponadregionalnych: Pokrzywna - Jarnołówka, Góra św. Anny oraz jeziora otmuchowskiego.
4. Powołanie Pracowni Projektowej dla opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla ośrodków ponadregionalnych wymienionych w punkcie 3 oraz jezior turawskich i nyskiego.
5. Budowanie i rozbudowywanie ośrodków ponadregionalnych zgodnie z planami zagospodarowania turystycznego, zabezpieczając na ten cel niezbędne środki i moce przerobowe.
6. Wybudowanie w powiatach regionalnych /powiatowych/ ośrodków dla potrzeb wypoczynku po pracy i wypoczynku niedzielno-świątecznego, a w każdej gminie i miasteczku terenów rekreacyjnych.
7. Wykonanie niezbędnych prac w zakresie pełnego zagospodarowania głównych ciągów komunikacyjnych dla potrzeb zmotoryzowanych turystów krajowych i zagranicznych, w tym również przejść granicznych.
8. Rozwijanie usług dla potrzeb turystyki regionalnej, krajowej i zagranicznej poprzez: rozwój sieci biur podróży i organizacji turystycznych, bazy handlowo-gastronomicznej i hotelarskiej, kas wymiany walut obcych, punktów informacji turystycznej oraz wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego.
9. Dalszy rozwój zakładowych ośrodków wypoczynkowych na terenie województwa opolskiego oraz podjęcie wspólnie z Wojewódzką Radą Związków Zawodowych działań w zakresie pełniejszego ich wykorzystania w okresie całorocznym i wydłużonego sezonu letniego.
10. Rozwijanie propagandy i informacji o turystyczno-wypoczynkowych i krajoznawczych walorach woj. opolskiego dla turystów krajowych i zagranicznych drogą wykorzystywania środków masowego przekazu, nowych wydawnictw, folderów i przewodników, tablic informacyjnych oraz map.

11. Opracowanie programu dalszego rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej na lata 1976-85 wraz z rezerwacją nowych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla zwiększonych potrzeb woj. opolskiego oraz turystyki krajowej i zagranicznej.

II. W zakresie utrzymania ładu przestrzennego, porządku i estetyki

Wobec niezadowalającego stanu zagospodarowania i porządku w miastach i wsiach województwa, istnieje pilna potrzeba wdrożenia planowego i ciągłego działania, zapewniającego osiągnięcie ładu przestrzennego i walorów estetycznych wszystkich form zagospodarowania zarówno w skali miast i wsi jak i poszczególnych posesji.

Szczególnej troski wymagają miejscowości o charakterze turystyczno-wypoczynkowym i trasy turystyczne. Uporządkowania wymagają także wszystkie posesje zarówno jednostek gospodarki społecznej, jak i osób fizycznych, polegające na likwidacji szpecących rumowisk i wysypisk, na odnowieniu lub remoncie wszystkich elementów zabudowy ze szczególnym uwzględnieniem elewacji, ogrodzeń i parkanów oraz na uzupełnieniu i utrzymaniu zieleni.

Podstawowe zadania w tym zakresie winny być zrealizowane w takim czasie, by obchody 30-lecia PRL zastały województwo uporządkowane. Zadania powinny być realizowane przy jak najszerszym wykorzystaniu inicjatywy społecznej mieszkańców województwa, również w formie zorganizowanego czynu społecznego.

Dla zabezpieczenia wykonania zadań w zakresie ładu przestrzennego i estetyki zobowiązuje się Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej do:

1. Nałożenia obowiązku na właściwe jednostki dokonania lustracji siedzib przedsiębiorstw, zakładów, urzędów i instytucji, a również obejść gospodarskich osób fizycznych, znajdujących się na terenie miast i wsi oraz wydanie ich właścicielom, użytkownikom, lub zarządcom, doraźnych poleceń i nakazów porządkowych.

2. Mobilizowania mieszkańców miast i wsi do uczestnictwa w organizowanych konkursach "Mistrza Gospodarności", "Turnieju wsi" i innych,,organizowania współzawodnictwa w urządzeniu parków, skwerów, zieleni, terenów biernej i czynnej rekreacji, placów zabaw dziecięcych, ogródków jordanowskich, w zazielenianiu i ukwiecaniu placów, ulic, urządzeniu na terenach publicznych fontann i sadzawek wodnych z wkomponowaną zielenią otoczenia i małą architekturą, w urządzeniu korekwiatowych, klombów, gazonów, szpalerów i żywopłotów, w dozielenianiu i ukwiecaniu ogródków przydomowych, a także balkonów, tarasów i wystaw okiennych w obiektach.
3. Przejawiania szczególnej troski o stan utrzymania zabytków architektury i wykorzystywanie niektórych z nich, jak przykładowo zamków: w Chałupkach, Niemodlinie, Rudach Raciborskich, Siostrzechowicach oraz obiektów mieszkalnych w Głucholazach i Paczkowie dla potrzeb rozwoju turystyki i innych celów gospodarczych.
4. Systematycznej i stałej dbałości o poprawę wyposażenia i utrzymania zaplecza sanitarnego poprzez zapewnienie bieżącej wody na dworcach kolejowych, autobusowych i na parkingach, o estetyczne oznakowanie toalet w miejscach publicznych i utrzymanie ich w czystości, o rekultywację terenów zdegradowanych i o właściwe zlokalizowanie i urządzenie wysypisk śmieci i odpadów.
5. Zagospodarowania tras przelotowych i turystycznych poprzez utrzymanie ich wysokiej przydatności i estetyki łącznie z przydrożem, estetyczne oznakowanie budynków z miejscami noclegowymi wzdłuż tras, ustawienie tablic i reklam informacyjnych o obiektach, pomnikach kultury, pamięci narodowej, o zakładach gastronomicznych i zapleczu sanitarnym.
6. Nałożenie obowiązku na przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje właściwego zagospodarowania estetycznego- utrzymywania terenów przed, wokół i wewnątrz zakładowych poprzez wyposażenie ich w odpowiednie parkingi i miejsca postojowe dla sa-

moichodów osobowych i transportu towarowego, miejsca wycze-
kiwania, tablice informacyjne ilustrujące sferę produkcji
i życia załogi, zazielenianie i ukwiecanie wolnych prze-
strzeni, poprawę estetyki bram wjazdowych i portierni, na-
prawy lub wymiany ogrodzeń, tworzenie żywopłotów i pasów
wysokiej zieleni izolacyjnej dla wytłumienia hałasów, re-
dukcji wyziewów i regeneracji powietrza, fontann i sadza-
wek dla regulowania mikroklimatu, doprowadzenie do este-
tycznego wyglądu elewacji sztyldów, reklam, neonów i napi-
sów okolicznościowych.

7. Zobowiązania właściwych organów inspekcji i kontroli do
wydawania w stosunku do właścicieli, użytkowników i za-
rządców nieruchomości poleceń i nakazów w zakresie porząd-
kowania posesji, wymiany lub naprawy zniszczonych i niees-
tetycznych ogrodzeń, remontu, naprawy lub odnowienia elewa-
cji budynków i ogólnie dostępnych wnętrz, usuwania rumowisk,
rozbiórki obiektów zdewastowanych, zdekapitalizowanych oraz
szpecących otoczenie, stosowanie w stosunku do uchylających
się od obowiązku stałego utrzymywania obiektów i ich oto-
czenia we właściwym stanie technicznym, użytkowym i este-
tycznym ustawowych sankcji,
8. Prowadzenia poprzez środki masowego przekazu, szkolnictwa,
organizacje społeczne, zwłaszcza młodzieżowe stałej akcji
wychowawczej i propagandowej w zakresie ładu, porządku oraz
zamiłowania do estetyki i kultury środowiska.
9. Zapewnienia w budżetach rad narodowych środków finansowych
oraz możliwości wykonawczych zadań inwestycyjnych i remon-
towych, zmierzających do poprawy porządku i estetyki w mias-
tach i wsiach ze szczególnym uwzględnieniem rejonów rekrea-
cyjnych oraz tras przelotowych i turystycznych.

III.1. Wykonanie uchwały powierza się Prezydium Wojewódzkiej
Rady Narodowej w Opolu.

2. Sprawozdanie z realizacji uchwały złoży Prezydium WRN na sesji WRN w I kwartale 1974, 1975, 1976 r.

VI. Zobowiązuje się Komisje WRN do bieżącej kontroli prawidłowej realizacji postanowień uchwały.

Przewodniczący
Prezydium WRN

/H/ Zdzisław Piętka

Przewodniczący
o b r a d

/-/ Stefan Lipowski

Załącznik do Uchwały
Nr XX/110/73 z dnia
26.II.1973 r.

Program działania

w zakresie dalszego rozwoju turystyki i masowego wypoczynku ludności oraz zagospodarowania turystycznego terenu opolskiego w latach 1973-75.

1. Ogólny cel i założenia programowe

1.1. Zapewnienie warunków regeneracji sił fizycznych i zdrowia psychicznego ludzi pracy, realizacja uchwały VI Zjazdu partii oraz programu przyspieszonego rozwoju województwa opolskiego.

1.2. Uzyskanie dalszej poprawy w stanie bazy i rozwoju ruchu turystycznego, którego wielkość na koniec 1975 roku zakłada się na poziomie 4.500 tys. osób tj. 211 proc. wzrostu w stosunku do 1970 r. poprzez:

- zagospodarowanie turystyczne ośrodków i miejscowości ponadregionalnych /Pokrzywna - Jarnośćówek, Turawa, Jez. nyskie i otuchowskie, Góra św. Anny/, dla potrzeb turystyki krajowej i zagranicznej,
- stwarzanie warunków dla rozwoju turystyki motoryzacyjnej w związku z realizowanym programem rozwoju motoryzacji w Polesie,
- wybudowanie w każdym powiecie, gminie i miasteczku ośrodka masowej rekreacji i wypoczynku po pracy,
- rozwój bazy noclegowej, handlowo-gastronomicznej i towarzyszącej w ośrodkach turystyczno-wypoczynkowych i krajoznawczych oraz przy głównych trasach przelotowych województwa opolskiego,

- usprawnienie usług przewozowych turystyki oraz połączeń komunikacyjnych do miejscowości turystyczno-wypoczynkowych i krajoznawczych,
- dalszy rozwój informacji i propagandy turystycznej, zarówno dla potrzeb turystyki krajowej jak i zagranicznej oraz włączenie do tej dziedziny działania środków masowego przekazu,
- dalszy rozwój organizacyjny biur podróży i organizacji turystycznych,
- usprawnienie zasad koordynacji budownictwa i zarządzania bazą turystyczną w województwie,
- rozwój działalności kulturalno-oświatowej w ośrodkach wypoczynkowych podnoszących wartości kulturalnego wypoczynku,
- optymalne wykorzystanie istniejących ośrodków zakładów pracy, przedsiębiorstw i instytucji.

Dla zabezpieczenia realizacji określonych celów

- Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu precyzuje następujące zadania do realizacji w latach 1973-1975:

I. Zadania dla Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki - Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej:

- 1.1. Opracowanie kompleksowego planu perspektywicznego zagospodarowania turystycznego województwa na okres do 1985 roku oraz kierunkowo do roku 2000, przy współudziale zainteresowanych jednostek turystycznych i wydziałów PWRN, w ostatecznym terminie do dnia 30 lipca 1973 r.
- 1.2. Zabezpieczenie optymalnego wykorzystania istniejącej na terenie województwa bazy noclegowej, we współudziale z Wojewódzką Radą Związków Zawodowych poprzez:
 - doinwestowanie obiektów i ośrodków w niezbędne urządzenia ogrzewcze i towarzyszące, umożliwiające ich

eksploatację w ciągu całego roku, względnie wydłużonego sezonu turystycznego,

- powołanie Międzybranżowej Komisji d/s Wykorzystania Ośrodków Zakładowych wspólnie z WRZZ.

1.3. Deglomeracja ruchu turystycznego do powiatów o stosunkowo małym natężeniu turystycznym, jak: Niemodlin, Grodków, Głubczyce, Kluczbork, Oleśno, Racibórz, Krapkowice i Strzelce Opolskie. Poprawę w tym zakresie należy uzyskać poprzez:

- udostępnienie nowych terenów, w wyniku budowy, rozbudowy i modernizacji dróg i parkingów, a także wydadne usprawnienie połączeń komunikacyjnych,
- zagospodarowanie turystyczne i możliwie wszechstronne wyposażenie ośrodków turystyczno-wypoczynkowych,
- rozszerzenie działalności propagandy i informacji turystycznej,
- planowe kierowanie ruchu turystycznego przez biura podróży i organizacje turystyczne do wytypowanych terenów.

Termin realizacji: ciągły

1.4. Usprawnienie zasad koordynacji budownictwa turystycznego m.in. poprzez:

- eliminowanie budowy pojedynczych domków turystycznych jako mało efektywnych i ekonomicznie nieuzasadnionych,
- inicjowanie w to miejsce budownictwa turystycznego o kompleksowym programie, realizowanego w ramach inwestycji wspólnych, przy równoczesnym łączeniu na te cele środków finansowych zakładów pracy, dotacji budżetowych i pozabudżetowych oraz nakładów społecznych.

Termin realizacji: ciągły

1.5. Opracowanie szczegółowych programów zagospodarowania turystycznego miejscowości i ośrodków ponadregionalnych, o których mowa jest w ust. 1 pkt 1.2. niniejszego programu

Termin realizacji: 30.IX.73

- 1.6. Zabezpieczenie pełnej realizacji programu zagospodarowania turystycznego województwa w latach 1973-1975 stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały PWRN.
- 1.7. Uzgodnienie z Głównym Komitetem Kultury Fizycznej i Turystyki programu zagospodarowania przejść granicznych w Chałupkach, Głuchołazach i Piotrowicach w powiecie głubczyckim, zwiększenie dotacji środków finansowych Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku na zagospodarowanie turystyczne województwa w latach 1973-1975 o kwotę 40,5 mln zł oraz u-samodzielnienie działalności PBP "Orbis" - Oddział w Opolu i uniezależnienie tej działalności od pośrednictwa Oddziału Głównego we Wrocławiu.

Termin wykonania: 1 V 1973.

- 1.8. Przygotowanie uchwały Prezydium WRN w sprawie powołania Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystyki i Wypoczynku na pełnym rozrachunku gospodarczym, z prawem tworzenia oddziałów terenowych oraz własnych brygad remontowo-budowlanych.

Termin wykonania: 28 II 73

II. Zadania dla Wojewódzkiego Ośrodka Informacji Turystycznej:

- 2.1. Otwarcie dalszych centrów informacji i rezerwacji bazy noclegowej w Opolu i Otmuchowie.

Termin wykonania: 1 VI 73

- 2.2. Wydanie drukiem 9 tytułów informacyjno-propagandowych w wersji krajowej i zagranicznej o łącznym nakładzie 180 tys. egzemplarzy, w tym foldery: "Opole i okolice", "Nysa", "Pokrzywno", "Głuchołazy", "Kluczbork", "Byczyna", "Suchy Bór", "Otmuchów" m. i jezioro" oraz mapa plakatowa województwa opoleckiego.

Termin wykonania: 1973 rok

- 2.3. Wydanie w latach 1974-1975 dalszych dziesięciu tytułów informacyjno-propagandowych wersji krajowej i zagranicznej

o łącznym nakładzie 200 tys. egzemplarzy, w tym tytuły folderowe w latach:

- 1974 "Racibórz", "Brzeg", "Olesno", "Strzelce Opolskie", "Jezioro nyskie",
- 1975 "Opole i okolice" /wznowienie nakładu/, "Kozle", "Krapkowice", "Głogówek", "Wypoczynek w niedzielę" /Bąków i Januszkowice/.

2.4. Poprawa stanu aktualnego w zakresie otablicowania turystyczno-informacyjnego województwa, głównie tras przelotowych i przejść granicznych.

Termin wykonania: ciągły

III. Zadania dla biur turystycznych /PBP "Orbis", OST "Gromada", SBT "Turysta", WOSTiW/:

3.1. Wybudowanie w latach 1974-75 własnej bazy autokarowej na terenie miasta Opolu wraz z zapleczem technicznym i socjalnym.

3.2. Dalejszy rozwój sieci placówek PBP "Orbis" w Kędzierzynie i Kluczborku.

Termin wykonania: 1973

3.3. Uruchomienie żeglugi pasażerskiej na jeziorze turawskim, nyskim i otmuchowskim, poprzez zakup większych jednostek pływających /WOSTiW/.

Termin wykonania: 1974/75

3.4. Wybudowanie przez WOSTiW hotelu turystycznego w Opolu na 400 miejsc noclegowych wraz z zapleczem gastronomicznym w okresie do 1976 r.

IV. Zadania dla Wydziału Handlu, Przemysłu i Usług - Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej:

4.1. Rozwój usług handlowo-gastronomicznych w latach 1973-1975 w ośrodkach turystycznych i wypoczynkowych na trasach turystycznych i przejściach granicznych poprzez uruchomienie:

- 15 nowych zakładów gastronomicznych masowego żywienia na 1460 miejsc konsumpcyjnych dla osiągnięcia w 1975 r. łącznie 27.770 m.k. w województwie,
- 6 pawilonów handlowych w branży motoryzacyjnej, spożywczej i turystyczno-sportowej,
- 55 punktów małej gastronomii, w formie smażalni, rożen, kuchni polowych i bufetów, czynnych w okresach sezonu letniego,
- 3 barowozów nad jeziorami w Otmuchowie, Turawie i Nysie ze smażalniami ryb,
- 30 punktów drobnodetalicznych ze sprzedażą warzyw, owoców i napoi chłodzących.

4.2. Zmodernizowanie 40 placówek gastronomicznych, dla dostosowania ich warunków techniczno-technologicznych, sanitarnych i kultury obsługi do potrzeb masowego i popularnego żywienia turystów oraz różnych form wypoczynku po pracy.

Termin wykonania: 1973-75

4.3. Dostosowanie do potrzeb ruchu turystycznego i wypoczynku po pracy, czasokresu pracy punktów handlowych i usługowych w dni wolne od pracy oraz wprowadzenie dwuzmianowej pracy w zakładach gastronomicznych w okresie sezonu turystycznego w miejscowościach o szczególnym natężeniu ruchu turystycznego i masowego wypoczynku.

Termin wykonania: od sezonu turys.73.

4.4. Zabezpieczenie odpowiednio licznej i przeszkolonej kadry stałej i sezonowej w placówkach handlowo-usługowych, zwią-

kształcenie personelu obsługi władającego językami obcymi, uuprawnienie reklamy i informacji handlowej oraz poprawa standardu zakładów i poziomu obsługi.

Termin wykonania: 1973-75

4.5. Rozwiązanie problemu regionalnego pamiątkarstwa w oparciu o własne wzorce i stosownie do zapotrzebowania społecznego na te usługi.

Termin wykonania: 1974

4.6. Realizacja zadań inwestycyjnych budownictwa handlowo-gastronomicznego w latach 1973-1975, stanowiących załącznik nr 3.

V. Zadania dla Wydziału Komunikacji - Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej:

5.1. Dokonanie w latach 1973-1975 modernizacji niżej wymienionych tras komunikacji drogowej, które z uwagi na duże natężenie ruchu turystycznego stają się niebezpieczne dla ruchu pojazdów i życia obywateli:

- Głuchołazy - Jarnośćówek - Pokrzywna,
- Opole - Turawa - Rzędów,
- Kotorz Mały /jez. średnie/ - Ozimek,
- Głubczyce, Piotrowice - Mokre/ do przejścia granicznego/,
- Racibórz - Rudy Wielkie.

5.2. Wybudowanie w latach 1973-1975 przydrożnych zatok postojowych pojazdów mechanicznych na trasach:

- w obrębie jezior turawskich na 100 pojazdów,
- Głuchołazy - Pokrzywna na 50 pojazdów,
- Opole - Nysa - Głuchołazy na 100 pojazdów,
- Opole - Ozimek 50 pojazdów.

5.3. Wybudowanie w latach 1974-1977 nowych ciągów komunikacyjnych na trasach:

- Turawa - Osowiec /jez. Srebrne/,

- Jezioro nyskie /wzdłuż jeziora zgodnie z planem ogólnym zagospodarowania zbiornika/.

5.4. Wybudowanie w latach 1973-1975 przystanków autobusowych PKS w miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych: Turawa /jez. średnie i duże/, Ścibórz, Jarnołówek, Pokrzywna, Góra św. Anny, Chałupki i Szczodrzyk.

5.5. Usprawnienie połączeń komunikacyjnych PKS i MPK do ośrodków wypoczynkowych na trasach:

- Opole - Turawa /jez. średnie i duże/,
- Opole - Nysa - Otmuchów - Paczków,
- Opole - Prudnik - Pokrzywna,
- Nysa - Głuchołazy - Pokrzywna przez Jarnołówek,
- Racibórz - Rudy Wielkie,
- Kędzierzým - Januszkowice,
- Opole - Suchy Bór,
- Brzeg - Kościerzycę,
- Kluczbork - Bąków,
- Prudnik - Pokrzywna,

Termin wykonania: od sezonu turyst.
1973 r.

VI. Zadania dla Wojewódzkiego Zrzeszenia Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej:

6.1. Wybudowanie w latach 1974-1978 hoteli komunalnych po minimum 200 m.n. w Nysie i Raciborzu.

VII. Zadania dla Wydziału Kultury - Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej:

7.1. Przygotowanie konkretnych propozycji na posiedzenie Prezydium WRN w sprawie administracji i eksploatacji takich obiektów, jak: Muzeum Wsi Opolekiej w Bierkowicach, amfiteatrów w Brzegu, Górze św. Anny i Opolu, wykopalisk na "Ostrówku" i innych tego typu obiektów.

Termin wykonania: 30 III 73

7.2. Rozwijanie różnorodnych form życia kulturalnego w ośrodkach i miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych takich jak: Głuchołazy, Turawa, Porzywna, Otmuchów, Nysa itp. W tym celu w latach 1973-75 należy:

- wybudować sezonowe obiekty o przeznaczeniu kulturalno-rozrywkowym w Turawie i Pokrzywniej,
- rozwijać działalność klubo-kawiarni i czytelnictwa oraz inne formy podnoszące społeczne wartości kulturalnego wypoczynku.

VIII. Zadania dla kierownictw /dyrekcji/ zakładów pracy województwa opolskiego:

8.1. Wzmoczenie działalności, dla zapewnienia właściwego wypoczynku swoim załogom, dalszego rozwijania zakładowego budownictwa turystycznego, usprawnianie ruchu wycieczkowego oraz wyszkolenie dla jego potrzeb odpowiedniej kadry organizatorskiej.

Termin wykonania: 1973-75.

8.2. Maksymalne wykorzystanie istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej m.in. poprzez racjonalne planowanie urlopów pracowniczych oraz doposażenie obiektów w niezbędne urządzenia towarzyszące, gwarantujące właściwą regenerację sił fizycznych i zdrowia psychicznego ludzi pracy.

Termin wykonania: 1973-75.

8.3. Zorganizowanie dla swoich załóg miejsc niedzielnego wypoczynku.

Termin wykonania: 31 XII 74

8.4. Pełna realizacja planu budownictwa wypoczynkowego w latach 1973-1975, stanowiącego załącznik nr 4.

8.5. Tworzenie zakładowych wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego umożliwiających rozwój różnych form turystyki masowej i kwalifikowanej.

Termin wykonania: 1973-75.

IX. Zadania dla Rad Narodowych niższych szczebli:

9.1. Wybudowanie w latach 1973-1975 w każdym powiecie, gminie i miasteczku ośrodka masowej rekreacji.

U C H W A Ł A Nr 109/1243/73

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie
z dnia 26 marca 1973 r.

w sprawie realizacji planu przygotowań do sezonu turystycznego
1973 roku w województwie krakowskim.

Działając na podstawie art. 53 ust. 2 w związku z art. 12
ust. 2, art. 53 ust. 4 pkt 3 oraz art. 90 w związku z art. 89
ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych / Dz. U.
z 1972 r. Nr 49, poz. 314/ - Prezydium Wojewódzkiej Rady Naro-
dowej w Krakowie postanawia, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się opracowany przez Komitet Kultury Fizycznej i Tu-
rystyki plan przygotowań do sezonu turystycznego 1973 roku sta-
nowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Zobowiązuje się Wydziały /jednostki równorzędne/ Prezydium WRN
oraz zaleca się pozostałym zainteresowanym jednostkom podjęcie
właściwych działań zmierzających do pełnej realizacji zadań wy-
nikających z planu o którym mowa w § 1, a związanych z rozwojem
i zabezpieczeniem bazy turystycznej oraz usług świadczonych tu-
rystom.

§ 3.

Powierza się Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki, jako ko-
ordynatorowi całokształtu spraw związanych z turystyką, prze-
prowadzanie kontroli w zakresie realizacji zadań wynikających
z planu o którym mowa w § 1.

§ 4.

Zobowiązuje się Przewodniczącego Komitetu Kultury Fizycznej

1 Turystyki do złożenia w terminie do dnia 30 marca 1974 r. zbiorczego sprawozdania z realizacji zadań wynikających z planu zatwierdzonego niniejszą uchwałą.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SEKRETARZ PREZYDIUM:

/-/mgr Marian Kazberuk

PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM:

/-/ Włt Drapich

P L A N

przygotowań do sezonu turystycznego 1973 r.

1. Ruch turystyczny

Przewidywania zakładają, że ogólna wielkość ruchu turystycznego wzrośnie o ok. 10 % w stosunku do 1972 r., natomiast zawarte w tej liczbie przyjazdy turystyki zagranicznej winny się zwiększyć o około 25-30 %. Zgodnie z rozwojowym trendem ruchu turystycznego ostatnich lat, przewiduje się najwyższy wskaźnik wzrostu w ruchu wycieczkowym /o 13%/ oraz wypoczynku po pracy /o 10%/ w stosunku do 1972 r.

W tabelarycznym układzie liczb porównawczych, prognoza ruchu turystycznego przedstawia się następująco:

Rodzaje ruchu	Wykonanie 1972	/w tys.osób/ Prognoza 1973 %	
Przyjazdy do województwa	8.176	8.600	105
Ruch miejscowy	6.228	7.200	115
r a z e m :	14.404	15.800	110
w tym:			
ruch pobytowy	2.946	3.100	105
ruch wycieczkowy	6.762	7.600	113
ruch wypoczynku po pracy	4.696	5.100	110
r a z e m :	14.404	15.800	110
w tym:			
przyjazdowa turyst. zagraniczna	1.200	1.600	134

Jak z powyższych liczb wynika ogólny ruch turystyczny winien osiągnąć blisko 16 mln turystów, z czego 10% stanowić będą turyści zagraniczni.

Warto przy tym zaznaczyć, iż niezależnie od normalnych czynników wpływających na wzrost ruchu turystycznego w po-

szczególnych jego formach - dodatkowym, poważnym czynnikiem dla turystyki krajowej i zagranicznej jest fakt, że 1973 rok jest rocznicowym rokiem 100-lecia turystyki w Polsce, 100-lecia przewodnictwa turystycznego oraz 500-lecia urodzin M. Kopernika, w związku z czym planowanych jest wiele imprez turystycznych, kongresów i sympozjów naukowych, co w wydatnym stopniu wpłynie na ożywienie ruchu turystycznego.

2. Baza noclegowa

Planowany rozwój bazy noclegowej przewiduje jej zwiększenie o ok. 4.00 miejsc w bazie otwartej oraz w bazie pokoi gościnnych.

W poszczególnych rodzajach bazy przewiduje się wzrost :

- 540 m.n. w domach wycieczkowych w powiatach N. Sącz, Żywiec, Olkusz i Limanowa,
- 150 m.n. w hotelach w: Zakopanem /Gromada/, Wadowicach, Piwnicznej i Żywcu,
- 1000 m.n. w zorganizowanych 17 nowych schroniskach szkolnych,
- 1500 m.n. w 14 campingach budowanych w ramach akcji "100 campingów na 100-lecie turystyki",
- 1600 m.n. w dzierżawionych i rejestrowanych pokojach gościnnych.

Poważne środki finansowe przeznacza Fundusz Turystyki i Wypoczynku - w wys. 72 mln zł - na inwestycje i remonty obiektów bazy noclegowej i innych urządzeń turystycznych. W ramach powyższych środków realizowana będzie m.in. budowa 14 campingów, hotelu POSTiW w Myślenicach, zagospodarowanie ośrodków wyp. po pracy w Tarnowie i w Pleśnej pow. Tarnów, część gastronomiczna Domu Wycieczkowego POSTiW w Korbielowie oraz inne mniejsze zadania.

Zaznaczyć również warto, iż w 1973 roku kontynuowana i rozpoczęta będzie budowa szeregu obiektów hotelowych w Zakopanem przez Juventur, Gromadę i Turystę, w Olkusz i Tarnowie

przez WZGKiM, jak również dokończona będzie pełna modernizacja hotelu komunalnego w Żywcu. W dalszym ciągu przewiduje się również rozpoczęcie w bieżącym roku prac nad budową hotelu w Zakopanem i motelu w Nowym Targu z kredytów zagranicznych.

3. Handel i gastronomia

Planowo zadania tego resortu przewidują w bieżącym roku przyrost:

- 43 zakładów gastronomicznych stałych z 3.243 miejscami konsumpcyjnymi - do łącznej wielkości 869 zakładów z 61.358 m.k.
- 2 zakłady gastronomiczne sezonowe z łącznym przyrostem miejsc konsumpcyjnych w tej bazie o 1.057 do łącznej wielkości 52 zakłady z 7.676 m.k.
- 70 sklepów spożywczych i przemysłowych do łącznie 5.632,
- 7 punktów małej gastronomii - do łącznie 334,
- 12 gastropunktów do łącznie 32,
- 4 zakładów gastronomicznych folklorystycznych do łącznie 14

Ponadto w wyniku zabiegów resortu handlu, 127 domów wypoczynkowych oraz 17 stołówek pracowniczych, udostępnionych będzie dla potrzeb turystów pobytowych i passantów w powiatach N. Sącz, N. Targ, Sucha, Żywiec, Brzesko i Zakopane. Wydatnie rozszerzona zostanie sprzedaż pamiątek regionalnych, która prowadzona będzie w 42 sklepach, 123 zakładach gastronomicznych, we wszystkich kioskach ruchu oraz 49 placówkach prywatnych.

W zakresie zaopatrzenia wnioski o zwiększenie puli przydziałowej mięsa, wędlin, konserw i masła, w stosunku do potrzeb przewidywanego ruchu turystycznego złożone zostały w Ministerstwie Handlu Wewnętrznego i Usług. Równocześnie dla poprawy zaopatrzenia przewidywane jest uruchomienie szeregu zakładów produkcyjnych, jak: 5 piekarni, 3 masarnie, 2 ciastkarnie i 2 wytwórnie wód gazowanych.

3. Rozezerzona zostanie również w okresie sezonu w miejscowościach turystycznych sprzedaż obwoźna i obnośna, organizowane będą kiermasze i pokazy, zaś na większych ośrodkach campingowych i ośrodkach wypoczynku po pracy zainstalowane zostaną punkty handlowe z artykułami pierwszej potrzeby w zakresie spożywczym i turystycznym.

Specjalna uwaga zwrócona zostanie przez poszczególne pionry resortu handlu na stan sanitarny obiektów gastronomicznych i handlowych, a także duże zadania planowane są w dziedzinie szkolenia zawodowego ich pracowników.

4. Baza komunikacyjna

W przewozach turystycznych WP PKS planuje uruchomienie 6 nowych linii regularnych o charakterze turystycznym: Oświęcim-Wisła, Żywiec-Krynica, Wadowice-Międzybrodzie Bielskie, Nowy Sącz-Łomnica Zdrój, Zakopane-Czarny Dunajec-Kraków, Zakopane-Nowe Bystre.

W połączeniach międzynarodowych planowana jest nowa linia Kraków-Bańska Bystrzyca, obsługiwana 4-ry razy w tygodniu przez CSAD, przedłużenie linii Budapeszt-Zakopane do Krakowa i zwiększenie ilości kursów do 8 tygodniowo w obsłudze PKS i "Volan", oraz utrzymanie bez zmian połączenia Zakopane - Poprad.

Dla przewozów turystycznych WP PKS zwiększy - ilość autokarów w wynajmie biur turystycznych do 39 jednostek, zaś dla zakładów pracy w ramach wycieczek i wypoczynku świątecznego przeznacza się 89 jednostek.

Zadania w zakresie budowy dróg przewidują obok kontynuacji trasy zakopiańskiej przez WZDP przebudowę 81 km, odnowę nawierzchni 184 km, ustawienie nowych 2.876 znaków drogowych w tym 2.032 odblaskowych. Ponadto w zadaniach WZDP umieszczono budowę 3-ch parkingów III kl. w Łazach k/Bochni /trasa E-7/, w Strzygańcu /trasa E-7/ i w Kurowie pow. N. Sącz.

Zadania WZDL przewidują budowę i przebudowę 441 km dróg, modernizację i odnowę 503 km dróg, 63 mosty oraz 2 parkingów, a ponadto ustawienie 4.680 znaków drogowych.

W zakresie zaplecza technicznego przewidywane jest uruchomienie ze strony Płzemysłu Terenowego 2 nowe stacje obsługi w N. Targu i Brzesku oraz 3 stacji paliw przez CPN w Suchej, Chrzanowie i Porębie-Zegoty pow. Chrzanów. Centrala Produktów Naftowych planuje również dalszą poprawę usług istniejącej sieci swoich placówek, a Motozbyt opracował szczegółowy plan działania dla wszystkich działów przedsiębiorstwa w zakresie powiększenia masy towarowej, wydłużenia czasu pracy i dyżurów placówek handlowych i usługowych, organizowania kiermaszy oraz akcji reklamowej, zwiększenia przepustowości stacji obsługi oraz zwrócenie szczególnej uwagi na wygląd estetyczny i zabezpieczenie terminowości wykonywanych remontów.

5. Obsługa kulturalna

Obok normalnej działalności istniejących placówek obsługi kulturalnej resort kultury planuje uruchomienie na sezon turystyczny nowych 21 gromadzkich ośrodków kultury, 27 bibliotek, 10 czytelni oraz kilkadziesiąt klubów, świetlic i punktów bibliotecznych.

W związku z organizowanymi, tradycyjnymi imprezami regionalnymi prowadzony jest konkurs na plakat o tematyce kulturalno-turystycznej.

W celu szczegółowego przygotowania całej bazy kulturalnej do obsługi sezonu turystycznego - wszystkie powiatowe referaty kultury oraz jednostki i przedsiębiorstwa zainteresowane otrzymały polecenie przystąpienia do realizacji wniosków Egzekutywy KW PZPR z października ubiegłego roku podjętych w analizie przebiegu sezonu turystycznego 1972 r. Wśród poszczególnych zadań Wydział Kultury PWRN polecił podjęcie kroków w kierunku:

- pełnego zabezpieczenia organizacji planowych imprez kalendarzowych,
- wydłużenia godzin działania placówek kulturalnych stosownie do lokalnych potrzeb turystycznych,
- opracowania tablic i napisów wielojęzycznych na wszystkich obiektach zabytkowych grupy "O" i "I",
- wprowadzenia programów folklorystycznych w zakładach gastronomicznych,
- zwrócenia większej niż dotąd uwagi na poziom produkowanych pamiątek, zwiększenia ich ilości, a także punktów sprzedaży,
- wprowadzania w miarę potrzeb i możliwości nowych form działalności imprezowej, jak: konkursy quizy, widowiska "światło i dźwięk" itp.

6. Informacja turystyczna

W sieci punktów Wojewódzkiego Ośrodka Informacji Turystycznej planowane jest przeprowadzenie weryfikacji, przy czym likwidacji ulegną punkty słabo działające w miejsce których utworzone zostaną nowe.

W akcji szkoleniowej przewiduje się kursy na kat. III, z udziałem 150 osób, oraz na kat. II i I, z udziałem 140 osób, zaś dla podniesienia kwalifikacji informatorów planowane są 4 wycieczki szkoleniowe z udziałem 100 osób.

Bez zmian utrzymywana będzie dotychczasowa działalność w zakresie sygnalizacji terenowej, w akcji "Turres" /rezerwacja wczasów/, konkursów turystycznych, oraz wiosennej i jesiennej ogólnopolskiej konferencji dziennikarzy turystycznych organizowanych objazdowo na terenie powiatów turystycznych.

W działalności wydawniczej obok dotychczasowych pozycji periodycznych: Program Imprez, Serwis Informacyjny "Lato i Zima", Biuletyn WKKFiT - planowane jest wydanie 15 folderów w nakładzie 15 tys. egz., 9 plakatów w nakł. 5 ty. egz.,

4 map i plansz w nakładzie 30 tys. egz. oraz ulotek informatorów i składanek w nakł. 30 tys. egz.

Realizacyjnie nie zabezpieczona jest nadal akcja sporządzania i ustalania turystycznych znaków drogowych. Środki niezbędne do tego celu znajdują się wprawdzie w planie finansowym WOIT /z dotacji COIT/, jednak ich realizacja zależna jest od stanowiska WZDP.

Drugim dotąd nierozwiązanym problemem pozostaje sprawa przydzielenia lokalu w centrum Krakowa na utworzenie Ośrodka Informacji Turystycznej.

7. Stan sanitarny

Zgodnie z realizacją wytycznych władz centralnych z roku ubiegłego, a także pisma okólnego Nr 6 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 1973 r. w sprawie poprawy stanu sanitarno-porządkowego oraz wyglądu estetycznego miast i wsi - rok 1973 winien być okresem nasilonego działania zmierzającego do poprawy stanu sanitarnego województwa.

Plany działania poszczególnych wydziałów jednostek na rok 1973 przedłożone zostały i zatwierdzone przez Wojewódzki Sztab d/s Poprawy Stanu Sanitarnego. W zakresie działania resortu sportu i turystyki, plany przewidują szeroką działalność ze strony Wojewódzkiego i Powiatowych Zespołów d/s Poprawy Stanu Sanitarnego obiektów sportowych i turystycznych przy współudziale przedstawicieli Powiatowych Inspektoratów Sanitarnych. Oprócz tego przewidywana jest szczególna kontrola obiektów i urządzeń wszystkich przejść granicznych województwa, jak również dokonywanie doraźnych kontroli przez członków Zespołu Wojewódzkiego. W okresach kwartalnych planowane jest dokonywanie podsumowania i analizy działalności w tym zakresie.

Normalna działalność Wojewódzkiego Zrzeszenia GKM mająca poważny wpływ na stan sanitarny oraz wygląd estetyczny miast i osiedli - przeznacza w tym kierunku poważne środki finansowe:

- 320,8 mln zł na urządzenia wodno-kanalizacyjne i oczyszczania,
- 108,2 mln zł na budowę, przebudowę i modernizację ciągów ulicznych i drogowych,
- 21,8 mln zł na budowę i modernizację obiektów hotelowych,
- zakup 20 samochodów i sprzętu sanitacyjnego,
- budowę 3-ch nowych szaletów w Zakopanem /2/ i Trzebinii,
- przebudowę 6-ciu szaletów.

Ponadto prowadzone będą wzorem lat ubiegłych konkursy estetyzacji i higieny oraz Mistrza Gospodarności, które w wydatnym stopniu przyczyniają się do poprawy stanu sanitarnego i estetycznego.

8. Obchody Roku Kopernikowskiego i 100-lecia Turystyki na terenie woj. krakowskiego

Komitet Obchodów 100-lecia Zorganizowanej Turystyki Polskiej oraz 500-lecia Urodzin Mikołaja Kopernika powołany został 29 lutego 1972 r. przez Prezydium KKFiT-PWRN. Do zadań jego należy koordynacja i nadzór nad organizacją oraz przebiegiem wszystkich imprez i akcji włączonych do obchodów rocznicowych.

Na dotychczasowych trzech zebraniach plenarnych opracowany został szczegółowy plan zadań organizacyjno-programowych związanych z obchodami, a także preliminarz kosztów finansowych. W ramach Komitetu powołany został specjalny Zespół d/s Organizacji Sympozjum Naukowego pod przewodnictwem doc. dr Teofilii Jarowieckiej. Zespół ten zajmuje się intensywnie organizacyjnym przygotowaniem Sympozjum na który dotychczas zgłoszonych zostało ok. 50 referatów na tematy turystyczne.

Centralne uroczystości związane z obchodami 100-lecia Turystyki przewidziane są w Krakowie w dniach 18-20.V.73r., natomiast w Zakopanem planowane są centralne uroczystości w związku ze 100-leciem Przewodnictwa Turystycznego w paź-

dzienniku b.r. Ponadto Sympozjum Przewodnickie o charakterze ogólnopolskim planowane jest w Krakowie w dniach 13-15. kwietnia 1973 r.

Zgodnie z zatwierdzonym kalendarzem w 1973 r. na terenie woj. krakowskiego odbędzie się aż 381 imprez turystycznych różnego charakteru, z czego 243 organizowane przez organizacje PTTK. W ramach kalendarza planowane są 3 imprezy międzynarodowe:

- XVIII Międzynarodowy Turystyczny Rajd Przyjaźni Szlakami Lenina /17-23.IX./,
- X Międzynarodowy Zlot Turystów Motorowych /18-20.V./,
- XXVII Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Dunaju /21-24.VI./,
- 2 imprezy centralne:
 - Centralny Chłopski Rajd Narciarski /9-11.II./,
 - Centralny Rajd Hutników /2-8.VII./.

Ponadto w kalendarzu umieszczono 30 imprez ogólnopolskich organizowanych na terenie województwa, pozostałe zaś imprezy noszą charakter wojewódzki bądź powiatowy.

Wśród zgłoszonych do kalendarza imprez 17 nosić będzie tematyczny i programowy charakter związany z obchodami kopernikowskimi, a 25 imprez wiąże się ze 100-leciem Turystyki w Polsce.

Prezydium Rady Narodowej
m. Wrocławia
Wrocławski Komitet Kultury
Fizycznej i Turystyki
ul. G.Zapolskiej 4, tel. 334-76

Załącznik nr 3

Wrocław, dnia 21 lutego 1973r

W Y T Y C Z N E

dla wydziałów Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia oraz jednostek zabezpieczających usługi w zakresie ruchu turystycznego w roku 1973.

Nawiązując do ustaleń "Zespołu d/s koordynacji, przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego" na naradzie w dniu 8 listopada 1972 r. tut. Komitet przedkłada niżej ramowe wytyczne dla wydziałów Prezydium Rady Narodowej m. Wrocławia oraz jednostek zabezpieczających usługi w zakresie ruchu turystycznego w sezonie roku 1973.

Poszczególne wydziały Prezydium Rady Narodowej m. Wrocławia oraz jednostki świadczące i zabezpieczające usługi w zakresie turystyki opracują w terminie do dnia 5 marca 1973 r. szczegółowy program własnego działania.

Program winien zawierać następujące elementy:

- zadanie
- sposób realizacji
- termin realizacji
- odpowiedzialny za wykonanie

Opracowany w oparciu o wytyczne oraz ustalenia narady program należy w podanym wyżej terminie złożyć we Wrocławskim Komitecie Kultury Fizycznej i Turystyki ul. G.Zapolskiej 4 pok. 326.

Wydział Handlu, Przemysłu i Usług Prezydium Rady Narodowej
m. Wrocławia

- dążyć w okresie głównego sezonu turystycznego do dalszego wzrostu i rozwoju handlowego sieci drobnodetalicznej /wózki barowe,

- rożna, automaty z lodami, wózki saturatorowe itp./,
- zwiększyć zaopatrzenie placówek handlowych w artykuły spożywcze /szczególnie napoje chłodzące/ oraz pamiątkarskie leżących na trasach wycieczkowych i ciągach handlowych,
 - zabezpieczyć pełne zaopatrzenie /poprzez tzw. małą gastronomię/ w ośrodkach wypoczynku świątecznego, plażach, polach namiotowych oraz rejonach najczęściej odwiedzanych przez turystów i mieszkańców m. Wrocławia,
 - spowodować zaktualizowanie starych szyldów oraz plansz informacyjno-reklamowych, dążyć do właściwej estetyzacji i wystroju wystaw oraz wnętrz placówek handlowych i usługowych,
 - dążyć do pełnego zagośpodarowania przed sezonem rewindykowanych w pierwszym półroczu 1973 r. lokali handlowych, gastronomicznych i usługowych - uruchomić w jednym z lokali kat. I program rozrywkowy typu "variete" dla obsługi szczególnie turystów zagranicznych,
 - ustalić na sezon turystyczny dyżury stacji obsługi ruchu zmotoryzowanego a tym samym zabezpieczyć świadczenie usług w tym zakresie przez całą dobę.

Wrocławskie Zjednoczenie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

- wyposażać poprzez Dyрекcję Miejskich Hoteli punkt Centralnej Informacji Hotelowej w pełny zestaw informacji turystycznej jak również informacji na temat obowiązujących zasad korzystania z komunikacji miejskiej - dotyczy to również wszystkich placówek hotelowych,
- zobowiązać Dyрекcję Miejskich Hoteli do informowania wszystkich przebywających w hotelach turystów o potrzebie parkowania pojazdów na parkingach strzeżonych oraz o konieczności nie pozostawiania przedmiotów znajdujących się na widocznym miejscu wewnątrz pojazdów samochodowych,
- doprowadzić do realizacji założenie programowe punktu Centralnej Recepcji i Informacji Hotelowej ustalone w momencie jej powołania,

- dążyć poprzez Dyрекcyję Miejskich Hoteli do uzyskania większej ilości miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych - rozważyć możliwość udzielania kwaterodawcom pożyczek na remonty i wyposażenie kwater,
- w celu uzyskania lepszych efektów w zakresie porządków na ciągach turystycznych wprowadzić świąteczne dyżury /M.P.O./ dla porządkujących ulice - uczulić służbę porządkową /dozorcy domów/,
- wspólnie z Wydziałem Komunikacji Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia oraz Spółdzielnią "Ochrona Mienia" wyznaczyć i przygotować miejsca w rejonach ciągów turystycznych na parkowanie pojazdów za opłatą.

Wydział Komunikacji Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia

- w związku z większą ilością prac budowlanych i rozkopów na jezdniach w okresie letnim należy odpowiednio przygotować trasy objazdowe oraz zabezpieczyć należyte oznakowanie,
- zorganizować większą ilość parkingów strzeżonych oraz miejsc do parkowania szczególnie w pobliżu większych placówek handlowych, rozrywkowych, kulturalnych, zabytkowych oraz wypoczynkowych,
- w dalszym ciągu dążyć do szerszego zorganizowania sieci pomocy drogowej i technicznej - zabezpieczyć właściwą informację dot. usług samochodowych,
- dokonać oceny rozmieszczenia znaków drogowych w mieście - szczególną uwagę zwrócić na oznakowanie dróg dojazdowych i wyjazdowych z miasta Wrocławia.

Wydział Kultury Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia

- wzorem roku ubiegłego kontynuować w okresie sezonu turystycznego w ramach "Informatora Kulturalnego" wkładkę o informacji kulturalno-turystycznej w językach obcych,

- zwrócić większą uwagę na jakość planowanych na bieżący rok imprez kulturalnych - z większą uwagą koordynować działalność instytucji artystycznych w okresie urlopów,
- wspólnie z Wydziałem Handlu Przemysłu i Usług Prezydium Rady Narodowej m. Wrocławia zabezpieczyć szczególnie turystom zagranicznym szeroko pojęte rozrywki w lokalach gastronomicznych,
- dążyć do zwiększenia w okresie głównego sezonu turystycznego ilości imprez plenerowych.

Komenda Miejska Milicji Obywatelskiej

- celem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku należy zorganizować wzmożoną służbę funkcjonariuszy M.O. w miejscach przeznaczonych do obsługi ruchu turystycznego /hotele, dworce, parkingi, zakłady gastronomiczne, ośrodki rekreacyjno-wypoczynkowe, miejsca imprez kulturalno-rozrywkowych itp/,
- wspólnie z Wydziałem Komunikacji Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia dokonać oceny rozmieszczenia znaków drogowych w mieście, wyraźniej egzekwować od turystów zmotoryzowanych postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami celem uniknięcia w okresie wzmożonego ruchu kolizji i wypadków,
- dokonać przeszkolenia funkcjonariuszy M.O. w zakresie kompleksowej informacji turystycznej o mieście Wrocławiu - zaopatrzyć w odpowiednie materiały informacyjne.

Państwowy Inspektor Sanitarny miasta Wrocławia

- wzmocnić wymagania od gestorów obiektów i placówek turystycznych w czasie prowadzonych kontroli przed głównym sezonem turystycznym - szczególną uwagę zwrócić na stan sanitarno-porządkowy obiektów wypoczynkowych, kąpielisk, bazy noclegowej, zakładów gastronomicznych, dworców PKP i PKS, parkingów, stacji obsługi ruchu zmotoryzowanego, ubikacji publicznych itp.,

- zrewidować wspólnie z Wrocławskim Zjednoczeniem Gospodarki Komunalnej dotychczas obowiązującą zasadę egzekwowania od właścicieli kwater prywatnych książeczek zdrowia - podjąć ustalenia zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Dolnośląski Ośrodek Informacji Turystycznej

- podjąć starania w celu wydania przed sezonem turystycznym jak największej ilości materiałów propagandowych i informacyjnych w różnych wersjach językowych - szczególnie dołożyć wysiłków aby ukazały się następujące wydawnictwa:
 - informator "Wrocław"
 - plan turystyczny miasta Wrocławia
 - ulotka "Wrocław i okolice"
 - składanka pt. "1,2,3 dni we Wrocławiu",
- doprowadzić do realizacji zamierzenia w zakresie wykonania i umieszczenia w centralnych punktach miasta wolnostojących plansz z podświetlonymi planami miasta Wrocławia oraz umieszczenie w hallu Dworca Głównego automatycznego planu miasta Wrocławia,
- zabezpieczyć w materiały propagandowe i serwisy informacyjne wszystkie jednostki świadczące usługi w zakresie turystyki oraz funkcjonariuszy milicji obywatelskiej - rozważyć możliwość wydania dla funkcjonariuszy M.O.tzw. "rozmówek" w językach obcych umożliwiających porozumiewanie się z obcokrajowcami w niezbędnym zakresie,
- kontynuować akcję informacji turystycznej na łamach publikatorów oraz doskonalić formę informacji za pośrednictwem punktów "Informacji Turystycznej".

Biura turystyczne

- należy przed sezonem turystycznym zadbać o wystrój zewnętrzny i wewnętrzny pomieszczeń zajmowanych, jak również zaopatrzyć wszystkie biura w większą ilość materiałów propagandowo-informacyjnych,

- w celu sprawniejszej obsługi turystów dokonać należy weryfikacji zatrudnionej kadry pracowniczej pod względem przygotowania do wykonywania zadań. Również przewidzieć należy na sezon zwiększenie ilości zatrudnionych, odpowiednie przeszkolenie, wydłużenie godzin otwarcia placówek, powiększenie poprzez koła kadry pilockiej i przewodnickiej,
- dążyć do zwiększenia sezonowej bazy noclegowej poprzez:
 - rozwój stacji turystycznych /PTTK/
 - kwatery prywatne /Gromada, Turysta/
 - pola namiotowe /Gromada, WrOSTiW/
 - szersze wykorzystanie internatów szkolnych w sezonie wakacyjnym - S.W.O.S., S.W.O.K.F.-
- zabezpieczyć zgodnie z obowiązującymi przepisami pobieranie i przechowywanie wartości dewizowych przez kierownictwo placówek prowadzących tę działalność.

U C H W A Ł A Nr 92/629/73

Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia
z dnia 12 lutego 1973 r.

w sprawie powołania Zespołu do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego.

Na podstawie art.53, ust.4, pkt 4, ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych /Dz.U. z 1972 r. Nr 49, poz. 314/, w związku z uchwałą Podkomitetu Turystyki GKKEiT z dnia 13 listopada 1965 r. w sprawie wojewódzkich i powiatowych zespołów do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego - Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia uchwala, co następuje:

§ 1.

Powołuje się Zespół do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu sezonu turystycznego przy Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia w składzie:

przewodniczący - Z-ca Przewodniczącego Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia - mgr Mieczysław Korzycki,

z-ca przewodniczącego - Przewodniczący Wrocławskiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki - mgr Andrzej Wybierański

członkowie: - Z-ca Przewodniczącego Wrocławskiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki - mgr Kazimierz Zasucha
- Kierownik Wydziału Handlu, Przemysłu i Usług Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia
- Kierownik Wydziału Zdrowia Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia
- Kierownik Wydziału Komunikacji Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia

- Kierownik Wydziału Kultury Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia
- Komendant Komendy Miejskiej Milicji Obywatelskiej
- Państwowy Inspektor Sanitarny dla miasta Wrocławia.

§ 2.

Terenem działania Zespołu jest miasto Wrocław.

§ 3.

Do zadań Zespołu należy:

- nadzorowanie przygotowania i przebiegu głównego sezonu turystycznego,
- organizowanie bieżących kontroli ruchu turystycznego,
- organizowanie bieżących kontroli resortowych,
- zbieranie i przekazywanie do właściwych terenowych i naczelnym organów administracji wniosków wynikających ze stwierdzonych niedociągnięć oraz śledzenie wyników podjętych interwencji.

§ 4.

Uchwały oraz zalecenia Zespół podejmuje na posiedzeniach zwoływanych każdorazowo przez Przewodniczącego Zespołu.

§ 5.

Traci moc uchwała nr 39/224/66 Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia z dnia 28 marca 1966 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego.

§ 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Prezydium
/-/Tadeusz Wolak

Przewodniczący Prezydium
/-/Marian Czuliński

ZARZĄDZENIE WEWNĘTRZNE Nr 2/74

Dyrektora Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu
Wojewódzkiego w Krakowie
z dnia 14 maja 1974 r.

w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i podziału czynności w Wydziale Kultury Fizycznej i Turystyki.

Na podstawie § 19 Statutu Organizacyjnego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 34/74 Wojewody Krakowskiego z dnia 30 marca 1974 r. w sprawie statutu Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie - zarządzam:

§ 1

Organizacja wewnętrzna

I. Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego zwany dalej "Wydziałem" dzieli się na wieloosobowe stanowiska pracy /zwane dalej "Zespołami"/ - mające następujące symbole znakowania akt:

1. Zespół Organizacyjny	-	symbol KFT.I.
2. Zespół Ekonomiczny	-	symbol KFT.IV.
3. Zespół Kultury Fizycznej	-	symbol KFT.II.
4. Zespół Turystyki	-	symbol KFT.III.
5. Zespół Instruktażu i Kontroli	-	symbol KFT.VI.

II. Ponadto, oprócz Zespołów wymienionych w ust. I. działalność Wydziału prowadzona jest przez jednostki nie będące Zespołami, lecz mimo to na mocy upoważnienia byłego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej lub Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki są bezpośrednio kierowane i nadzorowane przez Wydział, a to:

1. Wojewódzki Fundusz Turystyki i Wypoczynku - symbol KFT.V.

2. Wojewódzka Federacja Sportu - symbol KFT.II.
3. Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej - symbol KFT/it
4. Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne

§ 2

Szczegółowy Zakres Działania

- I.1. Dyrektor Wydziału kieruje Wydziałem przy pomocy dwóch zastępców oraz Starzego Wojewódzkiego Inspektora d/e Turystyki.
 2. Jeżeli Dyrektor Wydziału nie pełni obowiązków z powodu choroby, urlopu lub innych przyczyn zastępstwo pełni pierwszy Zastępca Dyrektora.
 3. Zastępcy Dyrektora Wydziału koordynują i nadzorują pracę Wydziału w zakresie niżej określonym.
 4. Dyrektorowi Wydziału podlega bezpośrednio Zespół Instruktażu i Kontroli.
 5. Pierwszemu Zastępcy Dyrektora Wydziału podlega bezpośrednio :
 - Zespół d/e Ekonomicznych
 - Wojewódzki Fundusz Turystyki i Wypoczynku
 - Komisja Kwalifikacyjno-Egzaminacyjna dla spraw Przewodnictwa Turystycznego.
 6. Zastępcy Dyrektora Wydziału podległe są bezpośrednio:
 - Zespół Organizacyjny
 - Zespół Kultury Fizycznej
 - Wojewódzka Federacja Sportu
 7. St. Wojewódzkiemu Inspektorowi d/e Turystyki podlega bezpośrednio Zespół Turystyki.
- II. Szczegółowy zakres działania Zespołów - ustalam jak następuje:
1. Do zakresu działania Zespołu Organizacyjnego należy:
 - prowadzenie spraw strukturalno-organizacyjnych,

- koordynacja zagadnień związanych z realizacją uchwał i zarządzeń jednostek nadrzędnych,
 - gromadzenie przepisów prawnych związanych z działalnością Wydziału,
 - opracowywanie zarządzeń Dyrektora Wydziału,
 - nadzór nad działalnością terenowych wydziałów i referatów kultury fizycznej i turystyki w zakresie spraw organizacyjnych,
 - nadzór nad działalnością w zakresie spraw organizacyjnych prowadzoną przez podległe i nadzorowane stowarzyszenia i organizacje kultury fizycznej i turystyki regionu krakowskiego,
 - prowadzenie całokształtu prac związanych z zatrudnieniem pracowników Wydziału i pracowników jednostek podległych - współpraca w tym zakresie z Biurem Organizacyjno - Prawnym i Kadr,
 - prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z przyznawaniem odznaczeń państwowych i resortowych,
 - organizowanie posiedzeń Rady Kultury Fizycznej i Turystyki oraz prowadzenie wszelkich spraw z tym związanych,
 - prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z naradami, organizowanymi przez Wydział
 - obsługa Wydziału w zakresie spraw administracyjno-gospodarczych, zaopatrzenia oraz BHP,
 - wydawanie zezwoleń na prowadzenie strzelnic sportowych.
2. Do zakresu działania Zespołu Kultury Fizycznej należy:
- opracowywanie rocznych i wieloletnich planów rozwoju kultury fizycznej w województwie krakowskim oraz nadzór nad ich realizacją,
 - opracowywanie wytycznych oraz form i metod pracy w za-

- kresie wychowania fizycznego, sportu powszechnego i kwalifikowanego,
- projektowanie środków służących do realizacji zadań w zakresie kultury fizycznej w województwie krakowskim,
 - sporządzanie ocen i analiz oraz opracowywanie wniosków dotyczących rozmiarów pomocy państwa niezbędnej dla dalszego prawidłowego rozwoju wychowania fizycznego i sportu,
 - koordynacja i nadzór nad całokształtem działalności instytucji, organizacji, stowarzyszeń sportowych w regionie krakowskim ze szczególnym uwzględnieniem działalności Wojewódzkiej Federacji Sportu, Rady Wojewódzkiej Zrzeszenia "Ludowe Zespoły Sportowe", Zarządu Wojewódzkiego WOPR, Zarządu Okr. Szkolnego Związku Sportowego,
 - współpraca ze wszystkimi organami, instytucjami, stowarzyszeniami i zakładami pracy w zakresie upowszechniania spraw kultury fizycznej,
 - współdziałanie z młodzieżowymi organizacjami ideowo-wychowawczymi oraz organami oświaty i stowarzyszeniami w.f. i sportu w zakresie pracy wychowawczej z młodzieżą,
 - organizowanie szkolenia i doszkalania społecznych i zawodowych kadr dla potrzeb wychowania fizycznego i sportu, współpraca w tym zakresie z Akademią Wychowania Fizycznego oraz koordynowanie całokształtu działalności w tym zakresie,
 - nadzór nad międzynarodowymi kontaktami sportowymi oraz przestrzeganiem obowiązujących w tym zakresie przepisów i przygotowanie wniosków w tych sprawach dla Dyrektora Wydziału,
 - opracowywanie Wojewódzkiego Kalendarza Imprez Sportowych oraz opiniowanie i koordynowanie kalendarza imprez sportowych jednostek wychowania fizycznego i sportu działających w województwie krakowskim oraz kontrola ich realizacji,
 - współdziałanie ze służbą zdrowia w zakresie zabezpieczenia opieki lekarskiej dla potrzeb w.f. i sportu,

- prowadzenie obowiązującej statystyki i sprawozdawczości w zakresie wychowania fizycznego i sportu,
- opracowywanie analiz i ocen z zakresu kultury fizycznej,
- nadzór nad prawidłową eksploatacją urządzeń sportowych,
- prowadzenie specjalistycznej biblioteki w zakresie spraw kultury fizycznej,,
- inwentaryzacja i kategoryzacja obiektów sportowych oraz sporządzanie kart ewidencyjnych,
- czuwanie nad prawidłową realizacją budżetu w zakresie kultury fizycznej,
- wydawanie zezwoleń na pływania morskie.

III. Do Zakresu działania Zespołu Turystyki należy :

- opracowywanie perspektywicznych i krótkoterminowych planów rozwoju turystyki, obsługi ruchu turystycznego oraz projektowanie środków służących do realizacji zadań w tym zakresie,
- współdziałanie z właściwymi organami i instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie rozwoju turystyki,
- koordynacja i nadzór nad całokształtem działalności, instytucji, stowarzyszeń oraz ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku w regionie krakowskim ze szczególnym uwzględnieniem działalności Wojewódzkiego Ośrodka Informacji Turystycznej,
- opracowywanie prognoz ruchu turystycznego, ustalanie projektów planów przygotowań do sezonu turystycznego i planów obsługi ruchu turystycznego oraz opracowywanie ocen przebiegu sezonów turystycznych,
- opracowywanie wytycznych oraz inicjowanie opracowań planów zagospodarowania turystycznego dla rejonów, szlaków, miejscowości turystycznych i wypoczynkowych,
- nadzór nad prawidłową eksploatacją bazy turystycznej,

- organizowanie szkolenia i doszkalania społecznych i zawodowych kadr dla potrzeb turystyki, koordynowanie działalności w tym zakresie z uwzględnieniem prawidłowego rozmieszczenia kadr obsługi ruchu turystycznego,
- opracowywanie wojewódzkiego kalendarza imprez turystycznych oraz koordynowanie planów imprez turystycznych podległych jednostek,
- prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z akcjami rozdziału dewiz na wyjazdy indywidualne do krajów kapitalistycznych i Jugosławii,
- nadzór w zakresie turystyki zagranicznej przyjazdowej i wyjazdowej w odniesieniu do województwa krakowskiego,
- prowadzenie sprawozdawczości statystycznej w zakresie turystyki,
- opracowywanie analiz i ocen z zakresu turystyki województwa krakowskiego,
- prowadzenie inwentaryzacji obiektów turystycznych województwa,
- prowadzenie inwentaryzacji urządzeń rekreacyjnych i ośrodków wypoczynkowych województwa krakowskiego,
- prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z kategoryzacją następujących obiektów: hoteli, moteli, domów wycieczkowych, campingów, kwater prywatnych, domów wczasowych o charakterze otwartym,
- opracowanie i sporządzanie kart ewidencyjnych w powyższym zakresie,
- przygotowanie zbiorczych danych o przyroście bazy urządzeń sportowych i turystycznych w układzie rocznym,
- bieżące prowadzenie zbiorczej planszy obrazującej zagospodarowanie regionu krakowskiego w urządzenia sportowe i turystyczne,
- rejestracja zakładowych ośrodków i domów wczasowych realizowanych z planu terenowego,
- czuwanie nad prawidłową realizacją budżetu w zakresie turystyki.

4. Do zakresu działania Zespołu Ekonomicznego należy:

- opracowanie projektów rocznych i wieloletnich planów gospodarczych w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
- opracowywanie projektów budżetu Wydziału,
- dokonywanie rozdziału środków finansowych z budżetu Urzędu Wojewódzkiego i innych środków przeznaczonych na cele kultury fizycznej i turystyki,
- opracowywanie wytycznych do sporządzania rocznych i wieloletnich planów ekonomiczno-finansowych oraz preliminarzy budżetowych przez przedsiębiorstwa i jednostki obsługi ruchu turystycznego oraz stowarzyszenia i instytucje wychowania fizycznego, sportu, turystyki, jak również zatwierdzanie i kontrolowanie realizacji tych planów i budżetu,
- analiza materiałów w zakresie ekonomiki turystyki oraz kształtowania się nakładów na kulturę fizyczną i turystykę,
- koordynowanie działalności ekonomiczno-finansowej podległych terenowych jednostek kultury fizycznej i turystyki,
- nadzór nad stowarzyszeniami i organizacjami kultury fizycznej i turystyki regionu krakowskiego w zakresie ekonomiczno-finansowym,
- ustalenie i zatwierdzenie limitu etatów oraz funduszu płac dla instytucji i stowarzyszeń kultury fizycznej i turystyki regionu krakowskiego,
- opiniowanie preliminarzy budżetowych kultury fizycznej i turystyki niższego stopnia,
- wydawanie opinii w sprawie interpretacji przepisów ekonomiczno-finansowych dla podległych jednostek,
- koordynowanie prac statystyczno-sprawozdawczych jednostek podległych oraz prowadzenie sprawozdawczości statystycznej tutejszego Wydziału dotyczącej spraw ekonomiczno-finansowych, a także opracowywanie zestawień i analiz w tym zakresie,

- koordynacja i nadzór nad działalnością Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystycznego, przedsiębiorstw turystycznych, rad narodowych i biur podróży,
- nadawaniem kategorii zaszerzegowania płaconego Oddziałom PTTK.

5. Do zakresu działania Zespołu Instruktażu i Kontroli należy:

- sporządzanie rocznych, półrocznych i kwartalnych planów kontroli i rewizji wykonywanych przez Wydział,
- przeprowadzanie kontroli i rewizji we wszystkich nadzorowanych przez Wydział jednostek kultury fizycznej i turystyki, a w szczególności: w jednostkach budżetowych, zakładach budżetowych, przedsiębiorstwach turystycznych, biurach podróży, organizacjach sportowych i turystycznych dotowanych i niedotowanych, klubach sportowych,
- opracowywanie i udzielanie wytycznych do przeprowadzania kontroli doraźnych,
- prowadzenie sprawozdań z wykonania planów kontroli,
- opracowywanie zaleceń pokontrolnych,
- organizacja narad pokontrolnych,
- prowadzenie w podległych jednostkach instruktażu w celu zlikwidowania nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli i rewizji,
- współpraca z Biurem Organizacyjno-Prawnym i Kadr odnośnie przeprowadzanych kontroli,
- prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z załatwianiem skarg i zażaleń - prowadzenie sprawozdawczości w tym zakresie,
- prowadzenie spraw tajnych Wydziału.

§ 3.

ZAKRES APROBATY

1. Pisma przygotowane przez Wydział, a kierowane do organów centralnych oraz innych, ale wymagające podpisu Wojewody lub Wicewojewody, wstępnie aprobuje i parafuje Dyrektor Wydziału lub jego Zastępcy.
2. Pisma nie wymagające podpisu Wojewody, jak w przypadkach określonych w ust.1 a kierowane do organów zwierzchnich, względnie organów stopnia wojewódzkiego, materiały przygotowywane na Sesje WRN, posiedzenia Komisji WRN, osobowych, zarządzenia wewnętrzne i pokontrolne, delegacje służbowe i zapotrzebowania na samochód służbowy jak też inne pisma wyrażnie w danej sprawie określające stanowisko Wydziału podpisuje Dyrektor Wydziału lub jego Zastępcy.
3. Wszelkie pozostałe pisma wychodzące z Wydziału, a mające charakter pism powtarzających się, przekazujących pewne informacje czy zalecenia organów zwierzchnich do wiadomości i stosowania, ponaglenia itp.: a więc pisma nie obrazujące stanowiska Wydziału w konkretnych sprawach - mogą być podpisywane przez pracowników koordynujących pracę poszczególnych stanowisk pracy /zespołów/, jednakże po uprzednim udzieleniu odpowiedniego upoważnienia przez Dyrektora Wydziału lub jego Zastępców.
4. Wszyscy pracownicy Wydziału parafują wszystkie pisma przez nich opracowywane /w dolnym lewym rogu kopii opracowywanego pisma/ przedkładają je następnie do aprobaty wstępnej pracownikom koordynującym pracę danego stanowiska pracy /którzy dokonują tej aprobaty również przez parafowanie kopii pisma/, po czym dopiero przedstawiają pisma do podpisu Dyrektora Wydziału lub jego Zastępców /względnie upoważnionemu przez nich pracownikowi/.

§ 4.

UPRAWNIENIA KOORDYNACYJNE

1. Pracę poszczególnych wieloosobowych stanowisk pracy /Zespołów/ koordynują wyznaczeni do tego pracownicy.
2. Pracownicy koordynujący pracę poszczególnych wieloosobowych stanowisk pracy /Zespołów/ mają w arkuszach /zakresach/ czynności określony własny zakres działania danego wieloosobowego stanowiska pracy /Zespołu/.

§ 5.

ARKUSZE /ZAKRESY/ CZYNNOŚCI I RZECZOWE TECZKI SPRAW

1. Każdy pracownik Wydziału ma określony w arkuszu czynności zakres działania.
2. Arkusz czynności sporządzony w czterech egzemplarzach podpisuje Dyrektor Wydziału lub jego Zastępca oraz dany pracownik. Jeden egzemplarz czynności stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia, następnie otrzymuje do wiadomości pracownik i Biuro Organizacyjno-Prawne i Kadr oraz jeden egzemplarz przechowywany jest w arkuszach osobowych pracownika.
3. Każdy pracownik prowadzi rzeczowy spis spraw: rzeczowe teczki akt oraz teczki spraw w toku załatwiania - odnośnie spraw przydzielonych mu w arkuszu /zakresie/ czynności.

§ 6.

Tracą moc wszelkie uprzednie zarządzenia dotyczące przedmiotu sprawy uregulowanej niniejszym zarządzeniem.

Dyrektor Wydziału

/-/ mgr Marcel Ofiarski

URZĄD
MIASTA STOŁÉCZNEGO WARSZAWY
WYDZIAŁ KULTURY FIZYCZNEJ I
TURYSTYKI, ul. Rozbrat 26
00-429 Warszawa /1/

KFT-I-021/1/74

Załącz. Nr 5

Warszawa, dnia 18.VII.1974 r.

Wg rozdzielnika

Na podstawie § 3 pkt 6. załącznika nr 1 do zarządzenia Nr 41 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 30 marca 1974 r. w sprawie Statutu Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, ustaliam:

- 1/ zakres działania dla komórek wewnętrznych Wydziału w brzmieniu załącznika Nr 1 do niniejszego pisma,
- 2/ plan stanowisk Wydziału - wg załącznika Nr 2,
- 3/ zakres czynności pracowników - wg załącznika Nr 3.

Zobowiązuję pracowników Wydziału do prawidłowej realizacji zadań ustalonych w załączniku Nr 1 do niniejszego pisma.

Pracownicy Wydziału ponoszą odpowiedzialność za dokładną znajomość obowiązujących przepisów z zakresu powierzonego im odcinka pracy oraz za przestrzeganie terminów wynikających z obowiązujących przepisów.

Traci moc zarządzenie wewnętrzne Nr 1/71 Przewodniczącego Stołecznego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 2 stycznia 1971 r. w sprawie szczegółowego podziału czynności, określenia obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników Komitetu.

Otrzymują do wykonania:

- 1/ Zastępcy Dyrektora Wydziału
- 2/ Wszystkie komórki organizacyjne Wydziału
- 3/ a/a.

D Y R E K T O R

/-/ mgr Waldemar Polaszczuk

PODZIAŁ ZADAŃ

I. Podział organizacyjny

1. Aparat wykonawczy Wydziału dzieli się na następujące zespoły:

- 1/ Zespół do Spraw Organizacyjnych
- 2/ Zespół do Spraw Kultury Fizycznej
- 3/ Zespół do Spraw Turystyki i Wypoczynku
- 4/ Zespół do Spraw Finansowych i Rewizji
- 5/ Zespół do Spraw Ekonomicznych
- 6/ Zespół do Spraw Inwestycji i Remontów
- 7/ Stanowisko pracy do Spraw Osobowych oraz Skarg i Wniosków
- 8/ Sekretariat

2. Do zakresu działania Wydziału należy

- 1/ koordynacja działalności instytucji i stowarzyszeń kultury fizycznej i turystyki szczebla stołecznego i ich współdziałania z organami, instytucjami i stowarzyszeniami oraz związkami zawodowymi i młodzieżowymi organizacjami ideowo-wychowawczymi w zakresie dalszego rozwoju kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku,
- 2/ ustalanie kierunków i programów rozwoju kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku oraz opracowywanie w tym zakresie perspektywicznych, wieloletnich i rocznych planów,
- 3/ prowadzenie spraw z zakresu urządzeń kultury fizycznej oraz zagospodarowania turystycznego, oraz spraw z zakresu inwestycji kultury fizycznej i turystyki, opracowywanie planów w tym zakresie,
- 4/ rozdział środków finansowych z budżetu Rady Narodowej m.st. Warszawy przeznaczonych na cele kultury fizycz-

nej i turystyki, z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej CFTiW oraz Totalizatora Sportowego,

- 5/ wytyczanie kierunków działania, koordynacja, kontrola oraz nadzór nad działalnością instytucji i organizacji społecznych w zakresie kultury fizycznej i turystyki, wnioskowanie rewizji finansowo-księgowej w jednostkach kultury fizycznej i turystyki,
- 6/ inicjowanie i koordynowanie opracowań planów zagospodarowania turystycznego dla rejonów turystyczno-wypoczynkowych,
- 7/ nadzór nad Wydziałami Oświaty i Wychowania, Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędów Dzielnicowych w zakresie kultury fizycznej i turystyki oraz nad warszawskimi oddziałami biur podróży,
- 8/ wydawanie w ramach uprawnień decyzji oraz podejmowanie innych czynności określonych przepisami szczególnymi,
- 9/ opracowywanie wytycznych do sporządzania wieloletnich i rocznych planów ekonomiczno-finansowych oraz preliminarzy budżetowych przez zakłady i jednostki budżetowe oraz stowarzyszenia działające w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
- 10/ ustalanie i zatwierdzanie w oparciu o obowiązujące przepisy kategorii płacowych oraz etatów i funduszu płac jednostek kultury fizycznej i turystyki,
- 11/ opracowywanie stołecznego kalendarza imprez sportowych i planu imprez turystycznych,
- 12/ nadzór nad prawidłową i terminową realizacją planów inwestycyjnych i remontowych,
- 13/ opiniowanie i wnioskowanie w sprawach tworzenia, łączenia lub likwidacji przedsiębiorstw i instytucji kultury fizycznej, kultury fizycznej i turystyki oraz w sprawach powstawania i działania stowarzyszeń kultury fizycznej i turystyki, opiniowanie ich statutów,
- 14/ opiniowanie i wnioskowanie w sprawach wysokości cen, marż, prowizji i opłat stosowanych w organizacjach kultury fizycz-

nej i turystyki oraz zaliczanie obiektów noclegowych będących w gestii jednostek podporządkowanych i nadzorowanych przez Wydział do odpowiedniej kategorii,

15/ wydawanie zezwoleń stowarzyszeniom kultury fizycznej i sportu na kontakty sportowe z krajami demokracji ludowej oraz opiniowanie wniosków na wyjazdy sportowe do pozostałych krajów,

16/ koordynacja wszystkich spraw związanych z kulturą fizyczną, sportem, rekreacją, turystyką i wypoczynkiem na terenie m. st. Warszawy.

3. Wydział sprawuje bezpośredni nadzór nad jednostkami podległymi:

- 1/ Warszawskim Przedsiębiorstwem Turystycznym "Syrena",
- 2/ Warszawskim Ośrodkiem Turystyki i Wypoczynku "Wisła",
- 3/ Stołecznym Ośrodkiem Sportowym,

oraz nad działalnością jednostek stołecznych działających w zakresie kultury fizycznej i turystyki:

- 1/ Stołeczną Federacją Sportu,
- 2/ Towarzystwem Krzewienia Kultury Fizycznej m.st. Warszawy,
- 3/ Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym Zarząd Okręgu,
- 4/ Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym,
- 5/ warszawskimi oddziałami biur podróży.

4. Wspólne zadania zespołów

Do zadań każdego Zespołu w zakresie swojej właściwości należy:

- 1/ opracowywanie materiałów i wskazań Dyrektora
- 2/ organizowanie wykonania zadań Wydziału,
- 3/ wykonywanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań przez jednostki podległe i nadzorowane,
- 4/ rozpatrywanie skarg i wniosków skierowanych do Wydziału, interpelacji i interwencji posłów i radnych.

W przypadku zaistnienia sprawy wymagającej załatwienia przez więcej niż jeden Zespół, za załatwienie sprawy odpowiedzialny jest Zespół prowadzący sprawę, a pozostałe zainteresowane komórki obowiązane są do dostarczenia odpowiednich informacji.

II. Podział zadań wśród Kierownictwa Wydziału

1. Dyrektor Wydziału

- kieruje pracami Wydziału,
- reprezentuje Wydział na zewnątrz,
- kieruje działalnością aparatu wykonawczego Wydziału,
- pełni nadzór nad działalnością jednostek podległych i nadzorowanych,,
- bezpośrednio nadzoruje pracę Zespołu d/s Finansowych i Rewizji oraz Stanowisko Pracy d/s Osobowych oraz Skarg i Wniosków,
- ponosi odpowiedzialność za prawidłowe wykonanie zadań Wydziału, jednostek podległych i nadzorowanych,
- wydaje wytyczne i decyzje w sprawach należących do właściwości Wydziału.

2. Zastępca Dyrektora d/s Turystyki i Wypoczynku

- zastępuje Dyrektora w czasie jego nieobecności,,
- kieruje pracą Zespołu d/s Turystyki i Wypoczynku i Zespołu d/s Organizacyjnych,
- nadzoruje i koordynuje działalność:
 - Warszawskiego Przedsiębiorstwa Turystycznego "Syrena",,
 - Warszawskiego Ośrodka Turystyki i Wypoczynku "Wieża",
 - PTTK Zarząd Okręgu,
 - warszawskich oddziałów biur podróży,
 - Wydziałów Oświaty i Wychowania, Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędów Działnicowych w zakresie turystyki i wypoczynku.
- ustala kierunki działania i programy rozwoju turystyki, wypoczynku i informacji turystycznej oraz opracowuje w tym zakresie plany roczne, wieloletnie i perspektywiczne,

- prowadzi sprawy dotyczące przewodników turystycznych i pi-
lotów.

3. Zastępca Dyrektora d/s Kultury Fizycznej

- zastępuje Dyrektora w czasie jego nieobecności,
- kieruje pracą Zespołu d/s Kultury Fizycznej i Zespołu d/s
Ekonomicznych,
- nadzoruje i koordynuje działalność:
 - Stołecznego Ośrodka Sportowego,
 - Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej m.st. Warszawy,
 - Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego,
 - Wydziałów Oświaty i Wychowania, Kultury, Kultury Fizycz-
nej i Turystyki Urzędów Dzielnicowych w zakresie kultu-
ry fizycznej i rekreacji,
- ustala kierunki i programy rozwoju kultury fizycznej i re-
kreacji, opracowuje w tym zakresie roczne, wieloletnie
i perspektywiczne plany oraz czuwa nad ich realizacją,
- współpracuje z Radą Kultury Fizycznej WRZZ, spółdzielczoś-
cią mieszkaniową oraz organizacjami społecznymi jak ZHP,
ZMS, LOK itp. - w zakresie masowej kultury fizycznej i re-
kreacji.

4. Zastępca Dyrektora d/s Inwestycji i Remontów

- zastępuje Dyrektora w czasie jego nieobecności,
- kieruje pracą Zespołu d/s Inwestycji i Remontów,
- opracowuje roczne, wieloletnie i perspektywiczne plany
i programy inwestycyjne z zakresu kultury fizycznej
i turystyki,
- zatwierdza i opiniuje założenia techniczno-ekonomiczne
i kosztorysy inwestycji i remontów,
- koordynuje i nadzoruje całość budownictwa sportowo-wypo-
czynkowego na terenie m.st. Warszawy,
- wnioskuje rozdział środków z CFTiW oraz Totalizatora
Sportowego,

- ustala kierunki rozbudowy bazy sportowo-wypoczynkowej na terenie m. st. Warszawy.

5. Zastępca Dyrektora - Prezes Stołecznej Federacji Sportu

- kieruje pracą aparatu wykonawczego Federacji,
- nadzoruje i koordynuje działalność klubów sportowych w zakresie sportu kwalifikowanego,
- ustala kierunki i programy rozwoju sportu kwalifikowanego oraz czuwa nad ich realizacją,
- przedstawia Dyrektorowi Wydziału wnioski w sprawie nadania klas trenerom,
- wydaje zezwolenia na kontakty sportowe z krajami demokracji ludowej oraz opiniuje wnioski na wyjazdy ekip sportowych do pozostałych krajów - w oparciu o roczny plan kontaktów sportowych zatwierdzony przez Dyrektora Wydziału,
- wniośkuje rozdział środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej na rzecz stowarzyszeń.

III. Podział zadań pomiędzy komórki organizacyjne Wydziału

Wspólne zadania komórek organizacyjnych

1. Do zadań każdej komórki organizacyjnej w zakresie jej właściwości należy:
 - 1/ opracowywanie materiałów i wskazania Dyrektora
 - 2/ organizowanie wykonania zadań Wydziału,
 - 3/ wykonywanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań przez jednostki podległe i nadzorowane,
 - 4/ opracowywanie lub opiniowanie pod względem merytorycznym projektów aktów normatywnych,
 - 5/ rozpatrywanie skarg i wniosków skierowanych do Wydziału oraz interpelacji i interwencji posłów i radnych.

2. W przypadku załatwienia sprawy wymagającej załatwienia przez więcej niż jeden Zespół, za załatwienie sprawy odpowiedzialny jest Zespół prowadzący sprawę, a pozostałe zainteresowane komórki obowiązane są do dostarczenia odpowiednich informacji.
3. Zespoły działają zgodnie z okresowymi planami pracy oraz wytycznymi i zaleceniami Kierownictwa Wydziału.
1. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Organizacyjnych należy:
 - 1/ opracowywanie pod względem prawnym projektów aktów normatywnych dotyczących działalności na odcinku kultury fizycznej i turystyki,
 - 2/ rejestr i zbiór aktów normatywnych i administracyjnych ogłoszonych i nieogłoszonych oraz ich rozdział,
 - 3/ prowadzenie spraw strukturalno-organizacyjnych Wydziału oraz jednostek podległych i nadzorowanych, analiza tych struktur oraz opracowywanie wniosków w tym zakresie,
 - 4/ opiniowanie celowości powstawania i istnienia stowarzyszeń wychowania fizycznego, sportu i turystyki na terenie m. st. Warszawy, opiniowanie statutów tych organizacji oraz współdziałanie w tym zakresie z właściwymi organami administracji państwowej,
 - 5/ załatwianie wniosków w sprawie tworzenia, łączenia i likwidowania przedsiębiorstw i instytucji działających w zakresie kultury fizycznej i turystyki oraz oddziałów terenowych instytucji i stowarzyszeń centralnych działających w tym zakresie,
 - 6/ prowadzenie instruktażu oraz kontrola i nadzór nad działalnością merytoryczną Wydziałów Oświaty i Wychowania, Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędów Dzielnicowych w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
 - 7/ nadzór nad realizacją uchwał Rady Narodowej m.st. Warszawy

oraz przepisów prawnych wydawanych przez Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy,

- 8/ współdziałanie z terenowymi organami administracji państwowej w sprawach kultury fizycznej i turystyki oraz koordynacji w tym zakresie działalności innych komórek organizacyjnych Wydziału,
 - 9/ opracowywanie wytycznych do planów pracy Wydziału oraz jednostek podległych i nadzorowanych, nadzór nad ich realizacją,
 - 10/ organizowanie nadzoru i kontroli nad jednostkami oraz stowarzyszeniami wychowania fizycznego i sportu w zakresie właściwości Wydziału,
 - 11/ prowadzenie rejestru interpelacji poselskich i interwencji radnych, nadzór nad terminowym i prawidłowym ich załatwieniem oraz sporządzanie sprawozdań w tym zakresie,
 - 12/ prowadzenie rejestru postulatów wyborców, nadzór nad ich realizacją i sporządzanie niezbędnej sprawozdawczości.
2. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Kultury Fizycznej należy:
- 1/ opracowywanie planów rozwoju wychowania fizycznego i rekreacji ruchowej na terenie m. st. Warszawy,
 - 2/ opiniowanie, zatwierdzanie i koordynacja imprez sportowo-turystycznych, jak: spartakiady, turnieje, mistrzostwa, zgłaszanych przez instytucje, organizacje i stowarzyszenia oraz opracowywanie stołecznego kalendarza i nadzór nad jego realizacją,
 - 3/ współpraca z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami, jak: Instytuty, K.O.S., SZSP, ZMS, LOK, ZHP, AZS-Środowisko, Spółdzielczość Mieszkaniowa itp. w zakresie upowszechniania wychowania fizycznego i rekreacji ruchowej.

- 4/ wytyczanie kierunków działania, koordynacja i nadzór nad instytucjami i stowarzyszeniami działającymi w zakresie kultury fizycznej i rekreacji, a w szczególności StOS, TKKF, WOPR,
 - 5/ sporządzanie odpowiednich ocen i analiza oraz opracowywanie wniosków dotyczących rozmiarów pomocy Państwa, niezbędnej dla dalszego prawidłowego rozwoju powszechnej kultury fizycznej,
 - 6/ nadzór nad organizacją szkolenia i doszkalania społecznych i zawodowych kadr dla potrzeb wychowania fizycznego oraz koordynowanie działalności w tym zakresie,
 - 7/ współdziałanie ze służbą zdrowia w zakresie zabezpieczenia opieki lekarskiej dla potrzeb kultury fizycznej,
 - 8/ prowadzenie niezbędnej statystyki, sprawozdawczości i analiz w zakresie wychowania fizycznego i rekreacji ruchowej.
3. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Turystyki i Wypoczynku należy:
- 1/ opracowywanie planów rozwoju turystyki oraz ustalanie środków służących do realizacji zadań w tym zakresie,
 - 2/ opracowywanie stołecznego kalendarza imprez turystycznych oraz koordynowanie planów imprez turystycznych poszczególnych instytucji i stowarzyszeń,
 - 3/ współdziałanie z właściwymi organami, instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie ochrony przyrody i opieki nad zabytkami kultury narodowej, organizacji wypoczynku po pracy i wypoczynku świątecznego, wydawnictw i informacji turystycznej oraz pamiątkarstwa,
 - 4/ opracowywanie prognoz ruchu turystycznego, ustalanie projektów planów przygotowań do sezonu turystycznego, zabezpieczenie planów obsługi ruchu turystycznego, opracowywanie ocen z przebiegu sezonów turystycznych,

- 5/ organizowanie szkolenia i doszkalania społecznych i zawodowych kadr dla potrzeb turystyki, koordynowanie działalności w tym zakresie z uwzględnieniem prawidłowego rozmieszczenia kadr obsługi ruchu turystycznego,
 - 6/ koordynacja i nadzór nad całokształtem działalności instytucji i stowarzyszeń turystycznych, a w szczególności: WOTiW "Wisła", PTTK, WPT "Syrena".
 - 7/ sprawowanie nadzoru nad całokształtem spraw dotyczących przewodników turystycznych,
 - 8/ bieżące koordynowanie działalności w zakresie organizowania i obsługi turystyki wykonywanej przez terenowe organy administracji, instytucje i organizacje społeczne oraz osoby fizyczne,
 - 9/ programowanie kierunków działania warszawskiego systemu informacji turystycznej i zatwierdzanie materiałów informacyjnych z zakresu turystyki i wypoczynku wydawanych w ramach tego systemu,
 - 10/ prowadzenie niezbędnej statystyki, sprawozdawczości i analiz w zakresie turystyki i wypoczynku.
4. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Finansowych i Rewizji należy:
- 1/ opracowywanie wytycznych do sporządzania rocznych i wieloletnich planów finansowych oraz preliminarzy budżetowych przez zakłady i jednostki budżetowe obsługi ruchu turystycznego oraz stowarzyszenia i instytucje wychowania fizycznego i sportu, jak również zatwierdzanie i kontrola realizacji tych planów i budżetów,
 - 2/ opracowywanie i realizacja budżetu Wydziału oraz opiniowanie preliminarzy budżetowych Wydziałów Oświaty i Wychowania, Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędów Dzielnicowych w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
 - 3/ przeprowadzanie niezbędnych analiz finansowych,

- 4/ prowadzenie obsługi finansowej i administracyjnej Wydziału i Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- 5/ organizowanie rewizji finansowo-księgowej w odniesieniu do jednostek i stowarzyszeń bezpośrednio dotowanych oraz współdziałanie z właściwymi organami kontrolno-rewizyjnymi i komórkami rewizji resortów, związków zawodowych oraz spółdzielczości pracy w przeprowadzaniu i wykorzystywaniu wyników kontroli, jak również inspirowanie kontroli społecznych,
- 6/ sporządzanie planów rewizji i sprawozdań z przeprowadzonych rewizji finansowo-księgowych oraz opracowywanie analiz w tym zakresie.

5. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Ekonomicznych należy:

- 1/ opracowywanie projektów rocznych i wieloletnich planów gospodarczych w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
- 2/ opracowywanie wytycznych do sporządzania rocznych i wieloletnich planów ekonomicznych,
- 3/ koordynowanie działalności ekonomiczno-finansowej terenowych oddziałów instytucji i stowarzyszeń centralnych działających w zakresie kultury fizycznej i turystyki,
- 4/ dokonywanie rozdziału środków finansowych z budżetu Rady Narodowej i innych środków przeznaczonych na cele kultury fizycznej i turystyki,
- 5/ zbiorcze opracowywanie sprawozdań z zatrudnienia i funduszu płac, opracowywanie zestawień i analiz sprawozdawczo-statystycznych i ekonomicznych w tym zakresie,,
- 6/ opiniowanie i wnioskowanie w sprawach wysokości cen, marż, prowizji i opłat w obiektach i ośrodkach wychowania fizycznego, sportu, turystyki i wypoczynku,
- 7/ ustalanie i zatwierdzanie etatów oraz funduszu płac jednostek podległych i nadzorowanych, działających na terenie m.st. Warszawy w zakresie kultury fizycznej i turystyki,

- 8/ badanie i opiniowanie celowości oraz rozmiarów działalności gospodarczej organizacji społecznych kultury fizycznej i turystyki i jednostek podporządkowanych,
- 9/ koordynacja i nadzór nad sprawozdawczością statystyczną Wydziału, planowanie kontroli sporządzania sprawozdań statystycznych i sporządzanie sprawozdań z ich realizacją,
- 10/ opracowywanie analiz ekonomicznych Wydziału i podległych jednostek.

6. Do zakresu działania Zespołu do Spraw Inwestycyjnych należy:

- 1/ sprawowanie nadzoru nad finansowaniem inwestycji oraz przeprowadzanie kontroli w tym zakresie w jednostkach podległych i nadzorowanych przez Wydział,
- 2/ opracowywanie wytycznych oraz inicjowanie opracowań dotyczących planów zagospodarowania turystycznego oraz w urządzenia sportowe, współpraca z właściwymi organami przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego i nadzór nad realizacją tych planów,
- 3/ opracowywanie rocznych, wieloletnich i perspektywicznych planów inwestycji turystycznych i sportowych, remontów i konserwacji urządzeń i obiektów sportowych i turystycznych, planów zakupów inwestycyjnych, sporządzanie projektów planu finansowania tych zadań ze środków budżetowych i pozabudżetowych oraz nadzór nad całokształtem działalności w tym zakresie,
- 4/ ustalanie wytycznych w sprawie konserwacji urządzeń turystycznych i sportowych,
- 5/ sporządzanie projektów planu finansowania zadań wymienionych w punkcie 3,
- 6/ inicjowanie, popieranie i koordynowanie działalności w zakresie budownictwa urządzeń sportowych i turystycznych oraz zagospodarowania turystycznego przy pomocy czynów społecznych,

- 7/ prowadzenie niezbędnej sprawozdawczości statystycznej i analitycznej z zakresu inwestycji, remontów i konserwacji oraz z zakresu urządzeń turystyczno-wypoczynkowych i sportowych,
- 8/ nadzór nad przestrzeganiem warunków bhp i p.poż. w jednostkach podległych Wydziałowi, przeprowadzanie kontroli w tym zakresie i wydawanie zaleceń pokontrolnych,
- 9/ dokonywanie uzgodnień z jednostkami nie podporządkowanymi Wydziałowi, ustalanie węzłowych problemów, które wymagają skoordynowania, sprawowanie kontroli realizacji koordynowanych przedsięwzięć, współdziałanie z koordynowanymi jednostkami.

7. Dp zakresu działania Stanowiska Pracy do Spraw Osobowych oraz Skarg i Wniosków należy:

- 1/ prowadzenie rejestru skarg i wniosków skierowanych do Wydziału, ich rozpatrywanie oraz sporządzanie obowiązującej sprawozdawczości w tym zakresie,
- 2/ prowadzenie spraw związanych z zapewnieniem odpowiedniej obsady osobowej Wydziału oraz współpraca z właściwymi wydziałami Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy w zakresie spraw kadrowych pracowników Wydziału,
- 3/ prowadzenie spraw związanych ze szkoleniem pracowników Wydziału i jednostek podległych,
- 4/ prowadzenie spraw osobowych pracowników jednostek podległych i nadzorowanych przez Wydział oraz spraw dyscypliny pracy,
- 5/ prowadzenie całokształtu spraw związanych z przyznawaniem odznaczeń.

8. Do zakresu działania Sekretariatu należy:

- 1/ prowadzenie obsługi sekretarskiej Wydziału,
- 2/ udzielanie informacji interesantom,
- 3/ prowadzenie niezbędnej ewidencji i sprawozdawczości.

Załącznik Nr 2
do Statutu
Wydziału Kultury
Fizycznej i Turystyki

P L A N S T A N O W I S K
Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki

Nazwa stanowiska	ilość etatów	Tabela	U w a g i
D y r e k t o r	1	A	
Z-ca Dyrektora do Spraw Kultury Fizycznej	1	A	
Z-ca Dyrektora do Spraw Inwestycji	1	A	
Z-ca Dyrektora do Spraw Turystyki i Wypoczynku	1	A	
Z-ca Dyrektora Prezes Stołecznej Federacji Sportu	1	A	
<u>I Zespół do Spraw Organizacyjnych</u>			
starszy inspektor stołeczny	1	A	
inspektor stołeczny	1	A	razem 2 etaty
<u>II Zespół do Spraw Kultury Fizycznej</u>			
starszy inspektor stołeczny	1	A	
inspektor stołeczny	1	A	razem 2 etaty
<u>III Zespół do Spraw Turystyki i Wypoczynku</u>			
starszy inspektor stołeczny	1	A	
inspektor stołeczny	1	A	
starszy inspektor	1	A	razem 3 etaty

Nazwa stanowiska	Ilość etatów	Tabela	U w a g i
<u>IV Zespół do Spraw Finansowych i Rewizji</u>			
główny księgowy	1	A	
rewident	2	A	
starszy referent	2	A	razem 5 etatów
<u>V Zespół do Spraw Ekonomicznych</u>			
starszy inspektor stołeczny	1	A	
starszy inspektor	1	A	razem 2 etaty
<u>VI Zespół do Spraw Inwestycyjnych</u>			
starszy inspektor stołeczny	1	A	
inspektor stołeczny	1	A	
starszy inspektor	1	A	razem 3 etaty
<u>VII Stanowisko Pracy do Spraw Osobowych oraz Skarg i Wniosek</u>			
inspektor stołeczny	1	A	1 etat
<u>VIII Sekretariat</u>			
sekretarka	1	C	
starsza maszynistka	1	C	
starsza wpźna	1	C	razem 3 etaty
OGÓŁEM ETATÓW	26		

Liczba stanowisk:

Dyrektor Wydziału	1
Z-ca Dyrektora Wydziału	4
Starszy inspektor Stołeczny	5
Inspektor stołeczny	5
Główny księgowy	1
Starszy inspektor	3
Rewident	2
Starszy referent	2
Sekretarka	1
Starsza maszynistka	1
Starsza woźna	1
	<u>26</u>

Z A R Z Ä D Z E N I E Nr 23/74

Wojewody Koszalińskiego z dnia 1 kwietnia 1974 r.

w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Koszalinie.

Na podstawie art. 4 ust. 2 i art. 6 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych /Dz.U. z 1960 r. nr 18 poz. 111/ w związku z § 10 uchwały nr 266/73 Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Zjednoczenia Gospodarki Turystycznej - zarządza się, co następuje:

§ 1.

Tworzy się przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Koszalinie zwane dalej przedsiębiorstwem.

§ 2.

Siedzibą przedsiębiorstwa jest miasto Koszalin.

§ 3.

Terenem działania przedsiębiorstwa jest obszar województwa koszalińskiego.

§ 4.

Przedmiotem działania przedsiębiorstwa jest świadczenie usług turystycznych, a w szczególności:

- 1/ usług hotelarskich i noclegowych,
- 2/ prowadzenie campingów, pól namiotowych, kwater prywatnych poprzez własne biura zakwaterowań, które pośredniczyć będą również przy zawieraniu umów przez inne jednostki świadczące usługi turystyczne,

- 3/ świadczenie usług gastronomicznych za pośrednictwem własnych restauracji, kawiarni hotelowych, punktów żywienia w campingach, stołówek i innych obiektów żywieniowych,
- 4/ świadczenie turystycznych usług przewozowych przy pomocy własnych lub obcych środków transportowych,
- 5/ świadczenie usług z zakresu reklamy i informacji turystycznej,
- 6/ prowadzenie kas wymiany walut oraz punktów sprzedaży towarów PKO.

Ponadto do zakresu działania przedsiębiorstwa należy prowadzenie działalności inwestycyjno-remontowej w zakresie budownictwa turystycznego.

§ 5.

1. Nadzór nad przedsiębiorstwem sprawuje Wojewoda poprzez Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego.
2. Nadzór zwierzchni nad przedsiębiorstwem sprawuje Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki.

§ 6.

1. Na czele przedsiębiorstwa stoi dyrektor, który kieruje samodzielnie działalnością przedsiębiorstwa i jest za nie odpowiedzialny.
2. Dyrektor zarządza przedsiębiorstwem przy pomocy dwóch zastępców.
3. Tryb powoływania, awansowania i odwoływania dyrektora, jego zastępców i głównego księgowego określają odrębne przepisy.

§ 7.

1. Do składania w imieniu przedsiębiorstwa oświadczeń w zakresie jego praw i obowiązków majątkowych, wymagane jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.
2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor, zastępcy dyrektora oraz

pełnomocnicy przedsiębiorstwa w przypadku ich ustanowienia w przypisanym trybie.

3. W sprawach wynikających ze stosunku pracy przedsiębiorstwo działa przez jedną z osób wymienionych w ust. 2.

§ 8.

1. Przedsiębiorstwo może w sposób przewidziany dla składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych - ustanawiać pełnomocników uprawnionych do dokonywania czynności prawnych w jego imieniu.
2. Pełnomocnicy działają łącznie lub oddzielnie w granicach ich uprawnień ustalonych w pełnomocnictwie sporządzonym na piśmie.
3. Ustanowienie lub odwołanie pełnomocnika powinno być ujawnione w Rejestrze Przedsiębiorstw Państwowych.,
4. Nie podlegają ujawnieniu w Rejestrze Przedsiębiorstw Państwowych pełnomocnicy do dokonywania poszczególnych czynności oraz pełnomocnicy procesowi.

§ 9.

Przedsiębiorstwo może tworzyć oddziały poza swą siedzibą.

§ 10.

Przedsiębiorstwo nabywa osobowość prawną z dniem wpisu do Rejestru Przedsiębiorstw Państwowych.

§ 11.

Przedsiębiorstwo prowadzone jest w ramach narodowych planów gospodarczych wg zasad pełnego rozrachunku gospodarczego i rozlicza się z budżetem Państwa poprzez budżet wojewódzki.

§ 12.

1. Przedsiębiorstwu zostaną przekazane określone hotele komunalne wraz z działającymi przy nich biurami zakwaterowań,

z gospodarczą działalnością turystyczną powiatowych /miej-
skich/ ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku a także wraz
z działalnością gastronomiczną prowadzoną we własnym zakre-
sie przez w/w hotele lub przez inne państwowe /WPPG w Ko-
szalinie/ względnie spółdzielcze /WSS "Społem" w Koszalinie/
jednostki organizacyjne.

2. Wykaz zakładów /obiektów/ podlegających przekazaniu określa
załącznik do niniejszego zarządzenia.

3. Przekazanie o którym mowa w ust. 1 nastąpi na podstawie od-
rębnych aktów /decyzji/ - według zasad, w trybie i w termi-
nach, które ustala właściwi ministrowie oraz przewodniczący
GKKFiT - stosownie do § 10 ust. 2 cyt. na wstępie uchwały
nr 266/73 Rady Ministrów.

§ 13.

Środki trwałe i obrotowe, niezbędne do wykonywania planowych
zadań przedsiębiorstwa określa jego plan finansowy zatwierdzo-
ny w przepisany trybie.

§ 14.

System finansowy przedsiębiorstwa oraz zasady wynagradzania
pracowników przedsiębiorstwa określają odrębne przepisy.

§ 15.

Organizację wewnętrzną przedsiębiorstwa określa regulamin na-
dany przez dyrektora przedsiębiorstwa.

§ 16.

Wykonanie zarządzenia powierza się dyrektorom: przedsiębiorst-
wa /§ 1/, Wydziału Finansowego, przewodniczącemu Wojewódzkiej
Komisji Planowania i dyrektorom Wojewódzkiego Zjednoczenia Go-
spodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Wojewódzkiego Przedsię-
biorstwa Przemysłu Gastronomicznego w Koszalinie oraz prezeso-
wi WSS "Społem" w Koszalinie.

§ 17.

Nadzór nad wykonaniem zarządzenia powierza się dyrektorowi Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego.

§ 18.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1974 r.

Za zgodą:

/-/ Przewodniczący GKKFiT

WICEWOJEWODA

/-/ dr Jan Stępień

ZARZĄDZENIE NR 32/74

W O J E W O D Y O L S Z T Y Ń S K I E G O

z dnia 19 czerwca 1974 r.

w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Turystycznego Warszawa - Olsztyn na Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne Mazur Tourist w Olsztynie.

Na podstawie art. 4 ust. 2 i art. 6 dekretu z dnia 26.X. 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych /Dz.U. z 1960 r. Nr 18 poz. 111/ zarządzam co następuje:

§ 1. Przekształca się z dniem 1 lipca 1974 r. Przedsiębiorstwo Turystyczne Warszawa - Olsztyn na przedsiębiorstwo państwowe p.n. Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne Mazur Tourist w Olsztynie zwane dalej przedsiębiorstwem.

§ 2. Nadaje się przedsiębiorstwu statut stanowiący załącznik do zarządzenia.

§ 3. Traci moc zarządzenie nr 22 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie z dnia 3.06.1959 r. w sprawie utworzenie przedsiębiorstwa państwowego p.n. Przedsiębiorstwo Turystyczne Warszawa - Olsztyn w Olsztynie z Oddziałem Głównym w Warszawie /Dz.Urz. WRN Nr 17 poz. 49/.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za zgodność:

W o j e w o d a

/-/ mgr Sergiuez Rubczewski

w/z Pierwszy Wicewojewoda

/-/ mgr inż. Józef M u c h a

Załącznik do zarządzenia nr 32
Wojewody Olsztyńskiego z dnia
29 czerwca 1974 r.

S T A T U T

Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystycznego Mazur-Tourist w Olsztynie

§ 1.1. Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne Mazur-Tourist w Olsztynie, zwane w dalszej treści statutu "Przedsiębiorstwem", jest terenowym przedsiębiorstwem państwowym i rozlicza się z budżetem wojewódzkim.

2. Terenem działania przedsiębiorstwa jest województwo olsztyńskie, a siedzibą - miasto Olsztyn.

3. Przedsiębiorstwo uprawnione jest do tworzenia oddziałów na terenie swego działania.

§ 2. Przedsiębiorstwo wykonuje funkcję jednostki wiodącej - w rozumieniu przepisów o współpracy i koordynacji gospodarczej - w zakresie zagospodarowania i kompleksowej obsługi ruchu turystycznego na terenie województwa.

§ 3. Nadzór bezpośredni nad przedsiębiorstwem sprawuje Wojewoda.

§ 4. Przedmiotem działania przedsiębiorstwa jest kompleksowa obsługa krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego, a w szczególności świadczenie usług w zakresie:

- 1/ hotelarstwa, campingów, pól namiotowych, recepcji /na zasadzie wyłączności/ kwater prywatnych,
- 2/ gastronomii,
- 3/ obsługi turystów zmotoryzowanych /motele, stacje obsługi pojazdów samochodowych itp./
- 4/ organizacji wczasów pobytowych i imprez turystycznych,
- 5/ transportu, wypożyczania sprzętu turystycznego,

- 6/ informacji i fachowego poradnictwa turystycznego, pamiątkarstwa regionalnego, prowadzenia kas walutowych,
- 7/ pośrednictwa w rozprowadzaniu biletów wstępu na imprezy artystyczne i sportowe.

§ 5. Określone w § cele przedsiębiorstwo realizuje przede wszystkim poprzez:

- 1/ rozwijanie własnej bazy i współdziałanie z innymi jednostkami w turystycznym zagospodarowaniu województwa,
- 2/ eksploataowanie obiektów i urządzeń dzierżawionych od innych jednostek bądź osób fizycznych,
- 3/ wymianę z innymi przedsiębiorstwami w kraju i za granicą.

§ 6.1. Przedsiębiorstwem kieruje dyrektor przy pomocy zastępców i głównego księgowego.

2. Dyrektor zarządza jednostką na zasadzie jednoosobowego kierownictwa i odpowiada przed Wojewodą za wyniki jej działalności.

§ 7.1. Dyrektor przedsiębiorstwa odpowiada w szczególności za:

- 1/ sprawne i efektywne funkcjonowanie jednostki,
- 2/ prawidłową gospodarkę majątkiem i funduszami,
- 3/ ustalenie i aktualizowanie regulaminu organizacyjnego
- 4/ szczegółowe określenie zakresu czynności pracowników.

2. Zastępcy dyrektora i główny księgowy działają w ramach zakresów czynności ustalonych przez dyrektora przedsiębiorstwa.

3. Regulamin organizacyjny, /ust. 1 pkt 3/ i każdorazowa jego zmiana podlega zatwierdzeniu przez Wojewodę.

§ 8. Zasady gospodarki finansowej, obsadzania stanowisk i wynagradzania pracowników przedsiębiorstwa - określają odrębne przepisy.

§ 9. W sprawach nie uregulowanych niniejszym statutem stosuje się przepisy o terenowych przedsiębiorstwach państwowych.

§ 10. Zmiana statutu, przekształcenie bądź likwidacja przedsiębiorstwa - wymaga zarządzenia Wojewody.

Za zgodność z oryginałem:

WPT "Mazur Tourist" w Olsztynie
Wydział Spraw Pracowniczych
Organizacji i Zarządzania

Kierownik Sekcji
Organizacji i Zarządzania

/-/ Eugenia Bidzińska

WYKAZ POWOŁANYCH W PRACY AKTÓW PRAWNYCH

Dekret z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych /Dz.U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111/.

Uchwała Nr 187 Rady Ministrów z dnia 5 marca 1955 r. w sprawie utworzenia komitetów turystyki przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych /M.P. Nr 25, poz. 252/.

Ustawa z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych /jednolity tekst ogłoszony w Dz.U. Nr 47 z 1973 r., poz. 277/.

Ustawa z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki /Dz.U. Nr 10, poz. 65/.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki nad instytucjami i organizacjami /Dz.U. Nr 38, poz. 224 oraz z 1973 r. Nr 51, poz. 287/.

Zarządzenie Nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 1960 r. w sprawie szczegółowej organizacji, składu i zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych /M.P. Nr 82, poz. 372/ wraz ze zmianami wynikającymi z Zarządzenia Nr 33 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 1967 r. /M.P. Nr 36 z 1967 r., poz. 167/.

Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1963 r. w sprawie koordynacji działalności w zakresie zagospodarowania turystycznego kraju /M.P. Nr 15, poz. 85/.

Wytyczne Szefa Urzędu Rady Ministrów i Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 23 maja 1963 r. w sprawie usprawnienia działalności koordynacyjnej rad narodowych w turystyce /nieogłoszone/.

Uchwała Nr 267/71 Rady Ministrów z dnia 26 listopada 1971 r. w sprawie dalszego rozwoju m. Kołobrzegu i powiatu kołobrzесьkiego./nieogłoszona/.

Ustawa z dnia 29 listopada 1972 r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych /Dz.U. Nr 49, poz. 312/.

Uchwała Nr 306/72 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1972 r. w sprawie rozwoju Zakopanego w latach 1972-1980.

Uchwała Nr 92/629/73 Prezydium Rady Narodowej m.Wrocławia z dn. 12 lutego 1973 r. w sprawie powołania zespołu do spraw koordynacji przygotowań i kontroli przebiegu głównego sezonu turystycznego.

Zarządzenie Nr 8 Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 17 lutego 1973 r. w sprawie wytycznych dotyczących zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych /Dz.Urz. GKKFiT Nr 3, poz. 14/.

Wytyczne z dnia 21 lutego 1973 r. Wrocławskiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki dla wydziałów Prezydium Rady Narodowej m.Wrocławia oraz jednostek zabezpieczających usługi w zakresie ruchu turystycznego w r. 1973.

Uchwała Nr XX/110/73 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 lutego 1973 r. w sprawie turystycznego i wypoczynkowego zagospodarowania regionu opolskiego oraz poprawy jego wyglądu estetycznego w latach 1973-1975.

Uchwała Nr 109/1243/73 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 26 marca 1973 r. w sprawie realizacji planu przygotowań do sezonu turystycznego 1973 r. w województwie ¹krakowskim.

Ustawa z dnia 22 listopada 1973 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz.U. Nr 47, poz. 275/.

Ustawa z dnia 22 listopada 1973 r. o zmianie ustawy o radach narodowych /Dz.U. Nr 47, poz. 276/.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 r. w sprawie szczegółowych zasad wykonywania koordynacji przez terenowe organy administracji państwowej /Dz.U. Nr 47, poz. 278/.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 r. w sprawie praw i obowiązków terenowych organów administracji państwowej oraz zasad obsadzania stanowisk pracowniczych /Dz.U. Nr 47, poz. 279/.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 r. w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej /Dz.U. Nr 47, poz. 280/.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. zmieniające rozporządzenia w sprawie zakresu działania Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki /Dz.U. Nr 51, poz. 287/.

Uchwała Nr 266/73 Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Zjednoczenia Gospodarki Turystycznej.

Zarządzenie Nr 35 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 1974r. w sprawie zakresu czynności wydziałów wchodzących w skład urzędów wojewódzkich.

Zarządzenie Nr 23/74 Wojewody Koszalińskiego z dnia 1 kwietnia 1974 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Koszalinie.

Zarządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług oraz Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 kwietnia 1974 r. w sprawie zasad, trybu i terminów przekazywania hoteli komunalnych jednostkom podporządkowanym Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki lub podlegającym jego nadzorowi oraz zasad tworzenia przedsiębiorstw turystycznych.

Zarządzenie Wewnętrzne Nr 2/74 Dyrektora Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 14 maja 1974 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i podziału czynności w Wydziale Kultury Fizycznej i Turystyki.

Zarządzenie Nr 32/74 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 19 czerwca 1974 r. w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Turystycznego "Warszawa - Olsztyn" na Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne "Mazur - Tourist" w Olsztynie.

WYKAZ LITERATURY

- St.Ostrowski, K.Pieleszek, J.Głąb, M.Łuczkiwicz; "Rozwój krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce do 1985 r.", GKKFiT, W-wa, 1968 r.
- J.Starościak: "Prawo administracyjne", PIW, W-wa, 1969 r.
- W.Reczek: "Model organizacyjny turystyki w Polsce", Wyd."Sport i Turystyka", W-wa, 1969 r.
- St.Ostrowski: "Ruch turystyczny w Polsce", Wyd."Sport i Turystyka", W-wa, 1972 r.
- "Syntetyczna charakterystyka turystyki w Polsce", GKKFiT /Departament Turystyki, opracował K.Pieleszek/, W-wa, 1972 r.
- K.Pieleszek: "Porządek i gospodarność - nakazem chwili", artykuł zamieszczony w tygodniku "Rada Narodowa" Nr 17/1192/ z 1972 r.
- T.Kołodziejczyk: "Zagadnienia i materiały" Nr 25 z 1973 r., KC PZPR, W-wa, 1973 r.^{x/}
- K.Pieleszek: "Administracyjno-prawne zagadnienia działalności rad narodowych w dziedzinie turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem koordynacyjnej roli rad w organizacji sezonowej obsługi ruchu turystycznego" /praca dyplomowa napisana na Wydz.Prawa i Administracji U.W./. W-wa, 1973 r.^{x/}
- J.Gieźgała: "Turystyka w gospodarce narodowej", PWEkon., W-wa, 1969 r.
- Zbiór szkiców pod redakcją Z.Rybińskiego: "Administracja- rok 1999 Wiedza Powszechna, W-wa, 1974 r.^{x/}

x/ Dokonano wyboru niektórych fragmentów prac tych autorów.

2450